

poradnik BIBLIOTEKARZA

Luty

2/2002

- LUCJAN BILIŃSKI: Biblioteczny bilans 2001 roku
- Biblioteki pedagogiczne w nowej rzeczywistości
- Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej

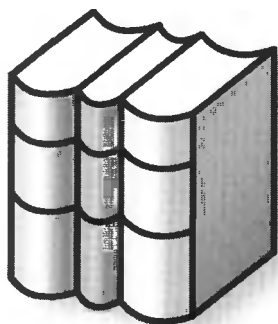
Dodatek: Spis treści za rok 2001

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

MOL 2000+

Program komputerowy służący do kompleksowej obsługi bibliotek w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach.

Ułatwia pracę w bibliotece:

- umożliwia prowadzenie pełnej ewidencji zbiorów
- tworzy elektroniczne katalogi
- rejestruje wypożyczenia, kontroluje zaległości
- sporządza czytelne sprawozdania statystyczne
- drukuje karty katalogowe, księgi inwentarzowe itp.

Przekształca bibliotekę

w nowoczesną pracownię informacyjną:

- umożliwia sprawne wyszukiwanie informacji
- pozwala na przeglądanie katalogów i zestawień bibliograficznych za pośrednictwem szkolnej sieci komputerowej, a nawet Internetu
- zdalnie udostępnia czytelnikom do wglądu konta wypożyczeń

Współpracuje z innymi programami firmy VULCAN:

- przejmuje dane osobowe uczniów z SEKRETARIATU UCZNIOWSKIEGO 2000
- przejmuje dane osobowe pracowników szkoły z KADR 2000

VULCAN
ZARZĄDZENIE OŚWIATĄ

51-657 Wrocław
ul. Kazimierska 15
tel. (0-71) 348 01 01
faks (0-71) 348 01 03
www.vulcan.edu.pl
vulcan@vulcan.edu.pl

81-340 Grzyńca
ul. Hryniak wickiego 10
tel. (0-58) 620 39 53
faks (0-58) 620 39 53
www.mol.com.pl
mol@mol.com.pl

MOL

Poradnik Bibliotekarza – spis treści za rok 2001

(liczba pierwsza oznacza numer, druga stronę)

Od redaktora

1-2, 2-2, 3-2, 4-2, 5-2, 6-2, 7/8-2, 9-2, 11-2, 12-2

PROBLEMY ● DOŚWIADCZENIA ● OPINIE

Adamiec Witold	
– Dobre czasy?	5-3
Aleksiewicz Anna	
– Biblioteki publiczne w środowisku wiejskim	3-3
Biliński Lucjan	
– Czy dyrektywa 92 może być zagrożeniem dla czytelnictwa w Polsce?	2-13
– Czy skomputeryzowanym bibliotekom zagrażają hakerzy?	12-8
– Samodzielności bibliotek publicznych bronić już teraz będzie prawo	9-7
– Zdobywanie kwalifikacji w zakresie ochrony zbiorów bibliotecznych	7/8-15
Bilska Grażyna	
– Doskonalenie zawodowe bibliotekarzy w powiatowych bibliotekach publicznych. Cz. 1.	1-5
– Doskonalenie zawodowe bibliotekarzy w powiatowych bibliotekach publicznych. Cz. 2.	2-8
– Organizacja bibliotek publicznych w wybranych krajach	10-3
Błaszczak Sylwia	
– Pomoc finansowa dla polskich bibliotek	6-3
Blonka Renata	
– Informacja o Unii Europejskiej dla rolników	3-4
Chołost Halina	
– Czytelnikom ku pomocy...	6-11
Dobryniewska Barbara	
– Punkt wyjścia	10-10
Drzewiecki Marcin	
– Biblioteka szkolna w społeczeństwie informacyjnym	5-7
Franas-Mirowska Urszula	
– Przesposobienie biblioteczne i informacyjne w bibliotekach wyższych szkół pedagogicznych. Cz. 1	3-8
– Przesposobienie biblioteczne i informacyjne w bibliotekach wyższych szkół pedagogicznych. Cz. 2	4-9
Grabowska Mirosława, Ratajczak Bożena	
– Biblioteki w edukacji europejskiej	5-8
Grodzicka Małgorzata	
– Dziecko w bibliotece szkolnej	6-7
Iwanicka-Daczewa Irena	
– Lektury nastolatków	7/8-14
Janus Danuta	
– Tolerancja – tak czy nie?	7/8-10
Kempa Andrzej	
– Wokół nowego statutu – refleksje przedjazdowe	5-5

Kisilowska Małgorzata	
– Razem czy osobno? Jak udostępniać publikacje internetowe	9-3
Kruszewski Tomasz	
– Książka w życiu osób uzależnionych od narkotyków	11-9
Kula Izabela	
– Bibliotekarz wobec zagrożeń współczesnej cywilizacji – alkoholizm	11-13
Lewandowicz Grażyna	
– Dorosły w bibliotece dla dzieci	7/8-9
– Wokół bibliotek publicznych dla dzieci	1-3
Łaskarzewska Hanna	
– Polskie Towarzystwo Bibliologiczne. Dotychczasowe dokonania i perspektywy	10-11
Majewska Mirosława	
– Jakość w przedakademickim kształceniu bibliotekarzy	12-3
Michalska Jadwiga	
– Globalizacja a biblioteka	5-11
Rusek Adam	
– Czy grozi nam cywilizacja obrazkowa?	9-8
Rutkiewicz Ewa	
– Ilustracja w książkach dla dzieci	4-3
Sępkowska Daria	
– Co czyta młodzież gimnazjalna?	4-7
Szocki Józef	
– Biblioteka szkolna w procesie edukacji medialnej i czytelniczej	10-7
Szpułak Grażyna	
– Biblioteka szkolna a reforma edukacji	1-7
– Edukacja czytelnicza – szkolna fikcja?	6-9
Szutkiel Irena, Wrona Irena	
– Plan rozwoju zawodowego nauczyciela – bibliotekarza	2-14
Turkiewicz Ryszard	
– Co zrobić z nadmiarem bibliotek w wielkich miastach?	12-10
Wolff Katarzyna	
– Przemiany modelu czytania	7/8-3
Zybert Elżbieta Barbara	
– Biblioteki pedagogiczne w 2000 roku	11-3
– Izrael: 66. konferencja generalna IFLA i sprawy bibliotek szkolnych	2-3

RELACJE

Banacka Marianna	
– Z Unią Europejskich Federalistów w bibliotekach austriackich, niemieckich i szwajcarskich	9-13
Budyńska Barbara	
– Forum Czytelnicze w Cedzynie – po raz ósmy	10-13
Chapska Joanna	
– Bibliotekarze holenderscy w Lublinie	3-11
Chruścińska Jadwiga	
– Biblioteki jutra. Nowa perspektywa organizacji przestrzennej i funkcjonalnej	11-16
– Nadmorskie spotkanie kierowników filii CEBID	6-14
Grabowska Dorota	
– III Ogólnopolska Konferencja Nauczycieli Bibliotekarzy	1-10
Grabowska Mirosława	
– Rocznicowe spotkanie w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu	7/8-18
Jopkiewicz Andrzej	
– Nowy Zarząd Główny SBP podjął pracę	11-19
Kasprzyk Krystyna	
– Warsztaty z technik komunikacyjnych	5-13
Lewandowicz Grażyna	
– 12. Europejska Konferencja Czytelnicza w Irlandii	12-12
Łaskarzewska Hanna	
– ABDOS, czyli spotkajmy się znów za rok	12-13

Matras Wanda	10-15
– Edukacja akademicka nauczycieli bibliotekarzy dla potrzeb zreformowanej szkoły	
Niedziela Stanisława	4-14
– Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI wieku	
Nowacka Jadwiga	1-11
– O bibliotekach publicznych u progu XXI w. w Suwałkach	
Przydacz Bożena	6-12
– Działania na rzecz niewidomych	
Sokołowska Hanna	1-9
– Biblioteka w zreformowanej szkole	
Staniów Bogumiła	9-11
– Problemy edukacji czytelniczej i medialnej za granicą	
Szwajca Aldona	4-13
– Konkurs na najpiękniejsze życzenia wielkanocne	
Tyszka Joanna	12-14
– Biblioteka jako centrum szkoły w dobie reformy edukacji	
Zygmunt Mirosława	7/8-17
– Konferencja w Bibliotece Narodowej	

Świat bibliotek

Grodzicka Małgorzata	2-17
– Migawki z wyjazdu studyjnego	
Pietryka Agnieszka	2-15
– Nowe technologie informacyjne w edukacji	

KOMUNIKATY

Bierczyński Piotr, Dynkowski Maciej	9-17
– Apel do członków SBP, czytelników elektronicznego serwisu SBP	
Bierczyński Piotr, Matuszewski Szymon	9-17
– Lista dyskusyjna SBP	
– Europejska Sieć Doskonalenia PULMAN dla bibliotek, muzeów i archiwów	12-18
Wawrzekiewicz Marek	9-16
– Sytuacja polskiej kultury i książki	

SYLWETKI

Jablecki Tomasz	1-13
– Danuta Hepke-Kelch	
Rogowska Zofia	6-16
– „Nie mieściła się w żadnych ramach”. Wspomnienie o Marii Bielawskiej	

RECENZJE

Chruścińska Jadwiga	1-16, 2-20, 3-15, 4-17, 5-15; 7/8-21; 9-19; 10-19; 12-17
– Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!	
Grabowska Dorota	3-13
– Jak radzić sobie z problemami życiowymi?	
Kubów Stefan	5-16
– Marketing usług biblioteki fachowej	
Łaskarzewska Hanna	4-15
– O stratach wojennych polskich dóbr kultury po niemiecku	
Sadowska Jadwiga	12-15
– Jaka biblioteka publiczna?	
Zybert Elżbieta B.	9-20
– Multimedia – Biblioteka – Edukacja	

Moje lektury

Łobocka Agnieszka	2-21
– Czasopisma internetowe okiem bibliotekarza	

KSIĄŻKA

Chruścińska Jadwiga	
– „Biblioteki publiczne końca XX wieku”. Promocja książki Lucjana Bilińskiego	10-23
– VII Krajowe Targi Książki Akademickiej ATENA 2001	12-22
Kaniecka Danuta, Witkowska Dorota	
– Zabytkowe książki w bibliotece szkolnej	2-22
Kwiatkowska Anna	
– Eklibris szkolny 2000	7/8-29
Michałek Mirosława	
– Cała Polska czyta dzieciom	11-22
Starczewska Ewa	
– Tradycje Domu Polskiego	3-16
Wasilewska Władysława	
– Nie ujawniona do dziś wczesna edycja <i>Nawracania Judasza St. Żeromskiego</i>	9-21
Świat książki dziecięcej	
Błaszczuk Lidia	
– Astrid Lindgren – pisarka dzieciństwa [Stromstedt M., <i>Astrid Lindgren. Opowieść o życiu i twórczości</i> . Warszawa, 2000]	4-18
– Bardzo ważny klucz [V. Friebel, <i>Klucz w małej ręce</i> . Kielce, 2000]	12-21
– Dwa spotkania z Haliną Popławską [Popławska H., <i>Spadek w Piemontcie</i> . Warszawa, 2001. Tejże, <i>W przyćmionym świetle</i> . Gdańsk, 2001]	7/8-24
– Kochajcie wampirki! [Niebisch K., <i>Egzamin; tejże, Fatszywy wampir; tejże, Konkurs potworów</i> . Warszawa, 2000]	1-17
– Nowa seria popularnonaukowa dla dzieci [Bunsch J., Gąsienica Byrcyn W., <i>Tatry czyli tajemnica zbójnickiego skarbu</i> ; Bunsch J., Gucwiński A. i H., <i>Zwierzyniec polski czyli niespodziewana wyprawa do lasu</i> ; Bunsch J., Kamiński M., <i>Poczta Polska czyli niezwykle dzieje pewnego listu</i> ; Bunsch J., Rosik S., <i>Ale historia! Czyli początki państwa polskiego</i> . Wrocław, 2000]	2-25
– Powrót do... dzieciństwa? [Moody S., <i>Powrót do tajemniczego ogrodu</i> . Warszawa, 2001]	9-23
– Pożegnanie Tove Jansson (9.08.1914 – 27.06.2001)	10-20
– W cieniu Coral [Wartski M., <i>Uciekinierka</i> . Warszawa, 2000]	5-17
– Wakacje w Burbelkowie	11-21
– Wiersze	2-26
Gruda Ewa	
– Czytelnicza biesiada	2-26
– Kacper i inni	11-22
– Jubileusze, nagrody	12-19
– Lepszy rodzaj cierpienia [Terakowska D., <i>Poczwarka</i> . Kraków, 2001]	5-18
– Nie z każdej zaby będzie królowa [Lewkowska A., <i>Dziwne przypadki czarnoksiężnika Zenona</i> . Warszawa, 1999]	1-18
– O „Egmoncie”, kotach, mamie i miśkach [Głogowski M., wyb., <i>O kotach i psach; tegoż, O mamie i tacie; tegoż, O lalach i misiach</i> . Warszawa 2000]	4-18
– Pan Stanisław z Dzikowa	7/8-22
– Potrafił cierpieć biedę, potrafią i obfitować..., czyli Borejków droga przez życie [Musierowicz M., <i>Kalamburka</i> . Łódź, 2001]	9-22
– Poza domem – raz barwnie, raz strasznie [Bardijewska L., <i>Zielony Wędrowiec</i> . Warszawa, 2001]	6-18
Gutowska Helena, Żuchowicz Elżbieta	
– Konkurs nie tylko czytelniczy	6-19
Kalejdoskop	
Bogdan Klukowski	
– Encyklopedie i encyklopedyści	3-18
– Fenomen Harrego Pottera	2-24
– I znowu ten VAT jak bat	4-21
– Jedwabne – sprawa poważna	5-21
– Kłopoty bibliotek niemieckich	10-21
– Książka w świecie współczesnym	6-21

– Książki do słuchania	9-25
– Podzwonne dla wielu hurtowni książek	11-24
– Targi potrzebują czytelnej formy	7/8-26
– Zawsze warto	12-23
Salon Wydawców BN	
J.D.	
– Biblioteka „Więzi”	3-19
Kołodziejczyk Barbara	
– DiG – promocja humanistyki	5-19
– Dziesięć lat z „Rebisem”	5-20
– W przedświątecznym tygodniu	6-22
Ochmańska Hanna	
– Askon	3-19
Salon Pisarzy BN	
J.D.	
– Piotr Matywiecki	3-20
– Spotkanie z Adrianą Szymańską	4-22
Kołodziejczyk Barbara	
– Bryll i Wojciechowski w <i>Salonie Pisarzy</i>	7/8-28
– Książka talizmanem	6-22; 7/8-27
– Lutowe Salony Pisarzy	4-22
– Ślady minionych światów	10-22
Nowy leksykon czasopism bibliotekarskich	
Bednarek-Michalska Bożena	
– Elektroniczna BIBlioteka	5-22
Juran Jolanta	
– „Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski”	1-19
Skubisz Anna	
– „Bibliotekarz Radomski”	4-23

BIBLIOTEKA ● ŚRODOWISKO

Bieleń Zdzisław	
– VII edycja Nagrody im. Anny Platto	11-25
Biliński Lucjan	
– Nie dzielmy tego, co jest niepodzielne	12-24
Błaszak Bożena	
– Od Nowego Roku bez książki ani kroku	1-23
– Raz, dwa, trzy, pięć! Zawsze mam na książkę chęć!	7/8-34
Czerniak Ewa	
– Święto Książki w Pruszkowie	9-27
Derewiecki Artur	
– Wielkie „Religie świata” w bibliotece	6-23
Filipińska Jadwiga	
– Obchody Roku Reymontowskiego w Łodzi	2-29
Głomska Janina	
– Szkoła zawodowa w Brusach uczciła noblistę	2-30
Gutkowska-Żak Ewa	
– Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich	7/8-29
Jadach-Zygadło Beata	
– Wielki bal z Harrym Potterem	3-24
Jaksik Anna	
– Wystawa starych książek	4-24
Jarosz Agata	
– Zaistnieć w środowisku	5-26
Kaczmarczyk Irena	
– Szkolny salon literacko-artystyczny	5-24
Klimuk Maria, Sajkiewicz Violetta, Trybińska Hanna	
– Współpraca biblioteki szkolnej z bibliotekami publicznymi	2-28

Kłosiewicz Bożena	
– Biblioteczna przygoda dzieci sprawnych inaczej	6-24
Krokocka Beata	
– Biblioteka w realiach zreformowanej szkoły	3-20
– Przez ...teatr do serca dziecka	6-26
Kubów Stefan	
– Dzień Bibliotek i Bibliotekarza na Śląsku '2001	9-26
Kuźmińska Krystyna	
– Skutki powodzi w bibliotekach	10-25
– W Miejskiej Bibliotece Publicznej toczy się prawdziwe życie kulturalne Limanowej...	3-22
Łaskarzewska Hanna	
– „Ukraina – Polska: w stronę dialogu”. Polskie piśmiennictwo o Ukrainie	1-20
Mazur Stanisława	
– Ferie w Tarnobrzegu	3-24
Mida Barbara	
– Spotkanie z laureatem Orderu Uśmiechu	6-28
Mućka Teresa	
– Trzy jubileusze Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu	10-26
Nagórska Izabela	
– Biblioteka w Rzgowie	4-27
Partyka Lucyna	
– Inowrocławska „Wielka Gra”	12-25
Pawlicka Elżbieta	
– „Złoty Ekslibris” WiMBP w Łodzi	11-26
Piasecka Anna	
– Wakacyjny zawrót głowy	7/8-31
Rowicka Agnieszka, Różycka Martyna	
– Szał czytania 2001	7/8-30
Rutka Dorota	
– Dzień książki i literatury w Słubicach	4-26
Trawnik Antonina	
– Jeszcze o Roku Reymontowskim	9-28
Staszek Renata	
– Poetycka księga imion	6-27
Wawrowicz Leokadia	
– Każde dziecko coś potrafi	3-23
Zielińska Maria	
– Włocławski Dzień Książki	4-26
Ziniewicz Halina	
– Pasowanie pierwszoklasistów na czytelnika biblioteki	4-28
 Moja biblioteka	
Ambicki Jerzy	
– Technologie informacyjne w bibliotece szkolnej	7/8-25
Bielewicz Anna	
– Czy naprawdę jest tak źle?	4-25
Borysik Elżbieta	
– Jak pracować ze zdolną młodzieżą w bibliotece?	5-14
Kurzaj Violetta	
– O bibliotece słów kilka...	2-23
Pytel Jolanta	
– Czy dzieci czytają?	3-17
Wiśniowska Marta	
– Jak uatrakcyjnić lekcje biblioteczne?	6-20
– Mój sposób na akcesję	1-15
 Zwiedzamy biblioteki	
Niemyjska Bożena	
– Publiczna Biblioteka im. H. Washingtona w Chicago	7/8-45

Chramęga Regina, Kulik Beata	
– Jak czytamy?	2-31
Góra Anna	
– W królestwie surowca wtórnego	6-28
Gruchacz Olga, Leksowska Anna	
– Zrozumieć Norwida	10-29
Hajduga-Kwapisz Teresa, Konrad Alfreda	
– Znów minął rok	5-28
Janik Barbara	
– Komputer...	7/8-39
Jarząbek Gabriela	
– My, dzieci z dworca ZOO... Scenariusz przedstawienia na podstawie relacji Christiane F.	11-28
Kmiecicińska-Pawłowska Elżbieta	
– Wigilia szkolna	12-27
Kurzaj Violetta	
– Z wizytą u Skrzatów	4-29
Leksowska Lidia, Supronowicz Iwona, Witkowska Iwona	
– Dziś Walenty – niezbyt święty	1-24
Muszyńska Barbara	
– Tropem polskich noblistów literackich	4-31
Partyka Beata	
– Przeczytaj i ty	12-29
Starszak Małgorzata	
– Żywa gazetka	7/8-37
Steć Agnieszka, Sawosz Beata	
– Montaż słowno-muzyczny z okazji 180 rocznicy urodzin C. K. Norwida	10-29
Świniarska Jolanta	
– Ulubieni bohaterowie Potopu Hernyka Sienkiewicza	5-31
Walczak Beata	
– Jestem członkiem wspólnoty samorządowej	3-25
Wróbel Elżbieta	
– Czy znasz książki Kornela Makuszyńskiego?	7/8-35

BIBLIOGRAFIA

Drozdowska Józefa	
– Współczesne sekty i ich zagrożenia. Zestawienie bibliograficzne w wyborze	11-33
Partyka Lucyna	
– Jak zainteresować dzieci i młodzież literaturą piękną?	6-30
Sobańska Krystyna	
– Globalizacja – szansa czy zagrożenie?	7/8-41
Szpułak Grażyna	
– Nowa matura 2002	9-30

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Demianiuk Irena	
– Bronisława Krzywicka (1902-1999)	3-28
Lisińska-Tokarska Anna	
– Teresa Zdzisława Sękowska (1930-2000)	7/8-44
Nagórska Izabela	
– Zofia Nadolna (1939-2001)	10-33

PRAWO BIBLIOTECZNE

Kuźmińska Krystyna	
– Awans zawodowy nauczycieli bibliotekarzy	6-32
– Co wynika dla bibliotek z dostosowywania polskiego prawa autorskiego do prawa Unii Europejskiej?	3-28

- Czy bibliotekom wolno pobierać opłaty za wypożyczenie płyt kompaktowych?	2-33
- Nawiązanie stosunku pracy z nauczycielem bibliotekarzem	9-31
- Nowe regulacje dotyczące organizacji i wymiaru czasu pracy	12-31
- Nowy system wynagradzania nauczycieli	6-33
- O regulacjach prawnych dotyczących wynagradzania bibliotekarzy	4-33
- Przeniesienie nauczyciela bibliotekarza w stan nieczynny	9-32
- Ustalanie wynagrodzenia nauczycieli bibliotekarzy	9-32
- Wokół zagadnień wynagradzania pracowników bibliotek	1-28

Internet w bibliotece

Dobrzelewski Seweryn	
- Telnet	1-29

Z TWÓRCZOŚCI BIBLIOTEKARZY

Błaszczyk Lidia	
- Klucz	
Kaczmarczyk Irena	
- Boże Narodzenie	12-26

INFORMACJE ● KOMUNIKATY ● DONIESIENIA

Bierczyński Piotr	
- Posiedzenie Klubu Użytkowników UKD	4-34
Bochan Maria	
- Ja i mój świat	12-32
Chilińska Maria	
- III Słubickie Spotkania Bibliotekarzy i Księgarzy	7/8-47
Chruścińska Jadwiga	
- Baza bibliograficzna „Reymont”	3-30
- Bibliografia powiatu kutnowskiego	3-30
- Biblioteka Skierniewicka obchodzi jubileusz 95-lecia	6-35
- Biblioteki publiczne a integracja europejska	1-32
- Biblioteki publiczne wobec UE – konferencja PZB w Przesiecu	10-34
- Bibliotheca Magna Perennisque dla bibliotek warszawskich	7/8-49
- Cała Polska czyta dzieciom	9-34
- Co czytają dzieci?	1-32
- Dokumenty życia społecznego w bibliotece	10-33
- Dziecko – rodzina – biblioteka	10-34
- Finisz konkursu „Wiedza o książce”	7/8-47
- GRONO – kwartalnik metodyczny zmienia swoje oblicze	5-33
- Inauguracja Roku Norwidowskiego w Bibliotece Narodowej	4-34
- Jubileusz półwiecza Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu	6-35
- Kierownicy Filii CEBID spotykają się nad morzem	3-30
- Książka przyszłością kultury	6-34
- Książka w pracy z osobami potrzebującymi pomocy	5-32
- Liceum Księgarskie w Koninie organizuje I Konińskie Targi Podręczników	3-30
- Muminki osamotnione – Tove Jansson nie żyje!	9-34
- Nagroda IKARA 2001 – dla MBP w Tarnobrzegu	10-34
- Półwiecze Zakładów Graficznych Biblioteki Narodowej	2-34
- Promocja albumów Norwida	10-34
- Promocja książki Anny Czachorowskiej	6-35
- Promocja książki J. Kołodziejkiej	4-34
- Rozmowy na koniec wieku	1-31
- Stare druki w BUWie	1-32
- 100 lat Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zakopanem	2-33
- Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich w Bibliotece Narodowej	5-32
- Światowy Dzień Książki już blisko – o festiwalu książek „Warszawa czyta”	2-34
- Warszawskie Targi Książki	10-34
Gutowska M.	
- Wystawa twórców niepełnosprawnych	7/8-48
Jadach-Zygadlo Beata	
- Czarodzieje spotykają się w Katowicach	4-34
- Tydzień głośnego czytania	11-34

Kisilowska Małgorzata	
– Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI wieku	3-29
– VII Tluszczańskie Biesiady z Książką	3-30
– „Tom zrodzony z miłości”	1-31
Kuśmierczyk Jacek	
– Festiwal książki „Bibliomania”	5-33
Lewandowicz Grażyna	
– Zajrzyj koniecznie na stronę IBBY	12-32
Mazur Stanisława	
– Szymborska w bibliotece	7/8-47
– Wystawa w MBP w Tarnobrzegu	12-32
Mokrzycka Anna	
– Dzień czytania w Piasecznie	12-32
– Świat Jana Brzechwy w Bibliotece Publicznej miasta i gminy Piaseczno	1-31
Nowacka Elżbieta	
– Biesiada z Książką	9-33
– Światowy Dzień Książki	9-33
Ołdyńska Elżbieta, Ulman Anna	
– Dzień Finlandii w I LO im. A. Mickiewicza w Białymstoku	10-33
Pethe Aleksandra	
– Biblioteka Śląska zaprasza...	3-29
– Inauguracja działalności kulturalnej w Bibliotece Śląskiej '2001	2-33
– Inauguracja nowego sezonu kulturalnego w Bibliotece Śląskiej	11-34
– Jan Miodek w Bibliotece Śląskiej	7/8-48
– Klub Dobrej Książki w Bibliotece Śląskiej	5-32
– Sumienie świata w Śląskiej	5-32
– Śląski Wawrzyn Literacki 2000 dla tomu poezji Cz. Miłosza „To”	7/8-48
Szczykała Bożena	
– Pielgrzymka bibliotekarzy na Jasną Górę	5-33
Szumejło Krystyna, Głowinkowski Tadeusz	
– Książka dla dzieci – świat bez granic	6-34
– Książka dla matki	6-34
Tyszka Joanna	
– 55 lat Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie	11-34
Waloczyk W.	
– Noworudzkie spotkania z poezją	9-33

LISTY

Partyka Beata	
– Kontrowersje wokół czytelnictwa młodzieży gimnazjalnej	6-34
<i>American Library Association do SBP</i>	10-2
<i>Deklaracja społeczności bibliotekarskiej w sprawie wolności słowa i dostępu do informacji</i>	10-2
<i>SBP do American Library Association</i>	10-2

DODATKI DO „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA”

Bilska Grażyna	
– Laureaci Literackiej Nagrody Nobla. Kalendarz rocznic 2001	nr 3
Cisek Sabina	
– Zasoby informacyjne Internetu dla nauczycieli bibliotekarzy	nr 10
Jarosińska Beata	
– Kalendarium rocznic w 2002 roku	nr 12
Kisilowska Małgorzata	
– „Poradnik Bibliotekarza” – spis treści za rok 2000	nr 1
<i>Migawki z Krajowego Zjazdu SBP</i>	nr 9
Wziętek Ewa	
– Cytaty o książkach	nr 5

- Adamiec Witold 5-3
 Aleksiewicz Anna 3-3
 Ambicki Jerzy 7/8-25
- Banacka Marianna 9-13
 Bednarek-Michalska Bożena 5-22
 Bieleń Zdzisław 11-25
 Bielewicz Anna 4-25
 Bierczyński Piotr 4-34; 9-17
 Biliński Lucjan 2-13; 7/8-15; 9-7; 12-2, 24
 Biłska Grażyna, 1-5, 2-8; 3-dod.; 10-3
 Błaszak Bożena 1-23; 7/8-34
 Błaszczuk Lidia 1-17, 2-25,27; 4-18; 5-17; 7/8-24;
 9-23; 10-20; 11-21; 12-21
 Błaszczuk Sylwia 6-3
 Blonka Renata 3-4
 Bochan Maria 10-32
 Borysik Elżbieta 5-14
 Budyńska Barbara 10-13
- Chapska Joanna 3-11
 Chilińska Maria 7/8-47
 Chołost Halina 6-11
 Chramęga Regina 2-31
 Chruścińska Jadwiga 1-2, 16, 31,32; 2-2, 33,34; 3-2,
 15, 30; 4-2, 17, 34; 5-2, 15, 32,33; 6-2, 14, 34, 35;
 7/8-2, 21, 47, 49; 9-2, 19, 34; 10-19, 23, 33, 34;
 11-2, 16; 12-2, 17, 22
 Cisek Sabina 10-dod.
 Czerniak Ewa 9-27
- Demianiuk Irena 3-28
 Derewiecki Artur 6-23
 Dobryniewska Barbara 10-10
 Dobrzelewski Seweryn 1-25
 Drozdowska Józefa 11-33
 Drzewiecki Marcin 5-7
 Dynkowski Maciej 9-17
- Filipińska Jadwiga 2-29
 Franas-Mirowska Urszula 3-8, 4-9
- Głomska Janina 2-30
 Głowinkowski Tadeusz 6-34
 Góra Anna 6-28
 Grabowska Dorota 1-10, 3-13
 Grabowska Mirosława 5-8; 7/8-18
 Grodzicka Małgorzata 2-17; 6-7
 Gruchacz Olga 10-29
 Gruda Ewa 1-18, 2-26; 4-18; 5-18; 6-18; 7/8-22;
 9-22; 11-22; 12-19
 Gutkowska-Żak Ewa 7/8-29
 Gutowska Helena 6-19
 Gutowska M. 7/8-48
- Hajduga-Kwapisz Teresa 5-28
- Iwanicka-Daczewa Irena 7/8-14
- J. D. 3-19,20; 4-22
 Jabłecki Tomasz 1-13
 Jadach-Zygadło Beata 3-24; 4-34; 11-34
 Jaksik Anna 4-24
 Janik Barbara 7/8-39
 Janus Danuta 7/8-10
 Jarosińska Beata 12-dod.
 Jarosz Agata 5-26
 Jarząbek Gabriela 11-28
 Jopkiewicz Andrzej 11-19
 Juran Jolanta 1-19
- Kaczmarczyk Irena 5-24; 12-26
 Kaniecka Danuta 2-22
 Kasprzyk Krystyna 5-13
 Kempa Andrzej 5-5
 Kisilowska Małgorzata 1-31, dod.; 9-3
 Klimuk Maria 2-28
 Klukowski Bogdan 2-24; 3-18; 4-21; 5-21; 6-21;
 7/8-26; 9-25; 10-21; 11-24; 12-23
 Kłosiwicz Bożena 6-24
 Kmiecńska-Pawłowska Elżbieta 12-27
 Kołodziejczyk Barbara 4-22; 5-19,20; 6-22; 7/8-27,
 28; 10-22
 Krokocka Beata 3-20; 6-26
 Kruszewski Tomasz 11-9
 Kubów Stefan 5-16; 9-26
 Kula Izabela 11-13
 Kulik Beata 2-31
 Kurzaj Violetta 2-23; 4-29
 Kuśmierczyk Jacek 5-33
 Kuźmińska Krystyna 1-24; 2-33; 3-22, 28; 4-33;
 6-32; 9-31; 10-25; 12-31
 Kwiatkowska Anna 7/8-29
- Leksowska Lidia 1-24; 10-29
 Lewandowicz Grażyna 1-3; 7/8-9; 12-12, 32
 Lisińska-Tokarska Anna 7/8-44
- Łaskarzewska Hanna 1-20, 4-15; 10-11; 12-13
 Łobocka Agnieszka 2-21
- Majewska Mirosława 12-3
 Matras Wanda 10-15
 Matuszewski Szymon 9-18
 Mazur Stanisława 3-24; 7/8-47; 12-32
 Michalska Jadwiga 5-11
 Michałek Mirosława 11-22
 Mida Barbara 6-28
 Mokrzycka Anna 1-31; 12-32
 Mućka Teresa 10-26
 Muszyńska Barbara 4-31
- Nagórska Izabela 4-27; 10-33

Niedziela Stanisława 4-14
Niemyjska Bożena 7/8-25
Nowacka Elżbieta 9-33
Nowacka Jadwiga 1-11

Ochmańska Hanna 3-19
Oldyńska Elżbieta 10-33

Partyka Beata 6-34; 12-29
Partyka Lucyna 6-30; 12-25
Pawlicka Elżbieta 11-26
Pethe Aleksandra 5-32; 7/8-48; 11-34
Piasecka Anna 7/8-31
Pietryka Agnieszka 2-15
Przydacz Bożena 6-12
Pytel Jolanta 3-17

Ratajczak Bożena 5-8
Rogowska Zofia 6-16
Rowicka Agnieszka 7/8-30
Różycka Martyna 7/8-30
Rusek Adam 9-8
Rutka Dorota 4-26
Rutkiewicz Ewa 4-3

Sadowska Jadwiga 12-15
Sajkiewicz Violetta 2-28
Sawosz Beata 10-29
Sępkowska Daria 4-7
Skubisz Anna 4-23
Sobańska Krystyna 7/8-41
Sokołowska Hanna 1-9
Staniów Bogumiła 9-11
Starczewska Ewa 3-16
Starszak Małgorzata 7/8-37
Staszek Renata 6-27
Steć Agnieszka 10-29
Supronowicz Iwona 1-24

Szocki Józef 10-7
Szpulak Grażyna 1-7; 6-9; 9-30
Sztukiel Irena 2-14
Szumejło Krystyna 6-34
Szwajca Aldona 4-13
Szwiniarska Jolanta 5-31

Trawnik Antonina 9-28
Trybińska Hanna 2-28
Turkiewicz Ryszard 12-10
Tyszka Joanna 11-35; 12-14

Ulman Anna 10-33

Walczak Beata 3-25
Waloszyk W. 9-33
Wasilewska Władysława 9-21
Wawrowicz Leokadia 3-23
Wawrzekiewicz Marek 9-16
Wiśniowska Marta 1-15
Witkowska Dorota 2-22
Witkowska Iwona 1-24
Wolff Katarzyna 7/8-3
Wrona Irena 2-14
Wróbel Elżbieta 7/8-35
Wziętek Ewa 5-dod.

Zielińska Maria 4-26
Ziniewicz Halina 4-28
Zybert Elżbieta B. 2-3; 9-20; 11-3
Zygmunt Mirosława 7/8-17

Żuchowicz Elżbieta 6-19

MAŁGORZATA KISIŁOWSKA

Instytut Informacji Naukowej
i Studiów Bibliologicznych UW

Folia samoprzylepna do oprawy książek

Wymiary rolki (m x cm)	Cena rolki
25 x 24	71,00
25 x 26	75,00
25 x 28	79,20
25 x 30	83,00
25 x 35	98,00
25 x 40	109,80
25 x 45	123,00

PROWADZIMY SPRZEDAŻ WYSYŁKOWĄ

Ceny brutto w PLN, nie zawierają kosztu przesyłki

DANTEKS

Zamówienia:

60-195 Poznań, ul. Szeherazady 32
tel. (0-61) 861-87-67, fax (0-61) 861-88-31
E-mail: afrackowiak@post.pl

CZYTAJCIE

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z ponad 50-letnią tradycją (wychodzi od października 1949 r.) adresowany do bibliotekarzy różnych placówek bibliotecznych, a zwłaszcza bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych oraz wszystkich zainteresowanych problemami książki, biblioteki i informacji. Pismo ma zasięg ogólnopolski.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA oferuje:

- Aktualne i przydatne w praktyce problemy i informacje o przemianach polskiego bibliotekarstwa w kontekście transformacji społecznej, ekonomicznej oraz automatyzacji i komputeryzacji
- Artykuły metodyczne nt. działalności bibliotek w zakresie gromadzenia i selekcji zbiorów, ich opracowania, przechowywania i udostępniania
- Artykuły na temat rynku wydawniczego, księgarstwa, biblioterapii, kształcenia bibliotekarzy
- Konkretny przykłady działalności bibliotek w środowisku
- Propozycje różnorodnych form pracy z czytelnikiem: prezentacje ciekawych lekcji bibliotecznych, scenariusze wystaw, imprez, konkursów, zestawienia bibliograficzne
- Informacje o nowościach wydawniczych; recenzje książek fachowych
- Porady prawne, wymiana doświadczeń
- Informacje, komunikaty i doniesienia (co, kto, gdzie i kiedy)
- **Stale cykle:** *Kalejdoskop*, *Świat książki dziecięcej*, *Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!*

Jak zaprenumerować PORADNIK...?

- w Ruchu, na Poczcie Polskiej
- także u nas w Dziale Promocji i Kolportażu SBP
02-086 Warszawa, Aleje Niepodległości 213
tel. 825-50-24, faks 825-53-49
Tam też można nabyć numery bieżące i archiwalne

W NUMERZE

Od redaktora	2
PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE	
Lucjan Biliński	3 Biblioteczny bilans 2001 roku
Marzena Kowalczuk	6 Biblioteki pedagogiczne w nowej rzeczywistości
Marzena Szafińska-Chadała	9 Minęło już pół wieku działań z książką i czytelnikiem...
SYLWETKA	
Wiesława Banasiak	12 Niezwykły człowiek z niezwykłej rodziny – Karol Estreicher
RELACJE	
Maria Bereśniewicz	15 Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej
Marzena Szafińska-Chadała	17 Uroczystości jubileuszowe w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Zielonej Górze
RECENZJE	
	19 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać! (oprac. J. Chruścińska)
KSIAŻKA	
<i>Świat książki dziecięcej</i> Izabela Kiełtyk	20 Problemy egzystencjalne (starości i śmierci) we współczesnej prozie „dziecięco-młodzieżowej”. Cz. 1. Literatura polska
Olga Gruchacz, Anna Leksowska	22 O czytaniu lektur szkolnych
<i>Kalejdoskop</i> Bogdan Klukowski	23 Rekordzista Reich-Ranicki
<i>Moja biblioteka</i> Bożena Czyż-Bortowska	24 Lekcje w bibliotece pedagogicznej
BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO	
Elżbieta Gawrońska	25 Oni są wśród nas
Maria Herman	26 Punkt Informacji Europejskiej przy Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu
Anna Włodyka-Mliczek	27 Z Pyzą i Przydróżką przez polską krainę
WARSZTATY CZYTELNICZE	
Małgorzata Szymanowicz, Elżbieta Kotowicz	28 Dziennikarskie ABC...
<i>Z żalobnej karty</i> Grażyna Farajewicz	31 Janina Anna Żelechowska (1936-2001)
INFORMACJE • KOMUNIKATY • DONIESIENIA 32	
<i>Dodatek</i> Małgorzata Kisilowska	Spis treści za rok 2001

Przełom XX i XXI wieku to okres jubileuszowy wielu bibliotek pedagogicznych. Pierwsze powstały już w XIX w., ale ich gwałtowny rozwój miał miejsce w latach 1945-1955. Świętowanie okrągłych lub mniej okrągłych rocznic pozwala na podkreślenie rangi tych placówek i miejsca w procesie edukacji, a także przybliżenie ich oblicza środowisku bibliotekarskiemu i pedagogicznemu. Obecnie działa na terenie kraju ok. 350 bibliotek pedagogicznych i ich liczba stopniowo maleje. Wdrożenie reformy administracyjnej kraju w 1999 r. zadecydowało o innym usytuowaniu organizacyjnym tych placówek i w konsekwencji zmieniło ich sytuację formalno-prawną. Był to też okres pewnego regresu bibliotek, które nie mogły odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Można było zaobserwować takie zjawiska jak: rozpad ogólnopolskiej sieci bibliotek pedagogicznych, stałe niedofinansowanie ich działalności, likwidację mniejszych bibliotek terenowych. Część placówek jednak odnalazła się w nowych uwarunkowaniach i umocniła swoją pozycję w środowisku. Nowoczesna biblioteka pedagogiczna powinna pełnić funkcję centrum informacji edukacyjnej, a jednym z jej priorytetów powinno być połączenie z sieciami informacyjnymi lokalnymi i globalnymi. Reforma edukacji stawia przed tymi bibliotekami nowe zadania: pełną realizację potrzeb doskonalących się nauczycieli, gromadzenie nowych programów nauczania, podręczników, materiałów metodycznych, zwłaszcza do realizacji ścieżek międzyprzedmiotowych oraz dokumentów nieksiążkowych, wykorzystywanych w procesie edukacji medialnej i informacyjnej.

Numer lutowy „Poradnika” jest pewnego rodzaju ukłonem w kierunku bibliotek pedagogicznych. Tej problematyki dotyczą aż cztery prezentowane czytelnikom materiały. Polecam lekturę tekstu Marzeny Kowalczyk pt. „Biblioteki pedagogiczne w nowej rzeczywistości”. Autorka omawia sytuację formalno-prawną bibliotek pedagogicznych na przełomie XX i XXI wieku i możliwości ich rozwoju. Uważa, że przed bibliotekami pedagogicznymi stoją nowe wyzwania, które w konsekwencji zadecydują o przyszłości tych bibliotek. Działalność tej grupy bibliotek ukierunkowana będzie na profesjonalną i wszechstronną obsługę informacyjną kadry nauczycielskiej i studentów, zwłaszcza powstających licznie szkół prywatnych – w oparciu o bogaty warsztat informacyjno-bibliograficzny, zbiory, wykwalifikowanych pracowników. Niezbędnym czynnikiem owego rozwoju jest komputeryzacja bibliotek, postępująca jak dotąd raczej wolno. Kolejny materiał Marzeny Szafińskiej-Chadały przybliża 50-letnią działalność Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej Górze. Swoje zbiory – w liczbie 400 tys. woluminów biblioteka udostępnia blisko 13 tys. czytelników oraz prowadzi szeroką działalność dydaktyczną i upowszechnieniową wśród swoich czytelników i na rzecz środowiska. Uzupełnieniem tego tekstu jest relacja z ubiegłorocznego jubileuszowych obchodów zielonogórskiej PBW. Jednym z podstawowych celów działalności bibliotek pedagogicznych jest współdziałanie z bibliotekami szkolnymi w zakresie edukacji. To zaszczytne zadanie realizowane jest głównie przez organizowanie dla uczniów lekcji bibliotecznych. Szerzej o tej formie pracy z czytelnikiem – w artykule Bożeny Czyż-Bortowskiej (cykl „Moja Biblioteka”). „Poradnik” wzorem brytych czasopism, inauguruje Nowy Rok 2002, zamieszczając w tym numerze materiał będący podsumowaniem roku minionego. Jaki był rok 2001 w bibliotekarstwie? – dowiemy się z lektury artykułu Lucjana Bilińskiego pt. „Biblioteczny bilans 2001 roku”, omawiającego istotne dla rozwoju bibliotek fakty i wydarzenia. W ostatnich kilku numerach naszego pisma pojawiły się również artykuły dotyczące problemów historycznych. Tym razem zachęcam Państwa do przeczytania opracowania o Karolu Estreicherze. W tym roku mija 125 rocznica urodzin twórcy bibliografii polskiej. Warto także zapoznać się ze szczegółową relacją z konferencji „Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej” przygotowaną przez Marię Bereśniewicz. Konferencje Sekcji Opracowania Rzeczonego SBP cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem bibliotekarzy i grupują znawców oraz praktyków tej problematyki.

Do dyspozycji czytelników jak zwykle są stałe działy, cykle i rubryki. Poszukiwania w całym roczniku 2001 ułatwi dołączony w formie dodatku do „Poradnika Bibliotekarza” spis treści.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

W następnym numerze m.in.:

- Barbara Budyńska: Biblioteki powiatowe w badaniach sondażowych
- Teresa Spirydonow, Anna Kulak: Potrzeby i oczekiwania czytelników w zakresie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej dla dzieci i młodzieży a rzeczywistość biblioteczna
- Urszula Piórkowska: Zbiory nut w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łodzi

Biblioteczny bilans 2001 roku

LUCJAN BILIŃSKI

Minęły czasy, kiedy bilans wszelkiej działalności w dziedzinie kultury przedstawiało się tylko w korzystnym świetle, nawet wtedy, gdy wyraźne już były oznaki regresu. Teraz jest odwrotnie, mówienie o sukcesach brzmi niewiarygodnie. Trudno jednak zachować optymizm, gdy giną biblioteki, zwłaszcza w tych środowiskach, gdzie są one jedynymi placówkami kultury.

Analiza sieci bibliotek publicznych ujawnia bardzo poważne zagrożenia, a ich przyczyną są m.in. przekształcenia organizacyjne bibliotek publicznych, szczególnie na wsi. Polegały one na łączeniu bibliotek publicznych ze szkolnymi lub ośrodkami i domami kultury. Dość często takie połączenia były zapowiedzią likwidacji biblioteki bądź filii bibliotecznych.

Aby tym tendencjom zapobiec Sejm RP uchwalił

**ustawę z dnia 27 lipca 2001 r.
o zmianie ustawy o bibliotekach¹,**

która w art. 13 obecnej ustawy wprowadza nowy ust. 7 w brzmieniu: *Biblioteki publiczne nie mogą być łączone z innymi instytucjami oraz z bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi.* Zmiana ta weszła w życie z dniem 31 grudnia 2001 r., a jej skutki będziemy pilnie śledzić, mając przekonanie, że od tej daty żadna biblioteka publiczna nie utraci już swojej samodzielności organizacyjnej. Ta nowelizacja ustawy o bibliotekach nie wyczerpuje wszystkich propozycji dotyczących jej zmiany, stanowi jednak realizację postulatów najważniejszego, decydującego w dużym stopniu o zachowaniu najważniejszych struktur bibliotek publicznych. Środowiska bibliotekarskie domagają się kontynuowania prac nad nowelizacją ustawy o bibliotekach. Główne kierunki postulowanych zmian były szeroko prezentowane na łamach czasopism bibliotekarskich.

Pozostając przy przekształceniach organizacyjnych bibliotek publicznych nie sposób przemilczeć faktów świadczących o instrumentalnym, wybitnie partykularnym traktowaniu ukształtowanych struktur bibliotecznych. Przykładem może tu być

**pomysł podziału z dniem 1 stycznia 2002 r.
Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie**

na dwie samodzielne i odrębne instytucje podporządkowane właściwej władzy samorządowej (jedna

samorządowi województwa, druga miastu Lublinowi), tylko dlatego, żeby precyzyjniej wyważyć zaangażowanie finansowe i kadrowe w prowadzeniu biblioteki ze strony miasta i województwa. Jeśli, pomimo tylu sprzeciwów, podział biblioteki nastąpi, wówczas będziemy mogli mówić o przegranej batalii w słusznej sprawie. Z pewnością nie będziemy się cieszyć z tego, że nasza statystyka biblioteczna powiększyła się o jedną placówkę.

Ze statystyki bibliotecznej wynika, że w końcu 2000 r. było 8915 bibliotek publicznych i ich filii, czyli o 161 mniej niż w 1999 r. Spadek ten byłby większy, gdyby w tym samym okresie nie przybyły 32 placówki biblioteczne w mieście. Podobnie wygląda sprawa z czytelnictwem, tu wprawdzie mamy bilans dodatni, bo przybyło ogółem w ciągu omawianego roku 28 tys. czytelników. Przyrost był niewielki, ponieważ nastąpiło w tym okresie zmniejszenie liczby czytelników na wsi o 52 tys. Przykłady te pouczają nas, że czasami operując globalnymi danymi dotyczącymi statystyki bibliotecznej, dobrze jest poinformować jakie elementy zaważyły w ostatecznym obrazie stanu bibliotek i czytelnictwa. W samym czytelnictwie występuje też bardzo złożony obraz statystyczny i to nie tylko w odniesieniu do wsi i miasta, ale także w obrębie różnych grup wiekowych czytelników, ich wykształcenia, rodzaju wykonywanego zawodu. Istniało jednak poważne zagrożenie w pozyskiwaniu na ten temat informacji statystycznych.

Dobrze się stało, że

**udało się utrzymać podstawowe dane
na ten temat w rejestrowaniu czytelników,**

pomimo, na początku nieprzychylnego stanowiska Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, którego zdaniem biblioteki żądają zbyt wielu danych osobowych od czytelników bibliotek publicznych.

Po konsultacji z przedstawicielami środowiska bibliotekarskiego oraz Głównego Urzędu Statystycznego, resort kultury wystąpił do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z następującymi propozycjami:

1. Zaniechanie wpisania do *Karty zobowiązania czytelnika* (sygnowanego jego podpisem) imienia ojca.
2. Zastąpienie danych o miejscu pracy czytelnika informacją o statusie społeczno-zawodowym (może być kodowany), np.: robotnik, rolnik, gospodyni domowa, pracownik umysłowy, bezrobotny. Szczegółowy wykaz kategorii społeczno-zawodowych wymaga dokładniejszego opra-

¹ Dz. U. nr 129 z 12 listopada 2001 r.

cowania w porozumieniu z bibliotekarzami. Wykaz tych kategorii byłby zamieszczony w zmodyfikowanym druku wzorcowym *Dziennik biblioteki publicznej*.

3. Zrezygnowanie z rejestrowania nazwy szkoły. W miejsce nazwy wpisywano by typ szkoły (podstawowa, gimnazjum, technikum, liceum, uczelnia itp.).
4. Zamiast rejestrowania numeru dowodu osobistego oraz daty urodzenia zapisywanie numeru PESEL, który byłby niezbędny do identyfikacji osoby np. przy dochodzeniu sądowym własności zbiorów biblioteki nie zwróconych przez czytelników.

W odpowiedzi na te wnioski i postulaty Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zaakceptował przedstawione propozycje zmian w zakresie wpisywania w *Karcie zobowiązania czytelnika*. Dobrze się stało, że decyzja w tej sprawie została podjęta z końcem 2000 r. Kwestię zasadności zwolnienia bibliotek z obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych pozostawiono do rozważenia przy najbliższej nowelizacji ustawy z dnia 29 sierpnia 1999 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.).

Rok 2001 przyniósł ogromne zawirowania we wprowadzaniu, a raczej w wyłączeniu, określonych tytułów z czasopism z podatku VAT. Do końca 2000 r. wszystkie czasopisma oznakowane symbolem ISSN² miały stawkę podatku 0%. Po wielu miesiącach gorących dyskusji ustalono, że

**tylko do czasopism specjalistycznych
można będzie stosować stawkę podatku
od towarów i usług w wysokości 0%**

(zwaną w skrócie „stawką podatku 0%”). Był to jednocześnie początek dyskusji nad definicją czasopism specjalistycznych. Musiano tu uwzględnić zalecenia UNESCO, według których do gazet zalicza się

² W sprawie stosowania międzynarodowych znormalizowanych numerów wydawnictw zwartych oraz ciągłych (ISBN, ISSN) należy podać następującą informację: Minister Kultury i Sztuki na podstawie art. 19 ust. 2 z dnia 3 kwietnia 1993 r. *O normalizacji* (Dz. U. nr 55, poz. 151) wydał rozporządzenie z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie obowiązku stosowania niektórych Polskich Norm (Dz. U. nr 39, poz. 144), wprowadzając obowiązek stosowania następujących Polskich Norm:

1) PN-74/N-01206 *Międzynarodowy znormalizowany numer książki (ISBN)*, ustanowionej przez Polski Komitet Normalizacji i Miar dnia 3 czerwca 1974 r. (Dz. Norm. i Miar nr 24, poz. 76 i z 1988 r. nr 7, poz. 83).

2) PN-76/N-01207 *Międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictw ciągłych (ISSN)*, ustanowionej przez Polski Komitet Normalizacji i Miar z dnia 20 września 1976 r. (Dz. Norm. i Miar nr 24, poz. 97). Wchodzenie Polski do Unii Europejskiej musi być poprzedzone dostosowaniem polskiego prawa do prawa unijnego. Jak wiadomo w krajach Unii Europejskiej **normy mają charakter dobrowolny**. W związku z tym wymienione normy ISSN i ISBN nie będą miały charakteru obligatoryjnego.

periodyki informacji ogólnej, bez względu na częstotliwość ich ukazywania się, stanowiące podstawowe źródło informacji bieżącej o aktualnych wydarzeniach krajowych i zagranicznych, przeznaczone dla szerokiego kręgu czytelników. Natomiast do czasopism zalicza się periodyki omawiające problemowe zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne fachowe i naukowe, poświęcone określonym zagadnieniom, magazyny ilustrowane itp., a także wydawnictwa urzędowe.

W pracach nad przygotowaniem oficjalnego wykazu czasopism proponowanych do zakwalifikowania do stawki podatku 0%, posługiwano się definicją, wypracowaną w wyniku konsultacji między Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Komitetem Badań Naukowych oraz Ministerstwem Finansów i Głównym Negocjatorem o Członkostwo Polski w Unii Europejskiej. Do czasopism specjalistycznych zaliczono więc *wydawnictwa periodyczne objęte symbolem ISSN o tematyce szeroko pojętych zagadnień odnoszących się do działalności kulturalnej i twórczej, edukacyjnej, naukowej i popularyzatorskiej, społecznej, zawodowej i metodycznej, regionalnej i lokalnej, a także przeznaczone dla niewidomych i niedowidzących, publikowane nie częściej niż raz w tygodniu w postaci odrębnych zeszytów (numerów) objętych wspólnym tytułem, których zakończenia nie przewiduje się, ukazujące się na ogół w regularnych odstępach czasu w nakładzie nie wyższym niż 15 000 egzemplarzy.*

W dniu 22 grudnia 2000 r. Minister Finansów, w porozumieniu z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Ministrem Edukacji Narodowej, wydał rozporządzenie w sprawie wykazu czasopism specjalistycznych, do których stosuje się stawkę podatku od towarów i usług w wysokości 0% oraz warunków jej stosowania³. Było to wykonanie delegacji zawartej w ustawie z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym⁴. Załącznik do rozporządzenia zawierał 1661 tytułów czasopism specjalistycznych. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. Pośpiech, z jakim przygotowywano ten wykaz spowodował, że pominięto w nim szereg specjalistycznych czasopism (w ostatniej dosłownie chwili udało się do niego wprowadzić czasopisma bibliotekarskie). Po kilku miesiącach wydany został uzupełniający wykaz czasopism specjalistycznych (obej-

³ Dz. U. nr 121, poz. 1297.

⁴ Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie art. 50 ust. 7 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. nr 11, poz. 50, nr 28, poz. 127 i nr 129, poz. 599, z 1994 r. nr 132, poz. 670, z 1995 r. nr 44, poz. 231 i nr 142, poz. 702 i 703, z 1996 r. nr 137, poz. 640, z 1997 r. nr 111, poz. 722, nr 123, poz. 776 i 780, nr 137, poz. 926, nr 141, poz. 943 i nr 162, poz. 1104, z 1998 r. nr 139, poz. 905 i nr 161, poz. 1076, z 1999 r. nr 50, poz. 499, nr 57, poz. 596 i nr 95, poz. 1100 oraz z 2000 r. nr 68, poz. 805 i nr 105, poz. 1107).

mujący blisko 7 tys. dalszych tytułów tych czasopism), ale konsultacje dotyczące nowych wniosków wciąż trwają.

Dla większości bibliotek publicznych wprowadzenie podatku VAT na czasopisma i na książki (co może w przyszłości nastąpić) z pewnością radykalnie ograniczy już i tak niewielkie zakupy nowości wydawniczych. Postulowany w latach osiemdziesiątych minimalny wskaźnik zakupu nowości wydawniczych – 18 wol. na 100 mieszkańców spadł w 2000 r. do 5,5 wol. na 100 mieszkańców. Aby temu chociaż częściowo zapobiec, resort kultury starał się pozyskać **dotychczas dodatkowo środki z rezerwy celowej na dofinansowanie zakupu książek przez biblioteki publiczne**. W 2000 r. z rezerwy tej przeznaczono 9 mln zł. Podział tej kwoty na poszczególne województwa był proporcjonalny do wielkości środków przeznaczonych na zakup nowości wydawniczych ze strony samorządów w roku poprzednim. Miało to stymulować większe ich zaangażowanie w uzupełnianiu zbiorów bibliotecznych. W 2001 r. zmniejszona została kwota z budżetu państwa na dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych i wyniosła 7 463 000 zł. Przyjęty został inny podział tych środków niż w roku poprzednim, był on teraz proporcjonalny do liczby czytelników w województwach. Realizacja zakupu książek za przyznane środki powierzona została wojewódzkim bibliotekom publicznym. Przy tej operacji spiętrzyły się wszystkie dotychczasowe trudności zakupu książek, wynikające z nieprzystających do tych czynności przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. Wylączenie zakupu książek spod rygorów tej ustawy – to postulat wszystkich bibliotek, z uczelnianymi włącznie.

Problem ten przybrał już tak poważne rozmiary, że

trzeba było podjąć inicjatywę ustawodawczą, w wyniku której zakupy biblioteczne nie podlegałyby skomplikowanym procedurom zamówień publicznych.

Z taką inicjatywą wystąpiły dwie organizacje związkowe: Sekcja Krajowa Pracowników Bibliotek Publicznych NSZZ „Solidarność” oraz Federacja Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki. Zaproponowały one wylączenie z ustawy o zamówieniach publicznych zakupu książek i czasopism oraz rozwiązanie wariantowe, polegające na wprowadzeniu innej treści do Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, ustalonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 1997 r. Inicjatywa ta była przedmiotem posiedzenia Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu w dniu 12 grudnia 2001 r., gdzie zyskała pełną aprobatę³.

Rok 2001 charakteryzowały nie tylko aktywne działania zmierzające do poprawy sytuacji bibliotek w zakresie pozyskiwania nowości wydawniczych.

Można nawet zaryzykować twierdzenie, że nie nowości wydawnicze, a

zbiory zabytkowe stały się tematem numer jeden w roku ubiegłym,

dotyczy to zarówno prac legislacyjnych, jak i działań kontrolnych.

Stan zabezpieczenia i warunki przechowywania zbiorów należących do Narodowego Zasobu Bibliotecznego były przedmiotem kontroli, podjętej jeszcze w końcu 2000 r. z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli. W wyniku kontroli stwierdzono, że w większości objętych nią bibliotek wystąpiły zaniedbania w zakresie zabezpieczenia zbiorów przed włamaniami i kradzieżami.

Skuteczną formą ochrony zbiorów specjalnych jest utrwalanie ich treści na innych nośnikach. Zakres digitalizacji materiałów bibliotecznych powinien się znacznie rozszerzyć. Zaawansowanie prac w tym zakresie odnotowano w czasie kontroli tylko w kilku bibliotekach. Krytyczne uwagi kontrolerów dotyczyły w szczególności częstotliwości i sposobu prowadzenia w bibliotekach kontroli zbiorów oraz wykorzystania ich wyników.

Istotne uwagi i zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli dotyczą materii prawnej, zawartej w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie *ustalenia wykazu bibliotek, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny, określenia organizacji tego zasobu oraz zasad i zakresu jego szczególnej ochrony*. Najwięcej zastrzeżeń Najwyższej Izby Kontroli odnosi się do definicji narodowego zasobu bibliotecznego. Jej zdaniem nieprecyzyjnie określono w rozporządzeniu status Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Dodać należy, że zmieniła się sytuacja w zakresie stanu ochrony tych zbiorów i wymaga ona ciągłego monitorowania. Np. z powodu ostatniej powodzi, która przeszła przez Gdańsk 9 lipca 2001 r., stuletni budynek Biblioteki Gdańskiej PAN został częściowo zalany.

Ubiegłoroczna lipcowa powódź spowodowała straty w bibliotekach publicznych określane wstępnie na ok. 400 tys. zł. Na szczęście, poza cennymi zbiorami Biblioteki Gdańskiej PAN, zniszczeniu uległy księgozbiory mniej wartościowe (w filiach bibliotecznych powiatów: suskiego, wadowickiego, krakowskiego oraz w woj. pomorskim, podlaskim, świętokrzyskim).

Zarówno opinia Najwyższej Izby Kontroli dotycząca ochrony cennych zbiorów bibliotecznych, jak i propozycje zmiany regulacji prawnych odnoszących się do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, uzasadniły konieczność przeprowadzenia szkoleń dla kierownictwa bibliotek wchodzących do NZB. W 2001 r. cyklem szkoleń objęto przedstawicieli kierownictw 55 bibliotek. Szkolenie przeprowadzono w Centrum Szkolenia w zakresie ochrony dóbr kultury na wypadek szczególnych zagrożeń przy Szkole Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej

³ Pełniejsze informacje z posiedzenia tej Komisji przedstawiam w „Bibliotekarzu” 2002 nr 2.

w Krakowie. Uczestnicy otrzymali stosowne certyfikaty, które prawdopodobnie nie spowodują podwyżki wynagrodzenia ich właścicielom.

Pewne nadzieje na

poprawę sytuacji płacowej bibliotekarzy

wiązано z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 października 2001 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania instytucji kultury prowadzących działalność w zakresie upowszechniania kultury⁶. W rozporządzeniu tym, wydanym w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, przyjęto zasadę, że w dotychczas obowiązujących stawkach miesięcz-

nego wynagrodzenia nie zmienia się stawek minimalnych (czyli lewej strony tabeli), natomiast podnosi się górne stawki (prawa strona tabeli) i to w sposób znaczący. Trudna sytuacja finansowa organizatorów bibliotek oraz fakt, że bibliotekarze byli na ogół zatrudniani na dolnym pułapie stawek wynagrodzenia, nie stwarzają wielkich nadziei na szersze wykorzystanie tego rozporządzenia.

Stąd do reklamowanej pod koniec 2001 r. piosenki Krzysztofa Piaseckiego „Niby”: *...Niby mam pracę, ale co to za praca*, bibliotekarze mogą dopisać następną wiersz: *Niby mamy podwyżkę, ale co to za podwyżka...*

W ten sposób doszliśmy do momentu, kiedy mamy już naprawdę, a nie na niby 2002 rok!

⁶ Dz. U. nr 127, poz. 1396.

Lucjan Biliński jest pracownikiem Ministerstwa Kultury

Biblioteki pedagogiczne w nowej rzeczywistości

MARZENA KOWALCZUK

Pierwsze biblioteki pedagogiczne rozpoczęły swoją działalność w środowisku nauczycielskim na początku dwudziestego wieku¹. „Gwałtowny rozwój tych instytucji, reprezentujących typ biblioteki resortowej i nawiązujących do tradycji bibliotek nauczycielskich okresu międzywojennego, nastąpił po 1945 r. Utworzona sieć bibliotek pedagogicznych realizujących zadania w dziedzinie kształcenia i doskonalenia nauczycieli uzyskała pełne podstawy prawne na mocy ustawy o bibliotekach z 1968 r. oraz wydanego na jej podstawie zarządzenia wykonawczego w sprawie statutów pedagogicznej biblioteki wojewódzkiej i pedagogicznej biblioteki powiatowej”².

W 1975 r. w związku z reformą podziału administracyjnego kraju³ powstało 49 bibliotek pedagogicznych stopnia wojewódzkiego i ponad 300 filii terenowych.

Do 1991 r. biblioteki pedagogiczne funkcjonowały bez zmian, wpisując się na stałe w krajobraz oświaty jako placówki wspierającej proces dydaktyczno-wychowawczy. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.⁴ w art. 2 pkt 10 wymienia

biblioteki pedagogiczne wśród innych placówek tworzących system oświaty. Konsekwencją tego zapisu było opublikowanie w Dzienniku Ustaw Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 1993 r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych⁵. W myśl tego rozporządzenia w § 2 pkt. 1 zapisano: „biblioteka pedagogiczna służy potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów oraz innych osób zainteresowanych sprawami kształcenia i wychowania”⁶.

Ogólnokrajową sieć biblioteczną tworzyły „biblioteki pedagogiczne obejmujące zakresem swego działania teren województwa i ich filie”⁷. Filie biblioteki pedagogicznej stanowiły integralną część biblioteki i były objęte jej budżetem.

Zgodnie z ramowym statutem były finansowane i prowadzone przez Kuratorów Oświaty. Taki stan utrzymywał się do 31 grudnia 1998 r.

Bardzo ważną sprawą dla bibliotek było uchwalenie Ustawy o bibliotekach⁸. Rozdział 7 teże ustawy jest poświęcony bibliotekom pedagogicznym i szkolnym. Zawiera tylko 3 punkty, ale niezwykle istotne dla istnienia bibliotek pedagogicznych. Umieszczenie sieci bibliotek szkolnych i pedagogicznych w akcie prawnym o randze ustawy wzmacniało pozycję bibliotek. Rozdział „Biblioteki szkolne i pedagogiczne” określa ogólne zadania bibliotek pedagogicznych – „Biblioteki pedagogiczne prowadzą działalność służącą potrzebom oświaty i wychowania, w tym kształcenia i doskonalenia kadry pedagogicznej”.

¹ M.in. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie powstała w 1925 r.

² Z. Dąbrowska: *Działalność sieci bibliotek pedagogicznych w dziedzinie informacji naukowej w latach 1945-1976*. Wrocław 1986 s. 4.

³ Ustawa z 28 V 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych. Dz. U. 1975 nr 16, poz. 91.

⁴ Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. Tekst jednolity opublikowany z uwzględnieniem zmian z 16 maja 1991 r. Dz. U. nr 67, poz. 329.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 1993 r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych. Dz. U. nr 52, poz. 243.

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

⁸ Ustawa o bibliotekach z dn. 27 czerwca 1997 r.

W punkcie 3 ustalono, że „zasady organizowania i działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych określają odrębne przepisy”. Podstawowymi kryteriami decydującymi o wyróżnieniu tej kategorii bibliotek są przede wszystkim użytkownicy oraz treść gromadzonych, opracowywanych, przetwarzanych, udostępnianych i upowszechnianych zbiorów.

Dokumentem określającym status prawny pracowników bibliotek jest Ustawa Karta Nauczyciela⁹. Art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy zalicza pracowników merytorycznych bibliotek pedagogicznych do grupy zawodowej nauczycieli.

Sytuacja formalno-prawna bibliotek pedagogicznych uległa zdecydowanym przeobrażeniom w wyniku wdrożenia reformy administracyjnej kraju w 1999 r.

Sejm RP przyjął ustawę o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego kraju¹⁰. W wyniku tej decyzji utworzono 16 nowych województw. Wprowadzono w życie kolejne ustawy będące konsekwencją tej pierwszej, a mianowicie: Ustawę o samorządzie powiatowym i wojewódzkiem¹¹ oraz Ustawę o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji¹².

Zmiany wynikające z nowego ustroju administracji publicznej opierały się na 3 założeniach:

1) prowadzenie publicznych szkół i placówek oświatowych jest zadaniem własnym odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego,

2) nadzór pedagogiczny nad wszystkimi szkołami i placówkami na terenie województwa sprawuje Kurator Oświaty,

3) wykreśleniu z ustawy o systemie oświaty przepisów dotyczących rodzin zastępczych i przeniesienie ich do ustawy o pomocy społecznej.

Z dniem 25 lipca 1998 r. znowelizowano ustawę o systemie oświaty, gdzie w art. 5 ust. 6 zapisano, że „zakładanie i prowadzenie publicznych zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych (...) należy do zadań własnych samorządu województwa”. Ponadto dodano punkt 6a w brzmieniu: „powiat i gmina mogą w uzgodnieniu z kuratorem oświaty zakładać i pro-

wadzić w ramach zadań własnych publiczne placówki doskonalenia nauczycieli i biblioteki pedagogiczne.

W ślad za tą ustawą Ministerstwo Edukacji Narodowej wydało nowelizację wcześniejszego rozporządzenia w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych. W dobie powszechnego otwierania się bibliotek dla wszystkich zainteresowanych, resort edukacji w nowelizacji rozporządzenia zawęził grono czytelników bibliotek pedagogicznych do kształcących i doskonalących się nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli”. W § 3 w ust. 1 dodano, że „Sieć publicznych bibliotek pedagogicznych tworzą biblioteki pedagogiczne i ich filie, prowadzone przez samorząd województwa, obejmujące zakresem swego działania obszar województwa”. Terytoria nowych województw różniły się znacznie od poprzednich. Niektóre biblioteki musiały zmienić zasięg działania, przekazując swoje filie do nowo utworzonych województw.

Zaktualizowane Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej niestety nie zaproponowało nowej struktury organizacyjnej dla sieci bibliotek pedagogicznych w zmieniającej się rzeczywistości administracyjnej. Pozostawiono je same ze swoimi problemami i swoimi organami prowadzącymi. Każde województwo wypracowuje zatem własną koncepcję działania tych placówek np. łącząc je z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, bądź też ograniczając liczbę pracowników w filiach, co w efekcie doprowadziło do ich stopniowej likwidacji.

Obok zmian terytorialnych dokonano także zmian kompetencyjnych.

Od 1 stycznia 1999 r. podzielono zadania pomiędzy organami: prowadzącym i nadzorującym. Organem prowadzącym biblioteki pedagogiczne i filie stały się samorządy województw, natomiast organem sprawującym nadzór pedagogiczny pozostały kuratoria oświaty. Do realizacji swoich zadań samorządy wojewódzkie powołały Urzędy Marszałkowskie.

Zgodnie z nowym podziałem zadań i kompetencji działalność bibliotek i filii jest finansowana przez organ prowadzący, czyli samorząd województwa.

Inną zmianą wprowadzoną przez ustawę kompetencyjną jest zasada określania godzin pracy pracowników bibliotek. Dotychczas obowiązująca Karta Nauczyciela, nakładała na nauczyciela bibliotekarza pracującego w bibliotece pedagogicznej 35-godzinny tydzień pracy. Tymczasem art. 42 ust. 7 ustawy kompetencyjnej stwierdza, że „organ prowadzący szkołę lub placówkę po uzyskaniu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny określa (...) tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć nauczycieli (...) w tym również bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych. Podstawowe zadania samorządów w zakresie oświaty wymienia Ustawa o systemie oświaty. Należą do nich:

⁹ Ustawa z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela. Dz. U. nr 19, poz. 239.

¹⁰ Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Dz. U. nr 96, poz. 603 z 1998 r.

¹¹ Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie. Dz. U. nr 99, poz. 631.

¹² Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa. Dz. U. nr 106, poz. 668.

1) zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,

2) wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,

3) zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły lub placówki,

4) wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, wychowania i innych niezbędnych zadań statutowych.

Organ prowadzący szkołę lub placówkę sprawuje także nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, a w szczególności ocenia:

1) prawidłowość dysponowania przyznanymi placówce środkami budżetowymi oraz prawidłowość gospodarowania mieniem,

2) przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,

3) przestrzeganie przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

Biblioteki pedagogiczne, pomimo tak znaczących zmian, nadal pozostały placówkami wspierającymi system doskonalenia nauczycieli.

W dobie reformy oświaty są nieodzownym źródłem wiedzy i informacji. To właśnie w bibliotekach pedagogicznych gromadzone są podręczniki i programy nauczania dla zreformowanej szkoły podstawowej i gimnazjum, materiały dydaktyczne do realizacji ścieżek edukacyjnych, nauczania zintegrowanego, czy też blokowego. Pracownicy bibliotek pedagogicznych pomagają nauczycielom poruszać się w tym gąszczu publikacji pedagogicznych, omówień recenzji, próbując pomóc wybrać najlepszy program i podręcznik. Organizują spotkania z autorami, redaktorami i wydawcami.

W myśl nowej koncepcji zreformowanej szkoły, nowoczesny nauczyciel to pedagog twórczy, poszukujący, doksztacający i doskonalący swoje umiejętności. Do realizacji tych zadań będzie potrzebował dobrze wyposażonej biblioteki i kompetentnego bibliotekarza.

Przed bibliotekami pedagogicznymi stoją zatem nowe wyzwania i ich realizacja będzie miała wpływ na przyszły kształt bibliotek pedagogicznych.

Znakomicie rolę bibliotek pedagogicznych określiła prof. Jadwiga Andrzejewska w swoim artykule pisząc, że „biblioteki pedagogiczne odgrywają wielką rolę w kształceniu i doskonaleniu nauczycieli, a powodzenie reformy szkolnej będzie zależało m.in. od zmiany świadomości nauczycieli, ich merytorycznego przygotowania do realizacji nowych programów nauczania i wychowania”¹³.

¹³ J. Andrzejewska: *Biblioteki szkolne, publiczne i pedagogiczne w reformowanym systemie edukacji*. „Poradnik Bibliotekarza” 1999 nr 1 s. 7.

Wszyscy zainteresowani przyszłością młodego pokolenia i stanem jego edukacji doskonale zdają sobie sprawę z wagi problemu. Istotne jest to, aby rozumiały to także władze samorządowe. Świadomość znaczenia bibliotek pedagogicznych powinna spowodować potrzebę inwestowania w te pozornie niedochodowe placówki, aby dysponowały one najnowszą wiedzą pedagogiczną i psychologiczną¹⁴. Nowy sposób awansu zawodowego nauczycieli zatwierdzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej wymaga od pedagogów ciągłego doskonalenia – w oparciu o warsztat i zbiory swoich bibliotek. Już w 2000 r. zwiększyło się zainteresowanie nauczycieli usługami bibliotek pedagogicznych, a tym samym wzrosła liczba zarejestrowanych w bibliotece nauczycieli.

Biblioteki pedagogiczne w swojej 70-letniej tradycji dopracowały się pokaźnych zbiorów, rozbudowanych katalogów, wspaniałych kartotek bibliograficznych. Obsługiwały wszystkie dotychczasowe procesy reform wdrażane w szkołach polskich w ciągu ostatnich lat; wspierały postęp pedagogiczny prowadząc bogatą działalność informacyjną, dydaktyczną i kulturalną. Zdobyły sobie trwałe miejsce w oświacie i kulturze. Jak słusznie zauważyła prof. E. B. Zybert „w minionych 20 latach w sposób zasadniczy zwiększyły się kwalifikacje personelu bibliotek pedagogicznych”¹⁵. Nie można zaprzepaścić tego znakomitego dorobku nieprzemyślanymi zamierzeniami likwidacyjnymi, czy też zmierzającymi do łączenia różnego typu placówek, co w rezultacie także doprowadzi do powolnej likwidacji.

Wiek XXI to okres rozwoju „społeczeństwa informacyjnego”. Nie można tego dokonać bez bibliotek różnych szczebli i typów.

Wzrasta zainteresowanie informacją i usługami informacyjnymi. Powstają prywatne wyższe szkoły nie posiadające bibliotek, zlokalizowane najczęściej w małych prowincjonalnych miasteczkach, gdzie jedyną biblioteką jest biblioteka pedagogiczna lub publiczna. Wszyscy uczący się będą szukać pomocy przede wszystkim w środowisku lokalnym. Biblioteki pedagogiczne i filie są do tego przygotowane. Posiadają bogaty warsztat informacyjno-bibliograficzny, wspaniały księgozbiór naukowy, wykształconą kadrę bibliotekarską. Brakuje im czasami tylko najnowszych zdobyczy techniki. Udostępnienie w każdej bibliotece Internetu otworzyłoby wszystkim ich czytelnikom drogę do informacji.

Marzena Kowalczuk jest dyrektorem Biblioteki Pedagogicznej w Siedlcach

¹⁴ E. B. Zybert: *Biblioteki pedagogiczne u progu reformy administracyjnej kraju... i co dalej*. „Poradnik Bibliotekarza” 1999 nr 4 s. 7; E. B. Zybert: *Biblioteki pedagogiczne w 2000 roku*. „Poradnik Bibliotekarza” 2001 nr 11 s. 3-8.

¹⁵ Tamże.

MARZENA SZAFIŃSKA-CHADAŁA

Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Zielonej Górze powołano decyzją Wydziału Oświaty Wojewódzkiej Rady Narodowej w marcu 1951 r., a pierwszym jej organizatorem był Marian Makarewicz. Od września 1951 r. do 1969 r. funkcję dyrektora PBW pełnił Jan Zeman. Stworzył on wraz z Janiną Jaczewską – ówczesną wicedyrektorką, ważną placówkę oświatową, która w tamtych latach stała się ośrodkiem ruchu umysłowego wśród nauczycieli Zielonej Góry i województwa. Dzięki inicjatywie ówczesnej dyrekcji zgromadzono i opracowano jedyny w mieście księgozbiór z zakresu nauk pedagogicznych i humanistycznych. Pod ich kierownictwem liczba woluminów wzrosła z 3 tys. w 1951 r. do 60 tys. w 1970 r. Przystąpiono do organizacji w województwie sieci bibliotek pedagogicznych. Kolejno utworzono powiatowe biblioteki pedagogiczne, których powstało łącznie 17.

W latach 1970-1974 biblioteką pedagogiczną kierował Jerzy Kozłowski. Był to okres aktywizacji tej sieci bibliotek, związanej z reformą systemu oświaty.

Rok 1973 był przełomowy dla szkolnictwa. Szeroko zakrojony plan ogólnego rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturalnego Polski włączył wszystkie dziedziny naszego życia w nurt nowych zadań. Pierwszoplanowym celem było przygotowanie dobrze wykształconej kadry. Biblioteki pedagogiczne stały się bazą tego doskonalenia i integralną częścią całego systemu kształcenia, zaspokajającą potrzeby doskonalącej się kadry oświatowo-wychowawczej.

Od 1 maja 1974 r. funkcję dyrektora PBW w Zielonej Górze powierzono Danucie Saniewskiej, która w ciągu 13 lat kierowania placówką stworzyła, wraz ze swoim zespołem, warsztat pracy nauczyciela, kładąc szczególny nacisk na rozwój działalności informacyjnej.

W tym okresie zakończyły się problemy lokalowe Biblioteki, która wielokrotnie zmieniała lokalizację. W czerwcu 1975 r. wprowadziła się do nowego lokalu w gmachu przy Alei Wojska Polskiego 9, w którym funkcjonuje do dzisiaj.

Rok 1975 to okres reformy administracyjnej kraju. W nowym województwie zielonogórskim, w strukturze Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej, pozostało 10 filii.

Dnia 16 października 1987 r. za kierownictwa Aleksandry Zjawin, pełniącej tę funkcję przez kolejne cztery lata, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Zielonej Górze otrzymała imię profesor Marii

Grzegorzewskiej – wybitnego humanisty, pedagoga, założycielki Instytutu Pedagogiki Specjalnej. W następnym roku z okazji 100-lecia urodzin Patronki, dokonano odsłonięcia tablicy pamiątkowej. Przez cały ten okres, tak samo jak dzisiaj, nasza Biblioteka pragnie jak najowocniej pomagać swoim czytelnikom. Staramy się pielęgnować te wartości, które najpełniej świadczą o godności i odpowiedzialności zawodu nauczycielskiego, hołdując maksymie Marii Grzegorzewskiej – aby *wychowywać Człowieka wzbogacając w nim to, co ludzkie*.

Od 1991 r. do połowy 1997 r. Biblioteką kierował Dariusz Świdkiewicz. Kontynuował on kierunek rozwoju Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej przyjęty przez swoich poprzedników, kładąc szczególny nacisk na stworzenie z Biblioteki swoistego centrum informacji pedagogicznej, które w gromadzeniu, opracowaniu i bibliografowaniu piśmiennictwa, stara się uwzględniać zmiany zachodzące w oświacie.

W dniu 1 lipca 1997 r. kierownictwo PBW objęła Stefania Krystyna Nowicka, pełniąca tę funkcję do dzisiaj.

Koniec ubiegłego wieku zaznaczył się kilkoma reformami, z których reforma administracji publicznej oraz reforma systemu edukacji miały bezpośredni wpływ na rozwój bibliotek pedagogicznych. Nastąpiły również zmiany w podziale administracyjnym kraju. Powołano 16 województw, w tym województwo lubuskie.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Zielonej Górze obsługuje całą południową część województwa lubuskiego poprzez sieć swoich 10 filii w Gubinie, Krośnie Odrzańskim, Lubsku, Nowej Soli, Sulechowie, Szprotawie, Świebodzinie, Wschowie, Żaganiu i Żarach.

Zbiory zielonogórskiej PBW, łącznie z filiami, liczą 430 tysięcy książek, 25 tysięcy woluminów czasopism oraz 7,5 tysiąca jednostek inwentarowych zbiorów specjalnych. Ponadto w czytelni znajdują się 234 tytuły czasopism, również obcojęzycznych, a obecnie prenumerujemy około 130 tytułów – w większości metodycznych, naukowych i popularnonaukowych.

Księgozbiór Biblioteki i cała jej działalność wychodzi naprzeciw potrzebom środowiska nauczycielskiego, wszystkich pracowników oświaty i szeroko rozumianej kultury, a także osób, dla których informacja pedagogiczna jest nieodzownym elementem pracy zawodowej lub indywidualnych zainteresowań. W doborze księgozbioru szczególny nacisk kładzie się na piśmiennictwo pedagogiczne, literaturę psychologiczną, socjologiczną i nauki społeczne;

Wypożyczalnia

dziedziny te stanowią 50% ogólnych zakupów. W bibliotece gromadzi się również poradniki metodyczne związane z nauczaniem poszczególnych przedmiotów, podręczniki oraz programy szkolne, lektury obowiązkowe i uzupełniające do wszystkich typów szkół. Obecnie, w dobie reformy szkolnictwa, gdy zmienia się kanon lektur szkolnych, staramy się w miarę naszych możliwości finansowych, kompletować nowe tytuły, programy nauczania, poradniki metodyczne oraz podręczniki. Z racji bliskiego sąsiedztwa oraz stale pogłębiającej się współpracy polskich i niemieckich nauczycieli, nasza Biblioteka utrzymuje kontakty z niemieckimi wydawnictwami oraz Instytutem Goethego w Warszawie, skąd otrzymuje książki do nauki języka niemieckiego. W skład naszego księgozbioru wchodzi również wydawnictwa regionalne dotyczące przede wszystkim oświaty i wychowania, a także geografii, historii, kultury i życia społecznego regionu. Ponadto PBW gromadzi pozycje z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz metodyki pracy z czytelnikiem. Stało się to szczególnie ważne dla nauczycieli, którzy zgodnie z nowym programem nauczania, prowadzą zajęcia w ramach ścieżek międzyprzedmiotowych.

Swoje zbiory Biblioteka udostępnia blisko 13 tysiącom czytelników, którzy wypożyczają rocznie prawie 400 tysięcy woluminów książek. Placówka oferuje czytelnikom bogaty wybór narzędzi i nośników informacji, takich jak:

- katalogi: alfabetyczny, rzeczowy, podręczników, audycji radiowych i telewizyjnych,
- kartoteki: pedagogiki, psychologii, socjologii, literaturoznawstwa, językoznawstwa, materiałów repertuarowych, kultury, dydaktyki poszczególnych przedmiotów nauczania wraz z materiałami pomocniczymi, regionalna, bibliotekoznawstwa i informacji naukowej,

- tematyczne zestawienia bibliograficzne,
- spisy nowości wydawniczych zakupionych przez bibliotekę,
- różne rodzaje bibliografii,
- informatory.

Wychodząc naprzeciw potrzebom szkół i nauczycieli w Bibliotece opracowuje się wykazy nabytków z zakresu pedagogiki i psychologii, które są dostępne na miejscu, jak również w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze. Sporządza się wykazy szkolnych audycji radiowych i telewizyjnych oraz pakietów multimedialnych jako materiały pomocnicze zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów, wspiera się nauczycieli w ich pracy, udostępniając bogatą wideotekę, zawierającą filmy dydaktyczne, merytoryczne, a także adaptacje i ekranizacje dzieł literackich. Na terenie Biblioteki organizowane są konferencje metodyczne dla nauczycieli, szkoleniowe rady pedagogiczne, a ostatnio także kursy. Oferuje się poradnictwo fachowe dla bibliotekarzy szkolnych, którzy bardzo często korzystają z tej formy współpracy poprzez indywidualne kontakty lub, w porozumieniu z metodykami i konsultantami, na spotkaniach metodycznych.

Jednym z ważniejszych aspektów naszej działalności jest sporządzanie tematycznych zestawień bibliograficznych, dzięki którym czytelnicy mają gotowy wykaz pozycji na interesujące ich tematy, co zmniejsza, a zarazem przyspiesza samodzielne poszukiwania. Wszystkie spisy bibliograficzne gromadzone są w Wydziale Informacyjno-Bibliograficznym, a niektóre z nich pojawiają się w druku jako bibliografie załącznikowe, bądź samodzielnie w czasopiśmie fachowych o ogólnopolskim zasięgu.

Czytelnia

Biblioteka stara się realizować swoją działalność również na płaszczyźnie dydaktycznej. Pomaga nauczycielom bibliotekarzom z bibliotek szkolnych w realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej „Edukacja czytelnicza i medialna”. Przeprowadza zajęcia integrujące i scalające wiadomości z różnych dziedzin wiedzy, starając się wyakcentować powiązania jakie zachodzą między przysposobieniem czytelniczym i informacyjnym, a możliwością jego realizacji w określonym kontekście i odpowiednich proporcjach praktycznie na każdych zajęciach dydaktycznych. Chodzi nam o to, aby nie tylko nauczyciel, ale również podmiot jego oddziaływań – uczeń lub student poznał tajniki poszukiwań bibliotecznych oraz bibliograficznych, aby mógł wykorzystywać je w odnajdywaniu rozwiązań nurtujących go problemów zarówno w nauce, jak i potem w pracy zawodowej czy naukowej. Wiedza ta pozwala nabyć umiejętności organizowania pracy samokształceniowej i rozwiązywania problemów poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji. W ten sposób dajemy świadectwo słowom Carla Ransoma Rogersa: *Jedynym Człowiekiem naprawdę ukształtowanym jest ten, kto nauczył się, jak należy się uczyć, jak się przystosowywać i zmieniać, ten, kto zrozumiał, że żadna wiedza nie jest pewna i że jedynie zdolność do zdobywania wiedzy może prowadzić do ugruntowanej pewności.*

Na terenie Biblioteki organizowane są różnego rodzaju konkursy, prelekcje, spotkania i wystawy. W gablotach wystawowych usytuowanych na terenie biblioteki nauczyciele mogą zaprezentować swoje dokonania w pracy z dziećmi oraz młodzieżą. Nasi pracownicy, wykorzystując materiały biblioteczne, przygotowują wystawy tematyczne również w szkołach oraz innych placówkach oświatowych.

PBW współpracuje z innymi sieciami bibliotek, wydawnictwami oraz różnymi instytucjami w celu wymiany informacji, zbiorów oraz doświadczeń.

Tak rozległa działalność Biblioteki byłaby niemożliwa bez fachowej i dobrze przygotowanej kadry. W naszej instytucji pracuje 78 osób, z czego 53 osoby to nauczyciele bibliotekarze. Większość pracowników ma wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym. Oprócz bibliotekarzy pracują również nauczyciele różnych innych specjalności z kwalifikacjami bibliotekarskimi lub je zdobywający.

Wiele z naszych koleżanek działa w różnych organizacjach i stowarzyszeniach, m.in. w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, Towarzystwie Biblioterapeutycznym, Stowarzyszeniu „Edukacja dla Przyszłości”. Nasz multidyscyplinarny zespół służy swoją wiedzą i doświadczeniem nauczycielom poszczególnych przedmiotów.

Swoich czytelników otaczamy opieką merytoryczną poprzez zbiorowe szkolenia oraz indywidualną informację. Staramy się uwrażliwić ich na podstawowe elementy kultury czytelniczej jednostki, takie jak: przekonanie o wartości czytania, potrzeby i motywy czytania, określone wybory i kompetencje czytelnicze. Jest to bardzo istotne, ponieważ, jak mówił Jan Kropiwnicki, *książka zajmuje w kulturze ludzkiej miejsce bardzo szczególnie. Zarówno jako jeden z jej najważniejszych od tysiącleci elementów, jak też wciąż – mimo ogromnego rozwoju techniki – jeden z najistotniejszych jej nośników.* Pragniemy jak najlepiej realizować to posłannictwo rozwijając osobowość obecnych i przyszłych nauczycieli.

Marzena Szafrńska-Chadała jest wicedyrektorem Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej Górze

HISTORIA

Niezwykły człowiek z niezwykłej rodziny – Karol Estreicher

W bieżącym roku przypada 175 rocznica urodzin jednego z najznamienitszych bibliografów polskich – Karola Estreichera. Wywodził się on z rodziny, w której przez dwieście lat, pięć pokoleń „po mieczu” nieprzerwanie szczyliło się tytułem profesora wyższej uczelni – to w całym świecie przypadek niezwykle rzadki – pisze Jerzy Lochman we wstępie do artykułu *Dziedzictwo* w poznańskim czasopiśmie „Tydzień” (1974). Dodać należy, że w jednym pokoleniu było jednocześnie dwóch profesorów Estreicherów.

Na czele profesorskiego rodu stał przybysz z Austrii, sprowadzony w 1778 r. do Akademii Krakowskiej przez Hugona Kollątaja, artysta-malarz Dominik Osterreicher. Od 1780 r. wykładał on naukę rysunku, a w dwa lata później został profesorem Szkoły Głównej Koronnej.

Jego syn, Alojzy – który, czując się Polakiem, zmienił pisownię nazwiska na Estreicher – przyrodnik z wykształcenia, był dyrektorem Ogrodu Botanicznego i profesorem, a następnie rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego. Za popieranie udziału młodzieży w powstaniu listopadowym oraz za chronienie jej przed represjami został pozbawiony katedry.

Synem Alojzego był bohater tego artykułu – Karol Estreicher, twórca „Bibliografii polskiej”. Zmuszony przez carskich prześladowców do opuszczenia Szkoły Głównej w Warszawie, gdzie pracował w roli bibliotekarza, przybył do Krakowa, aby objąć na 40 lat stanowisko dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej.

Jego syn, Stanisław, absolwent prawa, kontynuator „Bibliografii polskiej”, należący do najwybitniejszych profesorów Akademii Krakowskiej, był jej rektorem.

Profesorem tej uczelni był też drugi syn Karola – Tadeusz, chemik o niemałych osiągnięciach naukowych.

Syn Stanisława, Karol Estreicher, autor *Historii sztuki w zarysie*, był profesorem historii sztuki. Do tej pory znany jest jako współtwórca *Encyklopedii staropolskiej* oraz organizator Muzeum Diecezjalnego w Sandomierzu. W sierpniu 1939 r. ukrył przed Niemcami część Ołtarza Mariackiego Wita Stwosza. W czasie wojny był osobistym sekretarzem gen. Władysława Sikorskiego. Ewakuował skarby wawelskie do Anglii, a następnie gromadził wszelkie dane o losach naszych dzieł sztuki, kompletował kartotekę osobową ludzi odpowiedzialnych za grabież polskich dóbr kultury, aby po wojnie zająć się ich odzyskiwaniem. Ostatnie wielkie dzieło jego życia to odbudowa Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po jej ukończeniu oddał się pracy naukowej, pub-

licystycznej oraz literackiej – m.in. wznosił edycję „Bibliografii polskiej XIX stulecia”, kontynuując dzieło dziadka i ojca.

Właśnie bibliografia polska zapewniła Estreicherom nieśmiertelność w kulturze polskiej. Inicjator tego 39-tomowego dzieła, Karol (starszy), poświęcił mu prawie całe swoje życie. Tworzył je przez 40 lat i ukończył dwie trzecie bibliografii, a do dalszych tomów przygotował wiele materiałów.

Karol urodził się w 1827 r. Mając 16 lat zaczął studiować na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po wypadkach rewolucyjnych 1846 r., które spowodowały przerwę w nauce, kontynuował ją na wydziale prawa.

Zainteresował się jednak zupełnie inną dziedziną – zbierał materiały do historii teatru, którego był przez całe życie entuzjastą (wpadał do niego niemal co wieczór, choćby na chwilę) i do bibliografii dzieł autorek polskich. Efektem tej pracy było studium *Polskie literatki* i dzieło *Teatr w Polsce*, które stało się głównym źródłem wiedzy w tej dziedzinie na długie lata, a o tym, że do dziś zachowało wartość świadczy fakt, że w 1956 r. Państwowy Instytut Wydawniczy uzupełnił je obszernym indeksem.

Był też autorem wielu innych prac z interesujących go dziedzin wiedzy – historii, literatury, teatrologii i bibliologii – m.in. studium *Piśmiennictwo w Galicji* i monografii A. Mickiewicza.

Z bibliotekarstwem związał się dopiero w 1862 r. Wcześniej pracował w sądach: lwowskich i krakowskich. Po przeniesieniu do Warszawy zatrudnił się w Bibliotece Szkoły Głównej, gdyż była ona doskonałym warsztatem pracy nad bibliografią. Propozycję tę otrzymał po wydrukowaniu przez „Bibliotekę Warszawską” jego wykładu na temat stworzonej przez siebie „Bibliografii polskiej” – na zamówienie warszawskiego księgarza, który prosił go o opracowanie katalogu swojej księgarni od 1800 r. Bibliograf wykorzystał wtedy wszystkie dostępne mu źródła – katalogi księgarskie i biblioteczne, prace teoretyczne z zakresu bibliografii i historii literatury.

„Obejmując bibliotekę sam się uczyłem i próbowałem sił po omacku” – przyznaje po latach. Chcąc ułatwić pracę współpracownikom stworzył instrukcję bibliografowania. Była ona potrzebna tym bardziej, że należało uporządkować sto kilkadziesiąt tysięcy książek, których do tej pory nie spisano. Estreicher zaangażował do tego zajęcia sześciu skrybów, którzy pracowali po 10-12 godzin dziennie. Gdy to nie wystarczyło, zmobilizował studentów do bezpłatnej pomocy. Do końca 1863 r. opracowano 80 tys. tomów. Drugim ważnym jego zajęciem w tym czasie były wykłady z bibliografii prowadzone w bibliotece 2 razy w tygodniu.

W 1867 r. otrzymał propozycję objęcia kierownictwa Biblioteki Jagiellońskiej. Chętnie z niej skorzystał, gdyż w Warszawie nie można było wydrukować gotowych już kilku tomów „Bibliografii polskiej XIX stulecia”.

W Krakowie Karol Estreicher zastał bibliotekę także w opłakanym stanie. Przez 10 ostatnich lat nie katalogowano jej nabytków, trwał permanentny remont zmuszający do ciągłego przenoszenia zbiorów. „Widocznie przeznaczeniem jego było doprowadzenie bibliotek do stanu doskonałości” – pisze Zbysław Arct w książce *Wybini Polacy w służbie książki*. Porządkowanie biblioteki zajęło Estreicherowi 10 lat; pragnął, aby „Jagiellonka” pełniła wówczas funkcje biblioteki narodowej. Ponieważ księgozbiór polski był nader skromny (tylko 25 000 dzieł na ogólną liczbę 160 000 tomów), rozpoczął intensywne poszukiwanie możliwości uzupełniania księgozbioru. Ponownie zwrócił się o pomoc do społeczeństwa. Efektem apelu były bogate dary dla biblioteki – pojedyncze egzemplarze, kolekcje tematyczne i całe księgozbiory, w tym liczący 7000 tomów, a wśród nich wiele starodruków – od autorów, wydawców, redakcji czasopism, instytucji zagranicznych i emigrantów.

Zakupami dyrektor zajął się osobiście, kontaktując się z księgarzami i antykwariuszami oraz angażując do tej pracy bliskich znajomych. Pisał do znanego komedypisarza, Józefa Bliźnińskiego, przebywającego w Sanoku: „Oblawiaj tam szlachtę z książek i rękopisów, może tam w lamusach i księżych dzwonicach co się poukrywało”. Można mniemać, iż aprobował stosowanie wszelkich sposobów zdobywania książek, skoro kiedy tylko zjawiał się w redakcji „Czasu”, ogłaszano alarm i chowano wszystkie nowe numery czasopism.

Zabiegi te okazały się bardzo skuteczne. Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej pod kierownictwem Estreichera powiększyły się o 180 000 drukowanych tomów, o 4000 rękopisów, o 6000 rycin, o 1000 map, co zapewniło jej czołową pozycję wśród polskich bibliotek i postawiło w rzędzie największych bibliotek europejskich.

Stała się ona także placówką twórczej pracy umysłowej, do której ściągnął dyrektor wybitne osobowości, m.in. Władysława Wisłockiego – późniejszego autora *Katalogu inkunabułów*, *Katalogu rękopisów*, założyciela i redaktora „Przewodnika Bibliograficznego”, jak również historyka literatury i wydawcę źródeł. Ogromnym osobistym wkładem Karola Estreichera do nauki stała się jego „Bibliografia polska”.

Warto wspomnieć o jeszcze jednej roli, jaką odegrał jej autor w życiu Krakowa. Należał on mianowicie do współzałożycieli powstałej w 1872 r. Akademii Umiejętności, następnie do jej władz, był przewodniczącym Komisji Bibliograficznej, członkiem Komisji Językowej i Komisji Literackiej oraz sekretarzem Wydziału Filologicznego, a później jego dyrektorem. Wszystkie te funkcje sprawował, kierując jednocześnie Biblioteką Jagiellońską w trudnym dla niej okresie.

Skąd wzięło się u K. Estreichera zainteresowanie bibliografią? Podstawową przyczyną był głęboki patriotyzm i wynikająca z niego „dążność do przeciwstawienia pysze, represjom i brutalnemu naciskowi zaborców – kulturalnego dziedzictwa i żywotności kulturalnej uciśnionego narodu” – stwierdza autor monografii o tym niezwykłym człowieku, Józef Korpała.

W 1848 r. twórca „Bibliografii Polskiej” pisał w swoim dzienniku: „Polska została rozszarpana i trzem nienasyconym sępom rzucona. Aby wypalić aż do korzeni ostatni pierwiastek narodowości, postanowiono zedrzeć z niej szatę pamiętek”. Dlatego też zaczął zbierać materiały, które dowodziły wielkości kultury polskiej. W 1851 r. miał już 14 grubych brulionów różnego rodzaju zapisków. Prowadził je też na marginesach własnego egzemplarza *Historii literatury polskiej* Władysława Bentkowskiego, która, tak jak *Słownik języka polskiego* Samuela B. Lindego, wyrosła z pragnienia obrony indywidualności narodowej Polaków. Według J. Korpały – „Od czasu wywiezienia Biblioteki Żałuskich do Petersburga gromadzenie zabytków i dokumentów przeszłości narodowej, spisywanie, opisywanie i przepisywanie cennych rękopisów, wyszukiwanie starych druków stało się formą pracy narodowej”.

Karol Estreicher prześcignął wszystkich. W dowód uznania dla zasług na polu bibliografii polskiej wybitny został medal na jego cześć. Naukowe znaczenie owego wszechstronnego inwentarza piśmiennictwa polskiego dostrzegli najwcześniej badacze dziejów literatury. Stefan Vrtel-Wierczyński pisał o Estreicherze w ich imieniu: „Stworzył rzecz pomnikową, jakiej nie mają inne narody, liczniejsze i zasobniejsze, jakiej nam zazdrozczą”.

Mógł to osiągnąć dzięki niezwykle pracowitości. Nad Bibliografią pracował przez cały dzień, od godziny 8-mej rano do 8-mej wieczór z przerwą na zajęcia biblioteczne. „Gdy się czuł znużony, przerywał ją [pracę] na chwilę, wybiegając na krótki spacer lub odwiedzając, ale tylko w błyskawicznym tempie, rodzinę i znajomych” – wspomina syn Stanisław. Sam Karol Estreicher tak napisał o swojej pasji życiowej w jednym z licznych wierszy, które chował najczęściej do szuflady, nie przywiązując do nich większej wagi:

*Książka jego żywiołem, książka jego strawa,
Ma ją w łóżku, pod łóżkiem, na stole, pod ławą.*

Inne cechy jego osobowości to: dobroć, pogodnie usposobienie, skromność, naturalność, zyczliwość wobec ludzi, gotowość do niesienia pomocy potrzebującym, niespożyta energia. Ludzi oceniał tylko według zasług i uczciwości; ceniał też cudzą indywidualność. Właściwości te zjednały mu wielu przyjaciół, którzy chętnie wspomagali go w pracy zachowywania dla potomnych skarbów kultury.

W poszukiwaniu materiałów odwiedzał różne biblioteki w całym kraju. Ponieważ nie był w stanie do wielu z nich dotrzeć, apelował o przesyłanie opisów druków ze zbiorów prywatnych, o rzeczową krytykę i sprostowania. W ten sposób materiały do bibliografii XV-XVI w. powiększyły się prawie dwukrotnie.

Warsztat pracy Estreichera był największym w Polsce warsztatem bibliograficznym stworzonym wysiłkiem jednego człowieka, który wykonał pracę za całą instytucję. Przez kilkadziesiąt lat pracował samotnie, przez ostatnie 20 lat wciągał do pracy swego syna Stanisława.

Pierwszy zeszyt bibliograficzny ukazał się w 1869 r. pod tytułem: „Bibliografia 120 000 druków. Część 1. Stulecie XIX. Katalog 50 000 druków polskich lub Polski dotyczących od 1800 r.„, ułożony alfabedłowo według autorów i przedmiotów z wyrażeniem cen księgarskich. Wydanie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, w drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego”.

Już w 1875 r. Karol Estreicher chwalił się w liście do poety, Felicjana Faleńskiego: „Ukończyłem na święta druk „Bibliografii 16-go stulecia”, książki wielkiej wagi dla zbieraczy, która mnie cieszy niezmiernie, bo Niemcom pokaże, iż mieliśmy 7000

druków w 16-tym wieku, gdy inni Słowianie prawie nic nie mieli, a nasi najbliżsi i najtwardsi nie mieli ani jednej książki w swoim języku w tej epoce wydanej, dlatego tytuł i przedmowę dałem i po niemiecku”.

Do końca życia wydał 22 tomy „Bibliografii XIX stulecia” w 3 seriach, 2 tomy „Bibliografii XVI stulecia”, 2 tomy „Zestawienia 73 000 druków polskich lub Polski dotyczących od roku 1455-1799” oraz tomy „Bibliografii polskiej za lata 1881-1890”. Pozostawił też prawie ukończone 4 dalsze tomy i bogaty materiał do następnych.

Nic dziwnego, że Józef Grycz widział w nim Jedgo z największych bibliografów świata.

Jego dzieło kontynuował syn, Stanisław i wnuk, Karol.

Zaletą bibliografii narodowej Estreicherów jest obudowanie opisów adnotacjami o treści książek, zwrócenie uwagi na dokumentarne znaczenie treści tych druków, rozbudowanie całego systemu pomocy bibliograficznych w postaci odsyłaczy przedmiotowych, zestawień tematycznych, bibliografii osobowych, rozszerzenie zasięgu „Bibliografii” na dokumenty niepiśmiennicze, duże walory informacyjne dzieła dzięki zastosowaniu trzech układów: alfabetycznego, chronologicznego i przedmiotowego.

Znawca tej dziedziny wiedzy, Józef Korpała, niezwykle wysoko ocenił „Bibliografię Polską”, pisząc: „Żaden naród nie posiada równie obszernej i tak wszechstronnie naukowo opracowanej bibliografii swego zasobu piśmiennictwa narodowego od XV do XIX wieku”.

Dlatego też powinniśmy pamiętać o jego twórcy i być świadomi wartości tego ogromnego dzieła – nie tylko w aspekcie historycznym, ale także informacyjnym.

WYBRANA LITERATURA

1. Arct Zbysław: *Wybitni Polacy w służbie książki*. Warszawa 1983 s. 102-119.
2. Korpała Józef: *Karol Estreicher (st.), twórca „Bibliografii polskiej”*. Wrocław 1980.
3. Kubów Stefan: *Sylwetki polskich bibliografów*. Wrocław 1983 s. 57-76.
4. Rożek Michał: *Mój mistrz*. „Alma Mater” 1997 nr 6 s. 36-39.

WIESŁAWA BANASIAK

Zespół Szkół im. St. Konarskiego
w Warszawie

Od redakcji

U progu Nowego Roku podejmujemy zwykle różnego rodzaju postanowienia i zobowiązania. Takim naszym noworocznym wyzwaniem jest możliwość sprawniejszego dostarczania Państwu kolejnych numerów „Poradnika”. W związku z tym pragniemy skrócić czasowo cykl opracowania redakcyjnego numeru. Zwracamy się zatem z prośbą o przesyłanie do redakcji swoich materiałów na dyskietkach, w edytorze tekstu Word wraz z wydrukiem. Duża część Autorów właśnie w takiej formie dostarcza już swój materiał. Apelujemy zatem do tej drugiej części. Teksty z dyskietkami będą publikowane w pierwszej kolejności. Dyskietki powinny być podpisane (nazwisko autora, tytuł artykułu). Czekamy na Państwa materiały.

Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej

W dniach 29-30 listopada 2001 r. w Bibliotece Narodowej miała miejsce ogólnopolska konferencja, której temat został przedstawiony jako „Formułowanie charakterystyk wyszukiwawczych literatury pięknej dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży”¹. Konferencja ta była kolejną w cyklu spotkań, które organizuje Zarząd Komisji Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy ZG SBP oraz współdziała Biblioteki Narodowej i Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW. Należy zwrócić uwagę na ważny fakt, że konferencja ta należy do programu otwartych spotkań, które – jako jedyne w Polsce – mają na celu artykułowanie i rozwiązywanie problemów nasuwających się w związku z korzystaniem z leksyki i gramatyki jhp BN oraz problemów związanych z formułowaniem charakterystyk wyszukiwawczych i – co za tym idzie – problemów modeli optymalnych systemów informacyjno-wyszukiwawczych funkcjonujących w bibliotekach (najczęściej) publicznych. Warto zauważyć także, że spotkania organizowane przez Komisję Opracowania Rzeczowego są jedynym zapleczem instrukcyjno-metodycznym i intelektualnym dla zdeintegrowanego środowiska bibliotekarzy bibliotek publicznych pracujących z jhp BN.

Spotkanie dotyczyło przede wszystkim wielce kontrowersyjnego problemu, wynikającego z faktu, iż Biblioteka Narodowa wstrzymuje się od formułowania w leksyce swojego języka adekwatnych terminów, jak i modeli charakterystyk wyszukiwawczych dla literatury pięknej. Znaczy to, że – z założenia – fabuły/wątki literackie nie znajdują swojej eksplicacji w charakterystykach wyszukiwawczych dokumentów [chwd]. Literatura piękna na potrzeby bibliografii narodowej oraz na potrzeby informacji dokumentacyjnej tematowana jest głównie według schematu dla hasła: temat będący wskazaniem genealogicznej kategorii rodzaju/gatunku z wyróżnikiem językowo-narodowym, zaś na pozycji określnika dokonywana jest lokalizacja chronologiczna (piśmienniczo-wydawnicza)². Przyjęta metoda opracowania *belle lettre* nie może sprostać potrzebom informacyjnym użytkowników bibliotek publicznych. W związku z tym praktyka opracowania tego typu literatury daleko wykracza poza to, co proponuje Biblioteka Narodowa zarówno w zakresie tematów, jak i modeli charakterystyk rzeczowych. Kon-

trawersje wzbudza więc przede wszystkim genealogiczna poprawność formułowanych przez biblioteki nazw dla odmian gatunkowych tekstów literackich, jak i poprawność charakterystyk wyszukiwawczych, uszczegółowionych dla odpowiednio wiernej ekspozycji wątków fabularnych. W istocie – nieco inaczej niż wskazywałby na to temat konferencji – spotkanie było swoistym dwugłosem: naukowców i bibliotekarzy praktyków. Ci pierwsi wypowiedzieli się co do poprawności stosowanych w bibliotekach terminów-tematów, przy czym nie były to wypowiedzi między sobą zgodne, a właściwie sobie przeciwstawne, zaś w sprawie charakterystyk wyszukiwawczych wypowiedzieli się bibliotekarze opracowujący zbiory, przy czym w tej części problematyki nie zajęto się ważeniem poprawności chwd, a jedynie prezentacją stosowanych terminów i schematów tekstów chwd (referaty: Jolanty Błażejewskej z Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy dzielnicy Praga Południe, Doroty Malczewskiej-Stus z Książnicy Beskidzkiej, Alicji Mularczyk z MBP Łódź Górna, Elżbiety Urbanowicz i Joanny Bryszewskiej z MBP Łódź-Śródmieście).

Problematyka poprawności typizowania tekstów literackich przez bibliotekarzy, ściślej zaś – próba wyznaczenia odmian gatunkowych w oparciu o kryteria tematyczne i formalne, spotkała się – jak wspomniano wyżej – z gruntownym komentarzem i uformowaniem dwóch stron sporu: referat prof. Tadeusza Żabskiego (Uniwersytet Wrocławski) pt. *Biblioteczna klasyfikacja tekstów literackich a genealogia*³, podtrzymujący w pewnej części pogląd³ dr. Wincentego Grajewskiego, był wyrazem stanowiska takiego, że „(...) literatury wysokoartystycznej (...) nie należy klasyfikować według kryterium tematycznego”. Dotyczyć to powinno literatury w ogóle, „powstającej jako wysoka, niezależnie od jej wartości literackiej”. Jednak, po pierwsze, wyodrębnienie literatury wysokoartystycznej, literatury popularnej i dziecięco-młodzieżowej wprowadza kwestię poprawności/arbitralności dokonywanych rozróżnień, a więc kryteriów kategoryzowania literatury, po drugie, nasuwa też kolejne wątpliwości nazewnictwa, bowiem terminologia „wymaga uporządkowania”. Jeżeli literatura piękna popularna jest literaturą własnie gatunków, to jak się ma aparat terminologiczny, proponowany przez teoretyków literatury, do funkcjonujących społecznie quasigenologicznych nazw? Poza tym, czy jest uprawnione eksponowanie – już

¹ Spotkanie mogło odbyć się dzięki dofinansowaniu, którego udzieliło Ministerstwo Kultury.

² Oczywiście w tej chwili przytacza się element charakterystyki.

³ Warsztaty przedmiotowe, Biblioteka Narodowa. Warszawa, listopad 2000 r.

właściwie bez granic – tematyki fabularnej pod postacią terminu (quasi) genologicznego. Co po-
czynić z gatunkiem (z założenia wysokoartystycz-
nym), odmianą gatunkową, dominantą gatunkową,
tematem, fabulami w aspekcie poprawnej i miarodaj-
nej informacyjnie charakterystyki wyszukiwawczej?
Czy dominanta gatunkowa jest wystarczającą infor-
macją o temacie? Na ile układ systematyczny geno-
logii sprostą temu, co oferuje dynamicznie roz-
wijająca się literatura popularna? Odmienne stano-
wisko w kwestii opracowania literatury pięknej
prezentował prof. Bogdan Pięczka (Uniwersytet
Wrocławski), według którego także literatura wysoka
nadaje się do tego, aby wskazywać w niej
dominandy fabularne. W swoim referacie (*Problemy
genologiczne i klasyfikacja biblioteczna*) podał przy-
kłady, propozycje tematów-charakterystyk, oto je-
den z nich, sformułowany dla powieści synkretycz-
nej Italo Calvino *Jeśli zimą nocą podróżny*:
„Powieść o czytaniu” [ewentualnie „Powieść o czy-
telnictwie”], „Powieść aktu komunikacyjnego”.

O ile w przypadku literatury „dla dorosłych”
można mówić o jej pewnym uporządkowaniu geno-
logicznym, o tyle nie można – jednak – tego
stwierdzić o literaturze dla dzieci i młodzieży.
„Literaturze osobnej”⁴, jej kategoryzacji oraz kon-
tekstom społecznym poświęcone były znakomite
referaty prof. Alicji Baluch (Akademia Pedagogicz-
na w Krakowie), r. 1998, dr Joanny Papuzińskiej (Uniwer-
sytet Warszawski), dr Zofii Adamczykowej (Uni-
wersytet Śląski) oraz dr. Grzegorza Leszczyńskiego
(Uniwersytet Warszawski). Wystąpienie prof. Alicji
Baluch (*Sięgnąć do źródeł, o powieściach fantaz-
matycznych i agoralnych*) przybliżyło zagadnienia
psychologicznej genezy „pierwotnych” form komu-
nikacji dziecięcej i jej wpływu na modele gatunków
literatury dla dzieci, literatury dziecięcej. Przeprowa-
dzono semantyczną paralelę między zachowaniami
dziecka a gatunkami literackimi proponowanymi dla
tego odbiorcy. Autorka zaprezentowała nowy zestaw
gatunków literackich, dla których sporządziła od-
powiadającą im klasyfikację zachowań dziecka. Eks-
ploracje w mentalno-emocjonalnym świecie dziecie-
cego odbiorcy, poczynione przez kulturoznawców i
psychoanalityków, uzmysłowiły sens oraz funkcje
niesemantycznych słów i poziomie niesemantycznej
literatury dla dzieci, a także stały się badawczą
podstawą do sformułowania wniosku, iż geneza jej
gatunków ma charakter folklorystyczny, paidialny⁵
oraz odwołuje się do innego zgoła universum, w któ-
rym przebywa dziecko. Przedstawienie koncepcji
literatury asemantycznej pozwoliło autorce referatu
przejsć do problematyki utworów fantazmatycznych
i – szerzej – inicjacyjnych dla młodzieży, które jako
takie – poniekąd z definicji – posiłkują się „złożami”
pre w obszarach wyobraźni, marzeń, emocjonalnego

doświadczenia. Dla tego typu literatury prof. Alicja
Baluch zaproponowała nazwę odmiany gatunkowej
– powieść fantazmatyczną⁶.

Cennym wystąpieniem był referat dr Zofii Adam-
czykowej, która podjęła się zadania analizy zjawiska
synkretyzmu rodzajowo-gatunkowego w literaturze
dla dzieci i młodzieży, poświęcając szczególną uwagę
typologii folkloru dziecięcego i poezji dla dzieci,
tej typologii, której autorem jest Jerzy Cieślowski.
Notabene od krytyki konceptualnego wkładu
J. Cieślowskiego w genologię literatury dla dzieci
i młodzieży rozpoczęło się wystąpienie dr. Grzego-
rza Leszczyńskiego. W tekście swego referatu (*Lite-
ratura dla dzieci i młodzieży, próba uporządkowania
gatunkowego*) zauważył, że „Koncepcja ta prowadzi
do prób formułowania specyficznych nazw gatun-
kowych⁷ dla literatury dziecięcej, nazw nie przy-
stających do nomenklatury wypracowanej na gruncie
teoretyczno-literackim”, zaś: „Budowanie specjalnej
nomenklatury dla opisu nieostrych zjawisk literac-
kich (...) wprowadza duży margines błędu”. Poza
tym: „Przyjęte w nauce podziały gatunkowe są
nieostre, a sami badacze stosują różne terminy
wymienne. W konsekwencji w bibliotekach można
spotkać zarówno różne kwalifikatory, jak różne
terminy”, a „(...) podziały gatunkowe mieszają się
z kwalifikacjami tematycznymi”. Krytyce został
poddany stosowany – archaiczny – zdaniem autora
referatu – podział księgozbioru na poziomy wieko-
we. Postulatem – czy propozycją – stała się koncep-
cja trzech zasad, koniecznych przy formułowaniu
charakterystyk rzeczowych, zasada (1) komunikaty-
wności, tzn. podawane informacje o książce powinny
być zrozumiałe dla czytelnika dziecięcego, więc
pokrywać się z tym, co funkcjonuje w społecznej
świadomości, jak np. książeczki-zabawki, wierszyki,
bajeczki, historyjki obrazkowe; zasada (2) spójności
medialnej, tzn. konieczne jest ujednolicenie nomen-
klatury w jiw, bez względu na typ i dojrzałość
odbiorcy, problem ten wynika m.in. z faktu korzy-
stania z zasobów sieciowych informacji dokumen-
tacyjnej; zasada (3) spójności edukacyjnej, koniecz-
ne jest dostosowanie słownictwa jiw do terminologii
stosowanej w edukacji szkolnej. Autor zapropono-
wał także kilka kryteriów dla praktycznej typologii
genologicznej i uczynił wskazania na użytek temato-
wania „literatury osobnej”. Przy czym kontrowersyj-
ną stała się propozycja dokonywania zasadniczego
podziału prozy, według oceny charakteru świata
przedstawionego. Owo kryterium ujmuje anegdoty-
czna wypowiedź i przytoczony przykład, iż powieść
tak realistyczną, jak ocenia się *Lalkę* B. Prusa,
najmniejszy krasnoludek uczyniłby z niej tekst o cha-
kterze fantastycznym. Stanowisko to, jak się oka-
zało, było wielce kontrowersyjne i wzbudziło sprze-
ciw m.in. prof. Alicji Baluch.

⁶ Nazwa zainspirowana książką prof. Marii Janion *Pro-
jekt krytyki fantazmatycznej*.

⁷ Chodzi – oczywiście – o koncepcje, które proponował
J. Cieślowski w swojej pracy *Literatura osobna*.

⁴ Za J. Cieślowskim.

⁵ Przywołanie stanowisk J. Cieślowskiego oraz R.
Caillois.

Niewątpliwie porządkując powyższą problematykę oraz stanowiska badawcze, a przede wszystkim konfrontując na zasadzie skolacjonowania wypowiedzi genologów, było wystąpienie dr Stanisławy Kurek-Kokocińskiej. Tym cenniejsze, iż autorka referatu uwzględniła – jako zasadniczą – perspektywę bibliotekoznawczą.

Zgola odmienny blok tematyczny został ukazany w konferencyjnej wypowiedzi prof. Joanny Papuzińskiej. Autorka ukazała w aspekcie historycznym ideę odpowiedniości w polskiej literaturze dla dzieci i młodzieży, konkretne jej koncepcje i realizacje, ze szczególnym uwzględnieniem ostatniej dekady, którą określiła zmiennie jako czas wolnego rynku idei. Odpowiedniość została przedstawiona jako zasada i wyraz konsensu społecznego, a przede wszystkim jako zespół determinantów/norm obyczajowych, politycznych, społecznych ustalających poprawność i stosowność, m.in. w zakresie języka, tematów, środków artystycznego wyrazu, rodzaju wykreowanej literacko rzeczywistości; wszystko to

zaś jest – w gruncie rzeczy – świadectwem dziejów poprawności jako stopnia odrealnienia świata przedstawionego wobec rzeczywistości odniesienia.

Podsumowując: zagadnienia gatunków, fabularnych odmian gatunkowych, tematów literackich i ich językowej ekspozycji, adekwatności i genologicznej poprawności terminów stosowanych w językach informacyjno-wyszukiwawczych bibliotek publicznych były niewątpliwie tematem głównym konferencji i przyczyną spotkania. Jest to niezwykle ważny temat, leksykalne i semantyczne aspekty charakterystyk wyszukiwawczych dla literatury pięknej, w tym literatury dla dzieci i młodzieży. Na taką konfrontację środowisko bibliotekarzy czekało długo. Z pewnością nie może to być ostatnie spotkanie, to jest początek drogi.

MARIA BEREŚNIEWICZ
Książnica Pomorska im. St. Staszica
w Szczecinie

Uroczystości jubileuszowe w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Zielonej Górze

Obchody Jubileuszu Biblioteki zainaugurowane zostały 18 września 2001 r. otwarciem wystawy „50 lat działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej Górze”, nad którą patronat honorowy sprawował senator RP Zbyszko Piwoński. Wystawa prezentowała historię oraz działalność PBW, przedstawiając jej rozwój i ukazując jak na przestrzeni pół wieku Biblioteka ze skromnym zbiorem 3 tys. woluminów, zgromadzonym w dwuizbowym pomieszczeniu na poddaszu, przekształciła się we wspaniałą księżnicę, usytuowaną w centrum miasta w nowoczesnym gmachu, posiadającą 430 tys. książek.

W dniu 17 października 2001 r., na zakończenie obchodów jubileuszowych w siedzibie Biblioteki odbyło się uroczyste spotkanie, któremu patronował marszałek województwa lubuskiego Andrzej Bocheński. Gośćmi Biblioteki byli m.in.: Zbyszko Piwoński – senator RP, Jolanta Fedak – wicemarszałek województwa lubuskiego, Barbara Klimanowska – wicekurator oświaty województwa lubuskiego, Remigiusz Majewski – dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Zielonej Górze, Jan Rewers – kierownik Wydziału Edukacji, Nauki i Oświaty Urzędu Marszałkowskiego, Maria Wasik – dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze, Krzysztof Wąż – dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze, Anna Buczyńska – wicedyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Gorzowie Wlkp., Ewa

Adaszyńska i Grażyna Lipińska-Nowak – dyrektorka Biblioteki Głównej Uniwersytetu Zielonogórskiego, Halina Zielińska – przewodnicząca Zarządu Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Bożena Mania – prezes Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego, Elżbieta Grudzińska – przewodnicząca Komisji Międzyzakładowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych w Zielonej Górze, bibliotekarze lubuskich bibliotek, dziennikarze lokalnych mediów, obecni i dawni pracownicy Biblioteki.

Zaproszeni goście wysłuchali ciekawych referatów:

- **Danuty Saniewskiej** – dyrektora PBW w latach 1974-1987, która omówiła zagadnienie zarządzania jakością w bibliotekach pedagogicznych;
- **Marzeny Szafińskiej-Chadały** – wicedyrektor PBW – przedstawiła krótki rys historyczny oraz obecną bogatą działalność Biblioteki. Wspominając początki zorganizowanego czytelnictwa na ziemi lubuskiej oraz jego rozwój, podkreślała jak ważną i nieocenioną rolę spełniali ludzie, którzy przez okres 50-ciu lat pracowali w Bibliotece;
- **Jolanty Elżbiety Jordan** – kierownika Filii PBW w Nowej Soli – zapoznała zebranych z działalnością bibliotek filialnych. W swoim wystąpieniu omówiła obszerną i różnorodną działalność 10-ciu filii PBW, które obsługują całą południową część województwa lubuskiego.

Jubileusz Biblioteki stał się okazją do uhonorowania jej zasłużonych pracowników. Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej otrzymała Jolanta Elżbieta Jordan. Srebrnym Krzyżem Zasługi odznaczeni zostali: Małgorzata Janicka – pracownik Wydziału Opracowania Zbiorów PBW w Zielonej Górze, Henryka Kopaczyńska – pracownik Filii PBW we Wschowie, Wioletta Oziemkowska – kierownik Filii PBW w Szprotawie, Jolanta Składanek – kierownik Wydziału Opracowania Zbiorów PBW w Zielonej Górze, Andrzej Wojnarski – kierownik Filii PBW w Żarach. Nagrodę Kuratora Oświaty przyznano Stefanii Krystynie Nowickiej – dyrektor PBW, natomiast Nagrody Zarządu Województwa Lubuskiego otrzymała Maria Bundz – kierownik Wydziału Gromadzenia Zbiorów w Zielonej Górze oraz Małgorzata Janicka. Wręczono również Nagrody Dyrektora PBW 23 pracownikom.

Licznie przybyli przedstawiciele władz wyrażali słowa uznania dla dorobku i osiągnięć Biblioteki. Pod adresem obecnych i byłych pracowników skierowano wiele ciepłych słów oraz życzeń.

Uroczystość uświetnił koncert fortepianowy w wykonaniu Katarzyny Wasiak.

Goście, wśród których było wielu emerytowanych pracowników Biblioteki i osób w różny sposób z nią związanych, dzięki możliwości obejrzenia wystawy jubileuszowej oraz prezentowanych fotografii, odbyli sentymentalną podróż w przeszłość.

Po tak bogatym programie wszyscy uczestnicy spotkania wzniesli toast jubileuszową lampką wina, aby następnie w trakcie poczęstunku bawić się wspominając przeszłość i ciesząc się terażniejszością.

Z okazji Jubileuszu Biblioteki przygotowana została okolicznościowateczka zawierająca informator o Bibliotece, ulotkę informacyjną, broszurę *Wykaz publikacji pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej Górze, które ukazały się w latach 1951-2001 oraz ważniejszych prac poświęconych Bibliotece*, spis nowości książkowych z zakresu pedagogiki i psychologii oraz zbiorów audiowizualnych.

MARZENA SZAFIŃSKA-CHADAŁA

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Zielonej Górze

20% rabatu specjalnie dla
Czytelników czasopism SBP

Z tym kuponem prenumerata
„Notesu” na rok 2002 tylko
120 zł!

Ukazuje się od maja 1992 r.

Notes wydawniczy

W każdym numerze:

- największy w kraju, liczący około 1000 tytułów zestaw nowości wydawniczych
- noty o nowych książkach
- bestsellery – cykliczna analiza wyników sprzedaży
- publicystyka poświęcona problemom ruchu wydawniczego
- kronika: co słycać w branży?
- problemy bibliotek
- nowe media

Adres redakcji: ul. Okrężna 3, 02-916 Warszawa
www.notes-wydawniczy.pl e-mail: redakcja@notes-wydawniczy.pl

**MIESIĘCZNIK
WYDAWCÓW,
KSIĘGARZY,
BIBLIOTEKARZY,
HURTOWNIKÓW
I WSZYSTKICH
ZAINTERESOWANYCH
RYNKIEM KSIĄŻKI**

oferujemy prenumeratę i reklamę

tel. (0-prekflks-22) 642-27-66, 68, 69,
fax (0-prekflks-22) 642-95-53

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Jadwiga Sadowska: Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej. Poradnik. Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2001 – 190 s. Biblioteka Narodowa. Prace Instytutu Bibliograficznego. Nr 37.

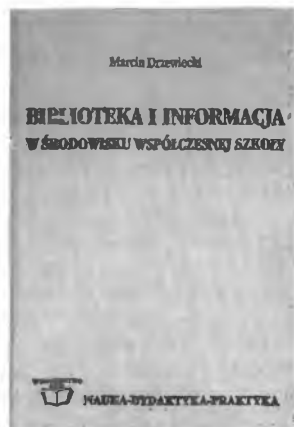
Współczesny język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej stanowi kontynuację języka i metodyki opracowanej przez Adama Łysakowskiego. Podobnie jak inne języki informacyjno-wyszukiwawcze podlega również zmianom – w aspekcie rozwoju piśmiennictwa, specjalizacji w nauce, precyzyjnej terminologii, a także pojawienia się nowych technologii w obsłudze zbiorów informacyjnych.

Niniejsza publikacja przedstawia podstawowe cechy i reguły metodyczne języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej przełomu XX i XXI w. Autorka w 7 rozdziałach omawia podstawowe pojęcia i terminologię, zasady budowy słownika jhp i tzw. kartoteki haseł wzorcowych, charakterystykę tematów i określników w kontekście nowych norm, zasady tworzenia opisu przedmiotowego, w oparciu o przykłady opisów przedmiotowych stosowanych w „Przewodniku Bibliograficznym”, sposoby tworzenia opisów przedmiotowych dla literatury pięknej i gatunków publicystycznych oraz dla wybranych zagadnień (w których jest najwięcej zmian). Korzystanie z pracy ułatwia indeks przedmiotowy. Prezentowane wydawnictwo ma charakter poradnika adresowanego do bibliotekarzy różnego typu bibliotek (publicznych, pedagogicznych, kościelnych, wojskowych i naukowych), korzystających w swojej działalności zawodowej z opisów przedmiotowych zawartych w bibliografii narodowej.

Marcin Drzewiecki: Biblioteka i informacja w środowisku współczesnej szkoły. Warszawa: Wydaw. SBP, 2001 – 220 s.; il., opr. pl. «Nauka – Dydaktyka – Praktyka» 50.

Książka jest próbą ukazania wszechstronnej roli biblioteki i zachodzących w niej procesów informacyjnych we współczesnej, zmieniającej się na przełomie XX i XXI w. placówce szkolnej. „Współczesna szkoła – jak pisze prof. M. Drzewiecki ulega poważnym przeobrażeniom w zakresie struktur organizacyjnych, programów nauczania form i metod kształcenia. W tych przemianach decydującą rolę będzie odgrywała biblioteka szkolna pełniąca funkcje centrum informacyjnego i medialnego, wspomagającego w pełni proces dydaktyczny – działająca w otoczeniu środowiska edukacyjnego: rodziny, środków społecznego przekazu, instytucji kultury i oświaty pozaszkolnej. Zmiany w światowym systemie edukacji, rewolucja technologiczna i informacyjna wymagają przygotowania odpowiednio wykwalifikowanych nauczycieli i bibliotekarzy, zorientowanych w aktualnych problemach i tendencjach edukacyjnych i zarazem bibliotekarskich, jakie zachodzą na świecie i w Polsce”. To jest podstawowy cel tej pracy, która oparta jest na wieloletnich doświadczeniach badawczych i dydaktycznych autora, prowadzonych w ośrodkach zagranicznych i krajowych. Na treść książki składa się 7 rozdziałów: 1) Książka i inne formy przekazu treści w środowisku informacyjnym, 2) Tendencje we współczesnej pedagogice, 3) Standaryzacja jako narzędzie planowania usług bibliotecznych i informacyjnych dla systemu szkolnego, 4) Szkolne ośrodki biblioteczno-informacyjne. Założenia metodyczne i organizacyjne, 5) Informacyjne i pedagogiczne funkcje bibliotek systemu oświaty w Polsce. Możliwość czy konieczność, 6) UNESCO, IFLA. Manifest bibliotek szkolnych. Tekst. 7) Biblioteki w systemie oświaty. Bibliografia. Publikacja zawiera bogaty materiał ilustracyjny oraz obszerną bibliografię prac publikowanych i niepublikowanych na temat funkcjonowania bibliotek w systemie oświaty.

Ta interesująca książka, prezentująca w skali globalnej przemiany współczesnej szkoły i biblioteki, z pewnością zyska liczne grono czytelników – bibliotekarzy, nauczycieli bibliotekarzy, osoby uczące się i doskonalące w zawodzie.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

Świat książki dziecięcej

■ Problemy egzystencjalne (starości i śmierci) we współczesnej prozie „dziecięco-młodzieżowej”

Cz. 1. Literatura polska

Artykuł ten stanowi dalszy ciąg rozważań na temat spraw określanych mianem „tabu”*. Tym razem dokonałam charakterystyki postaci literackich, które mając za sobą wiele lat życia i niewątpliwie zbliżającą się śmierć, nadal pełne są optymizmu. Ludzie ci, teraz u schyłku życia, odważyli się na wprowadzenie w nie zmian. Jedni próbują zrealizować od dawna skrywane przed światem marzenia, których źródeł należałoby szukać w czasach ich młodości, inni podejmują samotną wędrówkę do miejsc, które zawsze ich fascynowały, lub skazani na „nie bezinteresowną” opiekę najbliższych, rezygnują z dotychczasowego życia, pozostawiając gdzieś daleko wspomnienia i przyjaciół.

W książce pt. *Chwila prawdy* Danuta Bieńkowska daje wiele okazji do zastanowienia się nad sensem życia i śmierci. Zaznacza, iż życzliwość do drugiego człowieka, zmiana otoczenia i świadomość, są potrzebne innym, potrafią zdziałać cuda, co potwierdzają słowa dziadka Magdy: *Wiesz kochanie – mówił dziadek do Magdy, gdy zabrała go z zakładu dla przewlekle chorych do domu – dawniej bardzo często myślałem o śmierci. Nie, żebym się jej bał, ale w każdym razie... A teraz mi się zdaje, że będę żył, a żył...*

Zielone kasztany Janusza Domagalika, to kolejny utwór poruszający problemy objęte „tabu”. Powstał on w wyniku połączenia dwóch wcześniej wydanych opowiadań: *Marek i Irmina*.

Przepięknie ukazana postać dziadka, jego ogromne cierpienie, świadomość nieuleczalnej choroby, chęć do życia, prawdziwa przyjaźń, zrozumienie, miłość wobec wnuków i ich przyjaciół sprawiają, iż powieść tę czyta się z ogromnym wzruszeniem. Dziadek często wspominał swoją ukochaną żonę, którą stracił w czasie wojny. Teraz po kilkudziesięciu latach w rocznicę powstania, nie znając nawet ulicy, na której została rozstrzelana, chodził całymi godzinami od jednego miejsca straceń do drugiego i szukał tego jednego, jedyne, gdzie rozstała się z życiem. Dlatego też z wielką czułością patrzył na wnuczkę Irminę, imienniczkę żony, z którą łączyła go, mimo dzielących ich przecież kilkudziesięciu lat życia,

szczególna nić porozumienia, nić tajemna, skrywana przed całym światem. Dziadek zawsze z chęcią pomagał nie tylko najbliższym, ale i ich znajomym, którzy zwracali się do niego z prośbą o pomoc, wiedząc, że zawsze otrzymają roztropną i słuszną radę. Uczył podejmowania mądrych decyzji i postępowania, które nie raniliby innych.

Gdy wchodziło się do jego pokoju, wiadomo było, że jest to odrębny świat, do którego dostęp miała tylko Irmina, o czym świadczy poniższy fragment powieści:

Coś trudno uchwytnego sprawiało – mówił Marek – że w tych źle wygładzonych, ledwo pociągniętych farbą chropowatych ścianach, [...] czułem się zawsze jakby w innym czasie [...] Byłem tu obcy, jak gość nie w porę. Albo jak ktoś, kto znalazł się nagle nie tam, gdzie się zgubił, i nie ma, jak się wycofać i dokąd.

To właśnie Irmina i dziadek decydowali o klimacie panującym w domu. I tak naprawdę tylko ona potrafiła się pogodzić z jego śmiercią. Postanowiła zmienić otoczenie w pokoju dziadka, albowiem wiedziała, że rzeczy, jakie do niego należały, zastąpi wspomnienie o człowieku, który całym sercem uczył jak żyć, kochać i być sobą.

Pozostały po nim uroczę wspomnienia i garść kasztanów na parapecie, które przyniósł z parku. Czytelnikowi trudno jest zdecydować, czy dziadek poddał się chorobie, czy walczył z nią do końca. Zgodził się na operację ze świadomością, że ma małą szansę na przeżycie, po czym zrezygnował i mimo ogromnego bólu powrócił do domu, by jak najdłużej cieszyć się latem, wakacjami, zielenią.

Rok 1977 przyniósł też inny utwór poruszający temat starości. *Majówka* Klementyny Sołnowicz-Olbrychskiej ukazuje przeżycia starego człowieka o imieniu Łukasz, który nie znajdując oparcia i uczucia we własnym domu, postanowił, choć na krótko, opuścić go i udał się na wycieczkę do miasta. Ogromną przykrość sprawiał mu bowiem sposób, w jaki traktowała go synowa, dając bardzo często do zrozumienia, że ze starym to tylko zgryzota i zmartwienie, a i rodzony syn niewiele poświęcał mu uwagi. Jedyne wnuczka Wilga, darząca dziadka ogromną miłością, sprawiła, że czuł się on potrzebny i niezastąpiony. Ale Łukasz wiedział swoje. Dlatego też, gdy tylko znalazł się poza domem, odczuł ogromną ulgę. Z dużym zainteresowaniem oglądał zmiany, jakie zaszły w mieście przez ostatnich kilka lat. Widział twarze jakby znajome, ale nie mógł sobie przypomnieć kto to i jak się nazywa? A mimo to cieszył się wolnością, podziwiając przy tym piękne widoki. Nagle w czasie wędrówki powróciła we wspomnieniach żona Franciszka i dzień narodzin

* Izabela Kiełtyk: Problemy dzieci sprawnych inaczej we współczesnej prozie „dziecięco-młodzieżowej”. Cz. 1 i 2. „Poradnik Bibliotekarza” 2000 nr 10-11.

syna Pawła. Ale też coraz częściej stawała mu przed oczyma wnuczka Wilga.

Na sposób myślenia Łukasza ogromny wpływ miały wydarzenia i obserwacje poczynione podczas nocy, którą spędził w domu starców. Wówczas to uświadomił sobie, że jego lokatorzy wcale nie są tacy szczęśliwi, jakby się mogło wydawać, że pełno w nich złości i goryczy. To, co zobaczył, sprawiło, że znowu *zapragnął domu, w którym razem żyli, który wzięła w rządy Justyna, a umilała Wilgeforta. Tam mało znaczący syn umiał stanąć w obronie ojca.*

Swoich bliskich zobaczył teraz w zupełnie innym świecie. Przypomniały mu się wieczory, kiedy to wszyscy razem siadali do stołu i nawzajem zadawali sobie zagadki, a i synowa potrafiła wówczas szczerze się do niego uśmiechnąć. Jednak po powrocie do domu, okazało się, że za jego plecami, podjęto decyzję, by oddać go do dalszej rodziny. Stefan, brat synowej Justyny, zobowiązał się za niespłacone długi „dożywno” opiekować Łukaszem, który o zaistniałej sytuacji dowiedział się przypadkowo, od sąsiada. Ani syn, ani jego żona nie mieli odwagi poinformować go o swoich planach, dlatego też nie uznał on za konieczne pożegnać się z nimi. Uściski wymienił tylko z Wilgą, która obiecała odwiedzać go w każdą niedzielę.

Klementyna Sołonowicz-Olbrychska ukazała w swojej książce sytuację z „życia wziętą”. Wiele jest bowiem rodzin, które swoich bliskich oddają do domu spokojnej starości i nie dlatego, że nie chcą się nimi zająć, ale dlatego, że nie mogą im zapewnić całodobowej opieki. Ale są i tacy, którzy przy podejmowaniu takiej decyzji nie mają najmniejszych skrępowań. Albowiem często się słyszy, że ze starszymi ludźmi, to tak jak z dziećmi. Trzeba ich umyć i nakarmić, a nie każdego, niestety, „stać” na takie poświęcenie.

Utwór *Kilka miesięcy, całe życie* Ewy Nowackiej jest przepięknym portretem starszego człowieka, mieszkającego w domu. Kilka tygodni, jakie w czasie wakacji spędził u dziadka Piotr, sprawiły, że „na nowo” poznał on swoich rodziców. Odkrył, że dla nich tak naprawdę liczą się tylko wartości materialne, a ważny dla dziadka ogród okazał się być miejscem, gdzie rodzili się warzywa, owoce, kwitły kwiaty, jakie przy okazji zabierało się do Warszawy, dla gości i do słoików, które nic nie kosztowały i były

Omówione książki

■ Danuta Biełkowska: *Chwila prawdy*. Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1984.

■ Janusz Domagalik: *Zielone kasztany*. Warszawa: „Młodzieżowa Agencja Wydawnicza”, 1987.

■ Klementyna Sołonowicz-Olbrychska: *Majówka*. Warszawa: „Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza”, 1977.

■ Ewa Nowacka: *Kilka miesięcy, całe życie*. Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1978.

■ Maria Borowy: *Ogrody*. Wrocław: „Wydaw. Siedmiogród”, 1997.

dużo ładniejsze [...] niż te ze sklepów Horteksu. Dla starszego już człowieka ogród był „całym jego światem”. O tym uroczym zakątku zwykło się mówić wśród znajomych [...] *ogród szczęśliwego człowieka.*

Irzeczywiście tylko ten, kto potrafił opiekować się roślinnością całym sercem, mógł otrzymać tak wspaniałe plony. Tylko jemu przyszło na myśl, by zbudować zegar z kwiatów, które kwitnąc, wskazywałyby miesiące, tygodnie i godziny. To od pani Michaliny, która często odwiedzała dziadka i pomagała mu przy codziennych porządkach, dowiedział się Piotr o wzajemnych relacjach między rodzicami a dziadkiem. Jeszcze gdy żyła babcia, ciężko chorą, przykutą do łóżka, opiekował się tylko dziadek. Gdy sam zachorował, żaden z jego dwóch synów nie zajął do niego przez całą zimę. Sam nosił wodę ze studni, rąbał drewno na opał, odgarniał śnieg ze ścieżki. Nigdy się jednak nie skarżył i złego słowa o ojcu Piotra nie powiedział. O dziadku przypominał sobie wówczas, gdy zaczynały kwitnąć kwiaty, a drzewa i krzewy uginają się pod ciężarem owoców, gdy rodzice chłopaka wyjeżdżali, jak co roku, na wczasy zagraniczne i nie mieli co z nim zrobić.

Kiedy po przyjeździe do domu rodzice Piotra chwaliли się przed znajomymi slajdami przedstawiającymi piękne widoki, zaczął się zastanawiać, dlaczego ojciec nigdy nie pokazał tych wspaniałych krajobrazów dziadkowi. A z pewnością skomponowane z żywych kwiatów klomby [...] *obrazi i makaty z płozących się roślin, baseny kwitnące kielichami różowych, złotych i szkarłatnych nenufarów [...]*, wprowadziłyby dziadka w zachwyt.

Chłopak bardzo się ucieszył, gdy rodzice oświadczyli mu, że po wakacjach dziadek zamieszka z nimi. Ale nie przypuszczał, że wiązało się to ze sprzedażą jego domu i *ogrodu szczęśliwego człowieka*. Nie mógł zrozumieć, dlaczego dziadek zgodził się na to, dlaczego się nie sprzeciwił. Przecież tam, na wsi, pozostało „całe jego życie”. Nigdy jednak nie otrzymał na to pytanie odpowiedzi. A tymczasem pod blokiem stanął ich nowy samochód, którym z pewnością w przyszłym roku Piotr wraz z rodzicami pojedzie na zagraniczną wycieczkę.

W 1997 r. ukazała się książka Marii Borowej pt. *Ogrody*. Druga i trzecia część pt. *Teofil* oraz *My*, przybliżają perypetie starszego pana, Ziembiewicza, który broni swego ogrodu przed wkradającymi się buldożerami, stara się uchronić ten kawałek ziemi jaki go otaczał, gdyż [...] *chodziło [mu] o miejsce, o świat, który był jego światem. Gdzie się urodził, rósł i zestarzał, gdzie miał dom od lat siedemdziesięciu pięciu i gdzie, pochowawszy córkę i żonę, został sam.* Ogród ten był dla niego miejscem, gdzie nie tylko rosły dorodne owoce, ale przede wszystkim ostoja spokoju, przywołaniem cudownych wspomnień i pamiętką po najbliższych mu osobach.

Język wyżej omówionych utworów, prosty w przekazie, komunikatywny, z pewnością nie sprawi młodym czytelnikom problemów w ich odbiorze. Na uwagę zasługuje natomiast sposób zakończenia po-

szczególnych utworów. Losy bohaterów nagle urwane, skłonią na pewno do refleksji i zastanowienia się nad możliwością ich ewentualnego zakończenia. Często pojawiającym się elementem w wyżej omówionych książkach są wspomnienia bohaterów z czasów młodości, którzy powracając do chwil sprzed wielu dziesiątek lat, przybliżają ważne wydarzenia

ze swego życia, wzbudzają wśród słuchaczy ogromne zainteresowanie i podziw.

IZABELA KIEŁTYK

Instytut Filologii Polskiej
Akademii Świętokrzyskiej.

Filia w Piotrkowie Trybunalskim

O czytaniu lektur szkolnych

Uczniowie niechętnie czytają lektury szkolne. W dobie nastawienia na łatwy wizualny odbiór książka często przegrywa z telewizorem lub komputerem. Nie zawsze też rodzice wpajają swym pociechom zamiłowanie do czytania. Często sami zaopatrują dzieci w streszczenia, pseudoopracowania, a „pomocze” te przynoszą więcej szkody niż pożytku. Bryki sugerują, że aby znać treść lektury, wcale nie trzeba jej przeczytać. Taka znajomość treści jest jednak bardzo pobieżna. Poznany powierzchownie utwór nie budzi w młodym czytelniku stanu emocjonalnego zaangażowania i przeżycia, nie poszerza horyzontów myślowych, nie prowadzi do intelektualnych osądów, ocen i wniosków.

Niezmienny jest przez wiele lat kanon lektur, utworów nie w pełni odpowiadających oczekiwaniom dzieci oraz przymus ich czytania – pogłębiał jeszcze rozmiary tego zjawiska. Tematyka proponowanych uczniom książek często była odległa od ich zainteresowań, choć nawiązywała do tradycji, kultury, historii naszego narodu. W proponowanym zestawie lekturowym brak było również powieści opisujących problemy nurtujące młodych ludzi.

Lekiem na poprawę tej sytuacji miała stać się duża dowolność w doborze lektur, którą gwarantowała reforma systemu oświaty. Zaproponowano wiele ciekawych utworów, których tematyka bliska jest współczesnej młodzieży, przez co są one chętniej czytane. Do takich należą z pewnością powieści M. Musierowicz, K. Bogłar, R. R. Tolkiena,

N. H. Kleinbauma. Jednak biblioteki szkolne, borykające się z kłopotami finansowymi, nie zawsze stać na zakup wszystkich nowych pozycji, co stanowi spore ograniczenie dla realizacji założeń programowych.

Reforma systemu edukacji przyniosła również nieoczekiwane utrudnienie. Pojawiło się wiele programów nauczania proponujących różne zestawy lektur. W związku z tym powieść F. H. Burnett *Tajemniczy ogród* może być omówiona w klasie czwartej według programu „Przygoda z czytaniem i pisaniem”, a według programów: „Słowa jak klucze II” i „I nadziei się nie mogę” w klasie piątej. Podobnie *Opowieść wigilijna* K. Dickensa uczeń może poznać w klasie szóstej („Przygoda z czytaniem i pisaniem”) lub w pierwszej klasie gimnazjum („Świat w słowach i obrazach”). Zdarzyć się więc może, że uczeń zmieniający szkołę będzie omawiał dwukrotnie tę samą lekturę. Być może nie jest to zjawisko zbyt korzystne. Z drugiej jednak strony pamiętać należy, że nauczyciel nieograniczony sztywnym, narzuconym mu zestawem lektur jest bardziej kreatywny, może rozwijać skrzydła i nie pogrążyć się w schematyzmie, a swoim uczniom wpajać potrzebę poznawania różnorodnej literatury.

Zachęcamy młodzież szkolną do czytania lektur. Róbmy wszystko, aby uczeń chciał polubić czytanie!

**OLGA GRUCHACZ
ANNA LEKSOWSKA**

Coś na deser!

Nowa książka wydawnictwa SBP

Andrzej KEMPA
Bibliofilskie silva rerum
Szkice, notatki, wypisy

Autora zapewne Państwo znacie z licznych publikacji w czasopismach SBP w tym – stałej rubryki w „Bibliotekarzu” pt. „Pyłki”. Andrzej Kempa to bibliofil i szperacz znakomity. Stąd przytoczone w książce anegdoty i marginalia są smakowite. Ucieszą one nie tylko „molów książkowych” ale także wszystkich innych miłośników książki. Str. 162, cena 38 zł.

BOGDAN KLUKOWSKI

Rekordzista Reich-Ranicki

Nazywają go w Niemczech „papierem krytyki”, przez prawie 14 ostatnich lat prowadził program „Kwartet Literacki” emitowany przez telewizję państwową. 14 grudnia 2001 r. nadano ostatnią jego edycję. Gospodarzem tej emisji był prezydent Niemiec Johannes Rau, który gratulował, ale nie żegnał Marcela Reich-Ranickiego. Krytyk wylansował wielu pisarzy, wielu miało z nim na pięku. Np. w połowie lat dziewięćdziesiątych na oczach widzów rozdzierał nieudaną jego zdaniem powieść Güntera Grassa *Odległe pole*, a tygodnik „Der Spiegel” zamieścił ten akt darcia książki na pierwszej stronie swojego wydania. Jakie podstawy ma fenomen Reicha-Ranickiego? Urodzony w 1920 r. w żydowskiej rodzinie we Włocławku ukończył liceum w Berlinie, w 1939 r. wraz z rodziną deportowany do Polski, potem osadzony w getcie warszawskim, uciekł z niego i ukrywał się do końca wojny. Przez kilka lat powojennych pracował w służbie dyplomatycznej, potem w Państwowym Instytucie Wydawniczym, gdzie zajmował się literaturą niemiecką. W 1958 r. otrzymał stypendium zagraniczne i został w Niemczech. Od tego czasu mieszka i pracuje we Frankfurcie nad Menem. Przez kilkanaście lat pracował jako krytyk dla tygodnika „Die Zeit”, kierowanego przez hrabinę Dönhoff, w latach 1973-1988 prowadził dział literacki w znanym dzienniku „Frankfurter Allgemeine Zeitung”. Równocześnie wykładał literaturę niemiecką na uniwersytetach w Sztokholmie i Uppsali, był profesorem honorowym uniwersytetów w Tybindze i Düsseldorfie. Otrzymał wiele nagród i doktoratów *honoris causa*. Od maja 1988 r. do końca 2001 r. prowadził wspomniany „Kwartet Literacki”, stał się gwiazdą medialną, jego program jest powtarzany przez dwie inne stacje telewizyjne i retransmitowany w radiu. Wydana dwa lata temu autobiografia pod tytułem *Moje życie* (jej tłumaczenie ukazało się w Polsce, potem także we Francji, Anglii, Włoszech, Hiszpanii i Holandii) osiągnęła w Niemczech sprzedaż ponad miliona egzemplarzy, a sukces ten sam autor uznaje za pochodną jego obecności w telewizji.

Formuła programu została wymyślona przez Ranickiego. Czas trwania – 75 minut, częstotliwość nadawania – co 2 miesiące, w programie uczestniczą cztery osoby (stąd kwartet), z tego stała trójka krytyków z Ranickim w roli moderatora i jeden gość programu wyłaniany spośród ludzi kultury. Czas pierwotnej emisji – po dzie-

siątej wieczorem. Dla potrzeb rozmowy wybierano 5 nowości książkowych z literatury pięknej, każda z nich była omawiana w ciągu 15 minut.

Program był realizowany w stylowych wnętrzach zamku Bellevue, początek programu był sygnalizowany kwartetem Beethovena opus 59 nr 3, akcent literacki zakończenia stanowiła ostatnia kwestia dramatu Bertolta Brechta *Dobry człowiek z Seczuanu*: „Kurtyna zapada, a wszystkie pytania pozostają otwarte”.

Latem 2000 r. doszło do prawdziwej kłótni na antenie między Ranickim a panią Sigird Löffler, mimo że przez 10 lat występowali obok siebie. Poszło o stosunek Ranickiego do literatury kobiecej i erotyzmu w literaturze, Ranicki zarzucił swojej stałej rozmówczyni, że właściwie to nie jest kobietą i stwierdził, że dalsza współpraca z nią byłaby męczarnią. Pani Löffler z godnością odeszła i od września 2000 r. jest redaktorem naczelnym miesięcznika „Literatura”.

Emisja każdego programu była zapowiadana w prasie i telewizji, wiadomo było na kilka tygodni wcześniej, jakie książki będą przedmiotem rozmowy i oceny. Księgarze i wydawcy mieli okazję do tego, by książki znalazły się na widocznych miejscach w księgarni i by były tam dostarczone w odpowiedniej liczbie.

Sukces „Kwartetu Literackiego” był niewątpliwą zasługą Marcela Reicha-Ranickiego. Demonstrował nie tylko swoją obszerną wiedzę o literaturze niemieckiej, ale w ciągu dwóch lat stał się osobą publiczną. Przed telewizorami zasiadali znawcy i miłośnicy literatury, w pierwszym roku emisji program oglądało go każdorazowo ponad milion widzów, nie licząc tych, którzy mogli oglądać go w powtórkach. Reich-Ranicki bez trudu wmówił Niemcom, że literaturą jest czymś ważnym i niezbydnym. Ważną rolę w popularności programu odgrywała sama osobowość moderatora. Mówił zupełnie inaczej niż dotychczasowi uczeni i krytycy. Używał czasem określeń kolokwialnych lub dosadnych. Wymachiwał rękami, by wzmacniać swoje argumenty. Jego niemieczyzna odeszła od profesorskiego namaszczania i uprawianego przez innych krytyków slangu środowiskowego. Mówił do kamery tak, jakby miał przed sobą tylko tych kilku swoich rozmówców. Zmuszał ich do wyrażania własnych sądów, czasem był bezczelny, kiedy indziej do bólu szczery. I ta jego polska wymowa spółgłoski „R”, nie gardłowa, jak u Niemców, tylko twarda, celowo przedłużana, szczególnie dwukrotnie obecna w niemieckim słowie „Literatur”!

To z początkowego okresu „Kwartetu” pochodzi określenie Ranickiego, jako papieża krytyki, potem nazywano go oberkwartecistą, a na koniec „Syzyfem krytyki literackiej”. Pożegnanie z „Kwartetem Literackim” nie jest pożegnaniem z Ranickim. Od stycznia 2002 r. wystartował w tej samej stacji telewizyjnej comiesięczny jego program „Marcel Reich-Ranicki solo. Uwagi polemiczne”. ■

Lekcje w bibliotece pedagogicznej

Działalność dydaktyczna w mojej bibliotece do tej pory stanowiła jedynie margines statutowych działań. Muszę przyznać, że codzienna praca z czytelnikami w systemie dwuzmianowym (biblioteka otwarta jest dla czytelników codziennie od godz. 10⁰⁰ do 19⁰⁰ i w soboty od 10⁰⁰ do 15⁰⁰) nie skłaniała nas – pracowników Wydziału Udostępniania Zbiorów – do szczególnej aktywności w tej dziedzinie. Lekcje realizowane przez nasz Wydział oraz Wydział Informacji Bibliograficznej były odpowiedzią na zapotrzebowanie płynące ze strony bibliotekarek szkolnych. Korzystały z naszych usług jedynie szkoły sąsiadujące z biblioteką lub te, których nauczycielki bibliotekarki były naszymi aktywnymi czytelniczkami. Realizowaliśmy zatem kilkanaście lekcji w roku, głównie dla uczniów klas szkół podstawowych i gimnazjów.

Postanowiliśmy zmienić ten stan rzeczy. Biblioteka wystąpiła z ofertą realizowania lekcji do wszystkich szkół w naszym mieście: podstawowych, gimnazjów oraz szkół średnich. Na tę decyzję wpłynęło kilka czynników, m.in. obserwacja, analiza problemów studentów pierwszych lat studiów w korzystaniu z katalogów i kartotek zagadnieniowych, wzrastające zainteresowanie naszą biblioteką uczniów klas maturalnych, coraz liczniejsze odwiedziny uczniów szkół podstawowych i gimnazjów biorących udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach. Analiza programów nauczania w zreformowanej szkole wykazała, że wizyta w wyżej zorganizowanej bibliotece jest przewidziana już w II etapie nauczania. Jednocześnie sprawdziliśmy, że biblioteki publiczne nie przyjmują zamówień na typowe lekcje biblioteczne, wizyta w tych placówkach traktowana jest raczej jako wycieczka i kończy się na zwiedzaniu pomieszczeń biblioteki, ogólnej informacji o jej działaniu i prezentacji zbiorów.

Na początku roku szkolnego rozesłaliśmy ofertę do szkół. Odzew był natychmiastowy. W ciągu zaledwie dwóch miesięcy wpłynęło 14 zgłoszeń ze wszystkich typów szkół, a zrealizowane zostały 22 lekcje. W przeważającej części lekcje polegają na przysposobieniu bibliotecznym uczniów, chociaż zgłaszane jest także zapotrzebowanie na konkretne tematy, np. katalog biblioteczny, katalog rzeczowy, kartoteki zagadnieniowe, słowniki i ich rodzaje, droga książki w bibliotece, karta katalogowa, czy ćwiczenia praktyczne z katalogami.

Dzięki tej akcji dowiedzieliśmy się, jak różnym warsztatem dysponują biblioteki szkolne. Większość z nich posiada bardzo ubogie katalogi, które w niewielkim stopniu pozwalają na utrwalanie wiadomości teoretycznych, często małe pomieszczenia uniemożliwiają przeprowadzenie lekcji w bibliotece szkolnej, bywa też, że nie ma możliwości wydzielenia czytelnicy. W niektórych nowych szkołach zbiory opracowywane są elektronicznie i nie przewiduje się tradycyjnych katalogów kartkowych. Są również szkoły, w których biblioteki są dobrze wyposażone i zorganizowane, ale bibliotekarki poszukują bogatszego warsztatu. Zainteresowane są wówczas konkretnym tematem lub ćwiczeniami, które pozwolą uczniom na sprawdzenie swoich umie-

jętności i wykazanie się samodzielnością w większej bibliotece.

Lekcje biblioteczne są dla nas ciekawym wyzwaniem. Nie mamy dużego doświadczenia w nauczaniu, więc przygotowanie do zajęć wymaga od nas zwielokrotnionego wysiłku (przygotowania konspektów, pomocy naukowych, stawania każdorazowo przed nowymi, nieznanymi tam uczniami). Musimy dostosować zajęcia zarówno do wieku, jak i poziomu ich wiedzy, co wymaga dużej elastyczności w bezpośrednim kontakcie. Każda grupa jest dla nas nieświadomą. Nie znamy charakterów uczniów i problemów wychowawczych w klasie – musimy zatem dysponować dużym repertuarem sposobów zapanowania nad grupą i metodami, które zaktywizują klasę. Niezbędne są konsultacje z bibliotekarkami szkolnymi dotyczące zestawu lektur oraz tematów realizowanych na poszczególnych przedmiotach (dowolność w wyborze lektur i programów nauczania). Duży dyskomfort powoduje fakt, że nie możemy zweryfikować efektów naszego nauczania. Jedyным sprawdzianem i oceną wystawianą nam – prowadzącym zajęcia – jest zaangażowanie uczniów w czasie lekcji, ich pytania, chęć uczestniczenia w przeszukiwaniu katalogów, a także rozpromienione twarze, kiedy poszukiwania zakończą się sukcesem i magazynierka dostarczy zamówioną w trakcie ćwiczeń książkę. W przypadku młodzieży ze szkół średnich sprawdzianem tym jest wzrost liczby zapisujących się do naszej biblioteki uczniów – uczestników lekcji i ich sprawność w pracy z katalogami obserwowana przez nas w codziennej pracy.

Zdarzają się także wizyty młodszych klas, dla których największą atrakcją jest zwiedzanie magazynu. Prowadziłam również zajęcia dla uczniów ze specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, które okazały się dla mnie pięknym doświadczeniem. Niepokoń wyni-

kający z braku przygotowania do pracy z tymi dziećmi oraz kompletnego braku znajomości ich środowiska szkolnego okazał się nieuzasadniony. Dzieci były znakomicie przygotowane przez bibliotekarkę, znały podstawowe pojęcia związane z biblioteką, książką i regulaminem bibliotecznym. Miały kłopot z przypomnieniem sobie ostatnio przeczytanej książki, ale wspaniale uczestniczyły w zajęciach, a możliwość odnalezienia zamówionej książki na półce w magazynie sprawiła im wielką radość.

Opisane przeze mnie doświadczenia są dowodem, że decyzja o otwarciu się biblioteki na potrzeby szkół była słuszna. Nie najlepsze warunki lokalowe jedynie utrudniają pracę z uczniami, ale jej nie uniemożliwiają. Ograniczony czas powoduje wydłużenie terminów oczekiwania na realizację zajęć (ale nie wynika to tylko z naszych ograniczeń, również szkoły muszą dostosować wizytę u nas do swoich terminów). Praca z uczniami zmusza nas do dodatkowego wysiłku i zmian organizacyjnych (lekcje trzeba koordynować z pracami wewnętrznymi biblioteki), ale jednocześnie dostarcza dużo satysfakcji i nadziei, że przygotowujemy przyszłych dojrzałych odbiorców wszelkiej, nie tylko bibliotecznej informacji.

BOŻENA CZYŻ-BORTOWSKA

Kierownik Wydziału Udostępniania Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu

Oni są wśród nas

Chorzy, upośledzeni, niepełnosprawni. Dzieci specjalnej troski, z niedorozwojem umysłowym, fizycznym, niedowidzące... Oni są wśród nas. Są członkami naszego społeczeństwa. Czy ich zauważamy, czy im pomagamy? A chyba należy ciągle uświadamiać zdrowej części społeczności o jej pomocnej roli w stosunku do tej, dość sporej grupy ludzi.

Są sygnały, że biblioteki i różne organizacje społeczne w kraju próbują zmierzyć się z tym zagadnieniem. Ostatnio choćby seminarium „Książka bez barier”, czy w 1998 r. w Toruniu seminarium „Miejsce bibliotek w rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami”. Mówi się o tworzeniu specjalnych działów pomocnych w pracy bibliotekarza z niepełnosprawnymi.

Nie wiem, gdzie takie działy powstały i na ile koordynują działania w tym zakresie. Wiem natomiast, że wiele bibliotek w kraju, wiele we Wrocławiu prowadzi indywidualnie działalność rewalidacyjną, pomagającą upośledzonym, zwłaszcza dzieciom, stawać się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa.

Pedagogika rewalidacyjna kładzie bowiem szczególny nacisk na wszelkie formy zajęć pozalekcyjnych, poza własnym ośrodkiem, m.in. w bibliotekach. Właśnie tu, w bibliotece jest odpowiednie miejsce do integracji ludzi, dzieci zdrowych z upośledzonymi. Tu można wypracować wspólne formy pracy i zabawy.

Biblioteka im. Jana Kuglina przy ul. Gajowickiej 96 we wrocławskiej dzielnicy Krzyki od szeregu lat taką działalność prowadzi, współpracując ściśle z pobliskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym.

Na zajęcia do biblioteki przychodzą dzieci z różnym rodzajem i stopniem upośledzeń umysłowych i fizycznych. Są dzieci z zespołem Downa, z porażeniem mózgowym, autyzmem.

Przyznać trzeba, że początki współpracy nie były łatwe.

Bibliotekarze na ogół nie mają teoretycznego, a tym bardziej praktycznego przygotowania do prowadzenia zajęć z tak specyficznymi grupami dzieci.

Na początkowych zajęciach dzieci były nieufne, otoczenie, panie, obce, wszędzie regały, książki, dużo książek. Wszystko to stwarzało poczucie zagubienia, bezradności. Bibliotekarz, wspólnie z opiekunem grupy musiał to uporządkować: zlikwidować nieufność, obawy, niepokoje.

Ważne było wówczas zapoznanie dzieci z personelem biblioteki, a zwłaszcza z bibliotekarką dziecięcą i kierowniczką prowadzącą zajęcia. Dla

dzieci wkrótce panie te stały się panią Alą i panią Elą (imiona łatwe do zapamiętania). Nawiązany był już kontakt osobisty z dziećmi.

Wypożyczalni dla dorosłych, dla dzieci oraz w czytelni zapisanych jest ponad 3200 czytelników. Dzienna frekwencja to 140-180 osób.

By dzieci za bardzo nie stresować, początkowe zajęcia odbywały się w godzinach zamknięcia placówki. Później stopniowo przyzwyczajano dzieci do obecności i kontaktów z naszymi czytelnikami dziecięcymi i dorosłymi. I odwrotnie. Czytelników naszych przyzwyczajano do kontaktów z dziećmi upośledzonymi. I tu rzecz charakterystyczna: łatwiej, szybciej, a często bez żadnych problemów akceptowały tę sytuację dzieci, dużo trudniej dorośli.

To od dorosłych czytelników słyszałyśmy wówczas uwagi: po co to, szkoda wysiłku, tym dzieciom już nic nie pomoże... Z czasem opinie te zdecydowanie uległy zmianie.

Do biblioteki zwykle przychodzi grupa 6-7-osobowa z pedagogiem. Ważną sprawą jest orientacja bibliotekarki w możliwościach umysłowych każdego dziecka, o jego stopniu upośledzenia. Są bowiem dzieci z autyzmem zupełnie zamknięte w sobie, są takie, które potrafią skupić się jedynie na dużej, wyraźnej ilustracji, inne na kolorze oraz takie, które potrafią coś przeczytać.

Dla całej grupy najważniejsze w książkach są obrazy realistyczne, o dużych formatach, zdecydowanych kolorach. Obraz, ilustracja nie może być abstrakcją, fantazją, karykaturą. Kolor musi być ostry, konkretny. Jeżeli tematem lekcji jest „jesień” ilustracje w książce winny przedstawiać duże liść, duże drzewo, pojedynczy, duży napis. Więcej informacji, obrazów tworzy już chaos, niezrozumienie. Tematy lekcji były różne. Ostatnio choćby: zwierzęta, kwiaty, warzywa, kuchnia, Jan Brzechwa (patron ośrodka), Polska...

Wszystkie takie spotkania w bibliotece pozwalają dzieciom opuścić mury ośrodka, wyjść na zewnątrz na świat i świat je dostrzega. I tak być powinno.

Są sytuacje, gdy dzieci są zagubione nawet w murach własnej szkoły. W początkowym okresie współpracy zaproszono kierowniczkę biblioteki do ośrodka na lekcję pokazową.

Na lekcję przybył przedstawiciel Kuratorium, promotor nauczyciela, obecny był dyrektor ośrodka. Obce osoby w klasie, atmosfera inna niż zwykle. W konsekwencji dwójka dzieci odizolowała się od świata zewnętrznego, Marcin płakał, Tomek stukał piąstką w stół, inne nie potrafiły powiedzieć słowa. Jedna Kasia wytrzymała psychicznie i potrafiła udzielać odpowiedzi. Wówczas taka reakcja była dla

mie dużym wstrząsem. Zastanawiałam się, czy nie za brutalnie wkraczają ludzie zdrowi w świat tych dzieci.

Ciekawe doświadczenia mamy obserwując dzieci podczas organizowanych w bibliotece przedstawień teatralno-muzycznych. Wykonywane są one przez zdrowych rówieśników – uczniów pobliskiego Zespołu Szkół nr 11.

Dzieci jedne i drugie bardzo te spotkania przeżywają. Reakcje dzieci ośrodka są bardzo żywe. Jest to coś nowego, niecodziennego, ale jednocześnie przyjemnego. Widzą nowe twarze rówieśników, przygotowania do występu, kolorowe kostiumy. To stwarza emocje, ciekawość, radość.

Scenki przygotowane dla nich są realistyczne, dynamiczne, muzyka rytmiczna, śpiew wesoły, uzupełniany oklaskami naszych widzów. Jak ładna jest taka wspólna zabawa, jak pouczająca...

Na koniec wszystkie dzieciaki częstowane są słodyczkami, by stworzyć atmosferę domową, serdeczną i zbliżyć dzieci do siebie.

Inną formą zaistnienia dzieci upośledzonych w bibliotece są wystawy prac dziecięcych, organizowane wspólnie z plastykiem ośrodka a prezentowane w witrynie okiennej czytelnicy.

Technika prac to rysunek, akwarela, haft, wyszywanki, papieroplastyka.

Duża jest radość autorów oglądających swe dzieła wystawione na widok publiczny. Jeszcze większa jest radość ich rodziców. Jak dużą bibliotekarka ma satysfakcję, gdy matka dziecka przychodzi i dziękuje za taką inicjatywę, twierdząc, że taki publiczny pokaz bardzo jej pomaga uwierzyć w możliwości swego dziecka.

W takich momentach dostrzegamy, że może bardziej niż dzieciom, pomagamy rodzicom, którzy muszą uporać się z tak trudnym problemem życiowym.

Dzieci często nie są świadome swego stanu, natomiast rodzice tak.

To rodzicom często potrzebny jest psycholog ośrodka (nasza czytelniczka), by wyprowadzać ich z depresji spowodowanej dramatem rodzinnym.

Rodzicom potrzebne są też wszelkie formy akceptacji i asymilacji ich dzieci przez środowisko ludzi zdrowych. A to właśnie staramy się czynić.

Biblioteki publiczne wkroczyły szybkimi krokami w XXI w. Komputeryzacja, Internet, nowoczesność. Ale też niestety niszczenie wypracowanej sieci bibliotek, systematyczna ich likwidacja, „sprzedawanie” bibliotek publicznych szkołom (wbrew poprawie do ustawy z lipca 2001 r.).

Bardzo trzeba uważać i zabiegać, by w marszu ku nowoczesności nie „zdeptano” dzieci specjalnej troski, zadowolonych w naszej czy innych bibliotekach.

I chyba dobrze, że w dobie komercji, materializmu, wszelkich głośnych promocji, są bibliotekarze, którzy bez specjalnego rozgłosu pomagają słabszej części naszego społeczeństwa. W nagrodę mają, nie korzyści materialne, ale coś znacznie ważniejszego – świadomość, że to co robią jest dobre.

ELŻBIETA GAWROŃSKA

Kierownik Miejskiej Biblioteki Publicznej
we Wrocławiu

Punkt Informacji Europejskiej przy Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu

Biblioteki publiczne były w przeszłości i są nadal najszerzej dostępnym ogniwem w systemie powszechnej informacji, a biblioteki zlokalizowane na wsiach lub w małych miasteczkach – często ogniwem jedynym. Funkcja informacyjna bibliotek wzrasta zwłaszcza w ostatnim okresie, gdy coraz więcej placówek posiada dostęp do światowych zasobów informacyjnych i nowoczesnych nośników informacji, a także umożliwia ten dostęp swoim użytkownikom. Obserwując lawinowy wzrost zainteresowania usługami informacyjnymi w ostatnich kilku latach, postanowiliśmy wystąpić z kolejną ofertą dla mieszkańców Sieradza i regionu, uruchamiając Punkt Informacji Europejskiej. Punkt działa już prawie rok i udowodnił swą przydatność. Sądzę więc, że wiele innych bibliotek publicznych, niewielkim nakładem sił i środków, mogłoby rozpocząć taką działalność.

Pierwszym krokiem było w naszym przypadku zdobycie odpowiednich kwalifikacji przez pracownika biblioteki. Stosowne kursy prowadzi Fundacja Edukacji Ekonomicznej w Warszawie. Taki kurs trwa 4 dni, wykłady prowadzą głównie pracownicy Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, a uczestnicy mają możliwość zwiedzenia i zapoznania się na miejscu z działalnością Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce, Centrum Euro-Info, Centrum Informacji Europejskiej UKIE. Każda z wymienionych instytucji udostępnia nieodpłatnie materiały informacyjne dla bibliotek, szkół i innych instytucji zainteresowanych upowszechnianiem wiedzy. Książki, broszury, ulotki i inne materiały informacyjne (także CD-ROM, gry i gadżety, które mogą być wykorzystane w pracy z najmłodszymi) stanowią znaczną pomoc, zwłaszcza w pierwszym okresie działalności Punktu. Organizator kursu „wyposaża”

z kolei uczestników w świadectwo jego ukończenia i znormalizowany sztyt Punktu.

Biblioteka decydująca się na działalność w tym zakresie posiadać musi w miarę dobre wyposażenie w sprzęt komputerowy (co najmniej jedno stanowisko przeznaczone dla użytkowników), dostęp do Internetu, książki, broszury i czasopisma, kartoteki zagadnieniowe, najlepiej automatyczne, które są systematycznie uzupełniane w oparciu o bieżącą prasę. Znacznym ułatwieniem dla prowadzącego Punkt jest codzienny serwis prasowy EuroPAP, który można prenumerować nicodpłatnie za pośrednictwem poczty automatycznej (prenumerata na stronie <http://www.ukie.gov.pl>). Podobnie prenumeruje się comiesięczny biuletyn dla średnich i małych przedsiębiorców, wydawany przez Centrum Euro Info (<http://www.euroinfo.org.pl>), zawierający oferty współpracy nie tylko z krajów unijnych, ale wielu innych.

Największe zainteresowanie działalnością Punktu przejawia młodzież szkolna, uczestnicy różnego rodzaju konkursów, turniejów wiedzy, osoby stara-

jące się o granty na różnego rodzaju działania. Także nauczyciele szkół różnego szczebla zgłaszają zapotrzebowanie na organizację lekcji bibliotecznych o tematyce unijnej. Przeprowadzono ich już około 100 (w drugim półroczu ub. roku szkolnego). Organizując Punkt należy się więc liczyć ze znacznym zaangażowaniem kadrowym, sprostanie zapotrzebowaniu na informacje, zwłaszcza zbiorową, wymaga sporo czasu.

Chcielibyśmy, żeby podobne punkty powstały także w miejskich oraz gminnych bibliotekach naszego powiatu. Widzimy zarówno taką możliwość, jak i potrzebę, na początek w kilku lepiej zorganizowanych placówkach, dysponujących większą kadrą i więcej niż jednym stanowiskiem komputerowym. Warto naszym zdaniem rozszerzać zasięg swego oddziaływania i umacniać pozycję biblioteki poprzez działalność w tym zakresie.

MARIA HERMAN

Powiatowa Biblioteka Publiczna
w Sieradzu

Z Pyzą i Przydrózką przez polską krainę

*Kiedy wicher zimny dmucha,
warto w izbie go posłuchać,
bo, tak wiecie się wydaje,
że nikt nie zna więcej bajek...*

Niedawno minęła 95 rocznica urodzin Hanny Januszewskiej (20.04.1905-18.07.1980 r.) pisarki trochę zapomnianej, a piszącej piękne utwory poetyckie dla dzieci. Główne motywy jej twórczości zawarte były w pogwarkach dziecięcych, zwyczajach i obyczajach ludu polskiego, w krajobrazie rodzinnym, w muzyce i pieśni ludowej.

17 listopada 2000 r. w Sąddeckiej Bibliotece Publicznej im. Józefa Szujskiego – w Oddziale dla Dzieci przy ul. Lwowskiej 21 w Nowym Sączu odbyło się rozstrzygnięcie konkursu plastycznego i recytatorskiego ogłoszonego przez bibliotekę, a poświęconego twórczości H. Januszewskiej.

Konkurs plastyczny zatytułowany „Z Pyzą i Przydrózką przez polską krainę” polegał na wykonaniu ilustracji do książek: *Pyza na polskich drózkach* lub *Flisak i Przydróżka*. Ogółem napłynęło 60 prac z 8 szkół podstawowych z terenu Nowego Sącza.

Nadesłane prace prezentowały wysoki poziom artystyczny, wykonane były różnymi technikami, a komisja miała nie lada problem z wybraniem tej najlepszej. Nagrodzono 7 prac, wyróżniono 14.

Prace plastyczne upięte w trzy, olbrzymich rozmiarów obrazy stanowiły scenografię dla małych artystów prezentujących utwory Hanny Januszewskiej w dwóch konkursach recytatorskich.

Pierwszy z nich zatytułowany „Znamy, ale czy pamiętamy”, polegał na opowiedzeniu wybranej

legendy odnoszącej się do przeszłości Polski, ponieważ historia oraz podania o dawnej Polsce były inspiracją dla twórczości Hanny Januszewskiej. W kolejnym „Wywiedzione ze słowa” młodzi artyści przedstawiali fragment wybranego utworu lub opowiedzieli dowolną bajkę Hanny Januszewskiej.

Konkurs ten spotkał się także z wielkim zainteresowaniem ze strony uczniów sądeckich szkół pod-

Wręczenie nagród

stawowych – klas II, III i IV, do których był adresowany. Ogółem zgłoszonych zostało 27 uczestników.

Młodzi „aktorzy” byli doskonale przygotowani, przebrani w odpowiednie stroje nawiązujące do treści prezentowanego utworu. Część miała wykonane przez siebie pacynki bądź inne rekwizyty.

Bogata i różnorodna twórczość Hanny Januszewskiej spowodowała, że ani jeden utwór się nie powtórzył.

Wszyscy wykonawcy otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz wartościowe lektury. Wielce usatysfakcjonowani byli zarówno młodzi wykonawcy, jak i rodzice oraz nauczyciele oklaskujący swoje pociechy. Sponsorem nagród w obu konkursach była Sąddecka Biblioteka Publiczna oraz nowosądecki EMPiK.

W przygotowanie konkursów oraz pięknej wystawy poświęconej pisarce szczególnie zaangażowane były dwie bibliotekarki Oddziału dla Dzieci: Lucyna Janczy oraz Danuta Ryba. Dzięki ich doskonałym pomysłom,

zdolnościom plastycznym i organizatorskim możliwe było opisanie przedsięwzięcie.

Co roku patronuje imprezie inny autor. Inspiracją dla dzieci była już twórczość m.in.: Juliana Tuwima, Juliusza Verne’a, Stanisława Jachowicza czy Jana Brzechwy.

Bardzo ważna jest cykliczność każdej formy pracy proponowanej przez bibliotekę, ponieważ wzbudza większe zainteresowanie w środowisku i z każdym rokiem jest więcej chętnych do udziału w konkursach.

Istotne bowiem w działalności biblioteki dla dzieci jest to, aby rozbudzić w nich zamiłowanie do książki, bo jak mówi prof. Jerzy Cieślowski *w dzieciństwie zawiera się małżeństwo z książką bez rozvodu na całe życie*.

ANNA WŁODYKA-MLICZEK
Sąddecka Biblioteka Publiczna
im. J. Szujskiego w Nowym Sączu

WARSZTATY CZYTELNICZE

Dziennikarskie ABC...

Czas trwania
3 godziny

Zajęcia zostały przeprowadzone przy wykorzystaniu metod aktywizujących z grupą uczniów klas 6. Celem uczniowskich działań było przygotowanie wydania gazetki szkolnej. Efekt pracy, a także zadowolenie uczniów z zaproponowanej formy pracy, skłoniły autorki do podzielenia się tym pomysłem. Ważne są rezultaty tak przeprowadzonych zajęć, czyli rozwój kompetencji językowych uczniów. Scenariusz może być wykorzystany do przygotowania zajęć na dowolny temat w zakresie edukacji polonistycznej, historycznej, obywatelskiej, przyrodniczej itp.

ZAŁOŻENIA I ORGANIZACJA

Liczba osób uczestniczących w imprezie – 15. Uczestnicy – uczniowie klasy 6, którzy dobrowolnie zgodzili się na uczestniczenie w zajęciach. Osoby prowadzące – nauczyciel historii, bibliotekarz.

Organizacja przestrzeni: odpowiednia aranżacja klasy tak, aby można zrealizować pracę: w kręgu, w grupach, indywidualną.

Materiały – wszystkie materiały potrzebne w czasie zajęć przygotowuje prowadzący, można je podzielić na:

- źródła informacji – literatura dla ucznia,
- piśmienniczo-papiernicze (na każdym stoliku: pisaki, kredki, plastelina, kolorowe kartki, znaczki samoprzylepne, kartki techniczne, paski z kartonu, klej, taśma dwustronna).

Cel zajęć:

Kształtowanie więzi ze szkołą, przygotowanie materiałów do gazetki szkolnej, doskonalenie kompetencji pisania z wykorzystaniem różnych form wypowiedzi, rozwijanie współpracy w grupie, poszerzenie wiedzy na temat szkoły, jej historii i dnia dzisiejszego.

Przewidywane rezultaty

- Po zajęciach uczeń powinien:
 - umieć korzystać z różnych źródeł informacji,

- napisać krótki tekst na temat realizowany w czasie zajęć, forma dowolna,
- umieć dokonać selekcji zgromadzonego materiału,
- napisać tekst użytkowy: zawiadomienie, ogłoszenie,
- poznać zasady pracy w grupie,
- dokonać prezentacji wykonanej pracy.

Strategie:

- praca w grupach,
- praca indywidualna,
- metody aktywizujące; skojarzenia, dywanik pomysłów, burza mózgów, technika słoneczka, działania plastyczne,
- praca na forum ogólnym – prezentacja.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wstęp

1. Powitanie.
2. Wypracowanie kontraktu dotyczącego pracy w grupie.

Wszelkie działania uczniów w pracy warsztatowej, z wykorzystaniem metod aktywizujących powinna poprzedzić umowa między nimi a opiekunem. Są różne techniczne sposoby ustalenia obowiązują-

cych w grupie reguł np. dyskusja i zapisywanie ustaleń na tablicy, praca w grupach i szukanie potem wspólnych punktów, technika słoneczka czy śnieżnej kuli. Każda z nich jest dobra, ale jeśli mamy odpowiednią ilość czasu to proponujemy sposób drugi, gdyż wtedy uczyliśmy uczniów aktywnego słuchania, szukania podobieństw i rozwijamy ich kompetencje językowe. Wypracowany kontrakt uczniowie potwierdzają podpisem lub odciskiem dłoni, a wtedy bardziej się z wypracowanymi zasadami identyfikują. Przykład kontraktu:

- Zajęcia rozpoczynamy i kończymy punktualnie.
- Kiedy czujemy zmęczenie mamy prawo do przerwy w „Kąciku relaksu”.
- Nie oceniamy nikogo.
- Mówimy od siebie, we własnym imieniu i do określonej osoby.
- Nie plotkujemy.
- Nie obrażamy się.
- Wszystkie pomysły bierzemy pod uwagę.
- W czasie prezentacji słuchamy innych.
- Używamy słów: dziękuję, proszę, przepraszam.

Tak przygotowany kontrakt może być umieszczony w widocznym miejscu sali i wykorzystywany w czasie innych zajęć.

3. Wprowadzenie – rozgrzewka ma na celu wytworzenie atmosfery „Tu i teraz”, wewnętrznego współdziałania w realizacji zadania. Jest to też rozgrzewka przed trudniejszymi zadaniami i rozwijanie płynności skojarzeniowej.

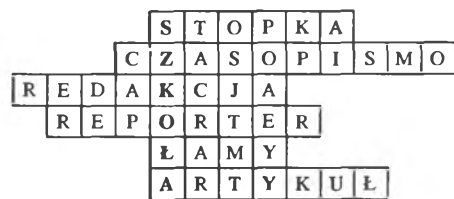
Łańcuch skojarzeń:

Uczniowie siadają w kręgu. Podają kolejno w szybkim tempie słowo, które skojarzyło im się ze słowem „szkółka”, gdyż gazetka ma dotyczyć spraw szkolnych. np.: lekcje, uczeń, przerwa, dzwonek, nauczyciel, tablica itd.

Realizacja kolejnych zadań

Zadanie 1. Krzyżówka – 3 warianty.

Praca indywidualna. Każdy uczestnik zajęć otrzymuje drogą losową do rozwiązania krzyżówkę, która jest związana z tematem lekcji i odwołuje się do wiadomości związanych z prasą. Hasłami krzyżówek są wyrazy: UCZEŃ, SZKOŁA, PATRON, są to wyrazy, które chcemy, aby stanowiły podstawę do dalszych działań. W naszym przypadku w rozwiązywaniu krzyżówki wykorzystano informacje z wycieczki do redakcji.

1. informacja o składzie redakcji lub zdobnienie od „stopa”
2. kupujemy je w kiosku „Ruch”

3. instytucja, gdzie powstaje czasopismo
4. wykonuje zdjęcia na zlecenie redakcji
5. liczba wierszy w kolumnie
6. umieszcza go redaktor w czasopiśmie

1. żywy opis faktów i zdarzeń na podstawie obserwacji
2. ogół czasopism
3. zamieszczony jest w gazecie
4. tam drukują książki, czasopisma
5. wykonuje zdjęcia na zlecenie redakcji
6. można je łączyć, składać w redakcji

1. umieszcza go redaktor w czasopiśmie
2. inaczej autor
3. kupujemy je w kiosku „Ruch”
4. pracownik redakcji
5. możemy ją ubrudzić farbą drukarską

Zadanie 2. Działanie plastyczne.

Uczniowie łączą się w grupy, według hasel krzyżówki – dobór losowy. Przygotowują graficzny odpowiednik hasła krzyżówki. Umieszczenie hasła i odpowiadającego mu rysunku na widocznym miejscu to znak, że te słowa i odpowiadające im symbole graficzne – to klucze dzisiejszych zajęć.

Zadanie 3. Burza mózgow.

Proponowany temat: *Jakie wiadomości, z obszaru określonego przez zilustrowane hasła, chcielibyście umieścić w gazecie?* Praca odbywa się w całej grupie. Uczestnicy mają do dyspozycji paski kartonu, na których wpisują swoje propozycje. (1 pasek 1 propozycja).

Np. *Wiadomości sportowe*

O zachowaniu uczniów

Co czytamy

Moje zwierzątko

Ważne wydarzenia w szkole

Moje spotkanie z patronem szkoły

Zabawne sytuacje szkolne – żarty, powiedzonka.

Informacje Samorządu

Krzyżówka dla najmłodszych

Modna dziewczyna

Tych pomysłów może być dosyć dużo. Należy zwrócić uwagę, aby propozycje dotyczyły każdego z 3 hasel.

Zadanie 4. Dywanik pomysłów.

Ułożenie z pasków dywanika propozycji. Najpierw te dotyczące hasła SZKOŁA, potem PATRON i na końcu UCZEŃ. Każdy uczeń otrzymuje 3 kółka, za pomocą których oznacza na dywaniku te tematy, po jednym z każdego obszaru, które są według niego najciekawsze i warte szerszego opracowania. Propozycje oznaczone największą liczbą kółek stanowią podstawę do dalszej pracy, dążymy do tego, aby grupa miała do opracowania 2 tematy.

Zadanie 5. Poszukiwanie rozwiązań – burza mózgów.

Podział na grupy – dobór losowy. Wykorzystanie talii kart, na których są umieszczone elementy kojarzące się z tematem lekcji np. charakterystyczne przedmioty, bohaterowie bajek, autor i tytuł książki, flagi państw itp. W naszych zajęciach wykorzystaliśmy obrazy związane z władzą królewską: zamek, wieżę, berło, koronę, jabłko koronacyjne, miecz, pierścienie.

Każdy uczestnik losuje kartę i szuka partnerów z takim samym symbolem. Powstaje grupa, stworzona drogą losową. Przedstawiciel grupy losuje 2 tematy, spośród tych, które wcześniej zyskały prawo znalezienia się w gazetce.

Uczeń, który wyraził chęć pracy indywidualnej otrzymuje zadanie napisania sprawozdania „Jak powstaje gazetka”? Należy określić sposób jego działania, poprzez wcześniejsze opracowanie zadań dla obserwatora np.:

1. Notuj tylko to co obserwujesz – pomiń swoje odczucia i oceny.
2. Czy w grupie został wyłoniony lider, jeśli tak to w jaki sposób?
3. Czy lider kierował pracą grupy, dbał o atmosferę pracy, był życzliwy, pilnował tematu, czy też wybór okazał się formalny?
4. Czy wszyscy członkowie grupy zaangażowali się w pracę nad rozwiązaniem zadania?
5. Jak układało się współdziałanie w zespole: czy wszyscy uczestnicy mieli możliwość wypowiedzenia się, czy nikt nie narzucał swojego zdania i nie przejmował inicjatywy?
6. Sposoby dochodzenia do ustaleń – czy grupa negocjuje, jakie są używane argumenty, jak osiągnęte jest porozumienie, jak powstaje praca końcowa.
7. Tempo pracy – stopień zaangażowania uczestników, dynamika aktywności – maleje czy wzrasta zainteresowanie pracą.

Zadanie 6. Wybór sposobu opracowania tematu. Praca w grupach.

Po zapoznaniu się z tematem grupa poszukuje sposobu jego opracowania. Każdy uczestnik grupy pisze swoje propozycje formy opracowania tematu na karteczce, wykorzystanie techniki – słońce. Temat stanowi środek, propozycje to promienie, najdłuższy – jest sposobem opracowania tematu przez grupę.

Zadanie 7. Przygotowanie pracy w formie plastycznej lub literackiej przez poszczególne grupy.

Możliwość skorzystania z „Kufra różnorodności”, w którym znajdują się różne pomoce do rozwiązania zadania. Ponieważ w kufrze wcześniej byli „chochlik”, „kaczka dziennikarska” i „mol książkowy” przygotowane materiały uległy pewnym zmianom, aby z nich skorzystać należy je odtworzyć. Przygotowanie tych materiałów jest pracochłonne, ale są pomocne w opracowaniach tematu, a działania uczniów związane z ich odtworzeniem, zaangażowanie, poszukiwanie drogi uporządkowania daje możliwość rozwijania kompetencji komunikacyjnych w grupie. W takim kufrze można umieścić rozsypanki wyrazowe, puzzle, lustrzane odbicie krótkiego tekstu, pomieszczone daty i wydarzenia, fragmenty cytatów, zagadki, negatywy zdjęć, itp. Wszystkie te materiały powinny ułatwić uczniom opracowanie tematów.

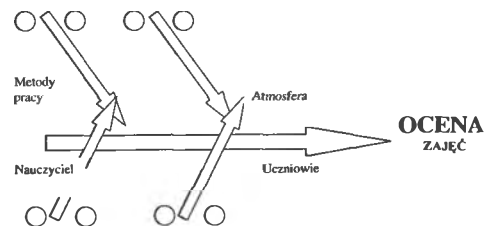
Zadanie 8. Prezentacja.

- Odczytanie przygotowanych tekstów
- Prezentacja wybranych materiałów ikonograficznych
- Ocena prezentacji przez inne grupy
- Naniesienie poprawek
- Umieszczenie prac w odpowiednim miejscu, pod słowami – kluczami zajęć np. legenda o patronie pod napisem PATRON, modny ubiór – UCZEŃ itd.

Zakończenie

Uczestnicy otrzymują po 4 kartki w dwóch kolorach – żółtym i niebieskim. Na żółtych piszą to, co się szczególnie podobało, biorąc pod uwagę: metody pracy, atmosferę, pracę nauczyciela, współpracę uczniów i przyklejają w odpowiednim miejscu model „rybiego szkieletu”, tam gdzie widnieją buzie uśmiechnięte. Na niebieskich to, co się nie podobało – u nauczyciela, we współpracy uczniów, w metodach pracy, atmosferze zajęć i przyklejają, gdzie buzie są smutne.

Model wykorzystany do ewaluacji zajęć:

Praca w kręgu

Omówienie wyników opinii uczniów o zajęciach. Wysłuchanie spostrzeżeń obserwatora, jego praca również zostaje umieszczona w gazetce szkolnej.

Następne spotkanie, jeśli to możliwe, powinno odbywać się w pracowni komputerowej; wypełnią je

zajęcia techniczne: przepisanie tekstów, rozmieszczenie ich na stronie, skanowanie materiałów rysunkowych, czyli przygotowanie gazetki do druku.

**MAŁGORZATA SZYMANOWICZ
ELŻBIETA KOTOWICZ**

Szkoła Podstawowa nr 20
Poznań

LITERATURA DLA NAUCZYCIELA

1. Badegruber B.: *Nauczanie otwarte w 28 krokach*. Warszawa 1999
2. Chomczyńska-Miliszewicz M., Pankowska D.: *Po-
lubić szkołę*. Warszawa 1995

3. Faber A., Mazlish E.: *Jak mówić, żeby dzieci nas
słuchały? Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły?* Poznań
1992
4. Gołębiński B. D., Teusz G.: *Edukacja poprzez język.
O całościowym uczeniu się*. Warszawa 1999
5. Góralski A.: *Być nowatorem. Poradnik twórczego
myślenia*. Warszawa 1990
6. Gloton R., Clero C.: *Twórcza aktywność dziecka*.
Warszawa 1988
7. Popek S.: *Aktywność twórcza dzieci i młodzieży*.
Warszawa 1988
8. Reid J. A., Forrestal P., Cook J.: *Uczenie się w małych
grupach w klasie*. Warszawa 1996
9. Taraszkiewicz M.: *Jak uczyć lepiej – czyli refleksyjny
praktyk w działaniu*. Warszawa 1988
10. Temł H.: *Relaks w nauczaniu*. Warszawa 1997
11. Wiśniewska M., Cassidy E. (opr.), *Psychologiczne
gry i ćwiczenia grupowe*. Warszawa 1991

Z żałobnej karty

**JANINA ANNA ŻELECHOWSKA
(1936-2001)**

W dniu 3.09.2001 r. środowisko bibliotekarskie i nauczycielskie z Krosna oraz rodzina i przyjaciele pożegnali koleżankę Janinę Annę Żelechowską. Janina Anna Żelechowska z domu Kluska urodziła się 2 stycznia 1936 r. w Krośnie w rodzinie inteligentnej. Tu ukończyła szkołę podstawową i średnią. We wrześniu 1953 r. rozpoczęła Państwowy Kurs Bibliotekarski w Jarocinie. Po jego ukończeniu wróciła do Krosna i z dniem 1 marca 1954 r. rozpoczęła pracę na stanowisku instruktora w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Krośnie. W 1956 r. rozpoczęła studia bibliotekoznawcze na Uniwersytecie Wrocławskim, które rok później z powodu zamążpójścia przerwała. We wrześniu 1958 r. przeniosła się do Mysłowic na Śląsku i rozpoczęła pracę w Szkole Podstawowej

nr 2 jako bibliotekarka szkolna. Pracowała tam przez 5 lat. W maju 1960 r. urodziła syna Cezarego.

W 1963 r. przeniosła się z powrotem do Krosna i od 1 grudnia tego roku rozpoczęła pracę w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Krośnie. Początkowo pracowała w wypożyczalni dla dorosłych, potem w dziale informacyjno-bibliograficznym, następnie w dziale opracowania zbiorów. W latach 1964-1965 pracowała również na pół etatu w bibliotece Instytutu Naftowego w Krośnie. We wrześniu 1964 r. ukończyła Korespondencyjny Kurs Bibliotekarski dla Pracowników Bibliotek Fachowych prowadzony przez Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy. W latach 1968-1973 studiowała zaocznie bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Wrocławskim.

Od października 1972 r. do 30 czerwca 1973 r. pracowała dodatkowo na stanowisku nauczyciela przedmiotów bibliotekarskich w PSKOiB w Krośnie. Była organizatorem tego wydziału i jego pierwszym kierownikiem. Od września 1973 r. przeniosła się na stałe do studium, kierując Wydziałem Bibliotekarskim do czasu swojej choroby wiosną 1984 r. Rok później przeszła na emeryturę.

Za osiągnięcia w pracy wyniki była kilkakrotnie wyróżniana i nagradzana. W 1977 r. została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, a rok później otrzymała nagrodę drugiego stopnia Ministerstwa Oświaty i Wychowania.

Od 1964 r. była członkiem Stronnictwa Demokratycznego. Od września 1967 r. pełniła funkcję przewodniczącej Koła Miejskiego PK SD w Krośnie. Od 1966 r. była członkiem Wojewódzkiej Grupy Doradczej ds. Kultury przy WK SD w Rzeszowie. Brała także czynny udział w pracach Centralnej Grupy Doradczej ds. Kultury przy Centralnym Komitecie SD w Warszawie. Od 1963 r. była członkiem Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. W latach 1967-1972 pełniła funkcję przewodniczącej Rady Zakładowej ZZPKiS przy PiMBP w Krośnie. Należała także do Stowarzyszenia Biblio-

tekarzy Polskich pełniąc funkcję sekretarza Zarządu Oddziału SBP w Krośnie. Należała także do Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Krośnieńskiej.

Była osobą bardzo lubianą przez młodzież i współpracowników. Stworzyła na Wydziale Bibliotekarskim serdeczną niemal rodzinną atmosferę. Wykazywała dużo starań o gromadzenie pomocy naukowych. Dużo czasu poświęciła pracy pozalekcyjnej z młodzieżą jako opiekunka Koła Bibliotekoznawczego i organizator liczyh imprez czytelniczych. Comiesięczne spotkania Koła Bibliotekoznawczego gromadziły głównie młodzież, a prezentowano na nich referaty związane z tematyką księgoznawczą. Pod jej kierunkiem prowadzono kronikę szkoły i Wydziału Bibliotekarskiego. Dbała o to, by młodzież ze studium, pochodząca przeważnie z małych

miejsowości odbywała praktykę zawodową w dużych miastach. To w czasie jej kierownictwa praktyki zawodowe odbywano w ponad 50 bibliotekach w kraju. Utrzymywała ściśle kontakty z tymi bibliotekami oraz z innymi placówkami zatrudniającymi absolwentów Wydziału Bibliotekarskiego. W arkuszu oceny z dnia 12 stycznia 1979 r. napisano „jej codzienna praca z młodzieżą stanowi wzór do naśladowania również w dziedzinie opieki nad słuchaczami wymagającymi pomocy moralnej i materialnej. Nauczyciel o dużych walorach pedagogicznych”.

Zmarła w dniu 30 sierpnia 2001 r. po długiej i ciężkiej chorobie.

GRAŻYNA FARAJEWICZ

INFORMACJE • KOMUNIKATY • DONIESIENIA

Nowy budynek MiPBP w Bełchatowie

● W poprzednim numerze zamieściliśmy informacje o trwającej budowie Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Bełchatowie. Tymczasem 14.01.2002 r. otwarto nowy budynek bełchatowskiej ksiąźnicy. Budowa trwała 16 miesięcy. Kosztowała budżet miasta ponad 5,2 mln zł. Budynek zaprojektowała łódzka firma Metopa, a jego wykonawcą było Bełchatowskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego. Część użytkowa biblioteki zlokalizowana będzie na parterze. Na tej kondygnacji pomieści się księgozbiór – 85 tys. egzemplarzy. Oprócz wypożyczalni i czytelni udostępniona będzie kawiarenka internetowa i kącik gastronomiczny. Zorganizowano także wypożyczalnię zbiorów audiowizualnych z fonoteką dla czytelników niewidomych i kasetami wideo oraz stanowiskami do odsłuchu i odtworzenia kaset. Piętro budynku bibliotecznego to pomieszczenia administracyjne (oprac. J. Ch. na podstawie komunikatu zamieszczonego w „Rzeczpospolitej”).

O budownictwie i wyposażeniu współczesnej biblioteki – w aspekcie potrzeb niepełnosprawnych

● Stosunkowo rzadko poruszana jest w środowisku bibliotekarskim problematyka budownictwa i wyposażenia współczesnych placówek bibliotecznych, a zwłaszcza w aspekcie potrzeb czytelników niepełnosprawnych. Tym zagadnieniem poświęcona była pierwsza w 2002 r. konferencja ZG Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Odbyła się ona w nowoczesnych wnętrzach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w dniu 18 stycznia br. Jednodniowe obrady otworzyły – Renata Kolendo – wicedyrektor BUW i Elżbieta Stefańczyk – sekretarz generalny ZG SBP. Wygłoszono następujące referaty: Agnieszka Jankowska: *Typy niepełnosprawności i ich konsekwencje*, Ewa Kobierska-Maciuszko: *Budownictwo biblioteczne wobec czytelników niepełnosprawnych*, Paweł Wdówik: *Gromadzenie zbiorów w formatach alternatywnych (nieksiążkowych)*; *Dostęp czytelników niepełnosprawnych do bibliotek. Do-*

świadczenia zagraniczne, Stanisław Czajka: *Rozwiązania architektoniczne i urządzenia a czytelnicy niepełnosprawni w Bibliotece Narodowej*, Anna Wołodko: *Czytelnicy niepełnosprawni w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie (omówienie i pokaz stosowanych rozwiązań, urządzeń oraz prowadzonych szkoleń)*. Na zakończenie uczestnicy konferencji zwiedzili nowoczesne pomieszczenia Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. (J. Ch.)

Monografia Biblioteki Zespołu Szkół nr 1 w Elblągu

● W 2001 r. ukazała się drukiem monografia Biblioteki Zespołu nr 1 w Elblągu za lata 1989-2000 pt. *Działalność pedagogiczna, wychowawcza i informacyjna biblioteki szkolnej* autorstwa Marii Klimuk, Violety Kotyńskiej i Hanny Trybińskiej. Praca ta przedstawia wszechstronną działalność i rozwój nowoczesnej

biblioteki szkolnej, omawiając wszystkie aspekty funkcjonowania nowoczesnej i dobrze zorganizowanej placówki bibliotecznej. Biblioteka szkolna została w monografii przedstawiona jako instytucja ukierunkowana na realizację potrzeb czytelników – uczniów i współpracę z nauczycielami. Autorki tej publikacji prezentują różnorodną działalność biblioteki, różne akcje promocji książki i czytelnictwa jak: konkursy, loterie, spotkania autorskie. Doświadczenia autorek warto wykorzystać w pracy innych bibliotek szkolnych. (J. Ch.)

Maria Klimuk, Violetta Kotyńska, Hanna Trybińska: *Działalność pedagogiczna, wychowawcza i informacyjna biblioteki szkolnej. Monografia Biblioteki Zespołu Szkół nr 1 w Elblągu*. Elbląg 2001 – s. 59, il.

Honorowe dyplomy dla mecenasów Biblioteki Narodowej

● Tuż przed Bożym Narodzeniem 2001 r. odbyła się w Bibliotece Narodowej uroczystość wręczenia dyplomów instytucjom i osobom prywatnym, przekazującym do zbiorów narodowej księżnicy cenne druki, autografy, fotografie, mapy. W minionym roku z rąk dyrektora Biblioteki Narodowej – Michała Jagielly dyplomy otrzymali: ofiarodawcy archiwum rodziny Micińskich, właściciele 324 listów Józefa Gielniaka do Jerzego Panka (znakomitych grafików), Juliusz Gomulicki za autograf Cypriana Kamila Norwida, prof. Alina Kowalczykowa za autografy literackie Kazimierza Brandysa, dr Andrew Maczek (syn generała) za rękopis wspomnień ojca pt. *Od podwoły do czołgu*, prof. Janusz Siatkowski za pomoc w skompletowaniu dzieła naukowców sławistów, prof. Zbigniew Wierzbicki za ponad 500 druków czasopism polonijnych. Tegoroczne dary są znamenite: Alcatel Polska S.A., razem z tygodnikiem „Wprost” i antykwariatem Lamus sfinansowali zakup klocka intrologatorskiego z czterema pierwodrukami dzieł Johanna Keplera i podręczniki z notatkami Jana Heweliusza, ambasada Niemiec podarowała 33-tomową encyklopedię *Grosse Berte* – Ismann Lexikothek oraz 50 tys. DM na uzupełnienie zbiorów, Biblioteka Orientalna Uniwersytetu św. Józefa w Bejrucie przekazała część księgozbioru Zygmunta Zawadowskiego, szefa poselstwa polskiego rządu emigracyjnego w Bejrucie. Dary z wcześniejszych lat były eksponowane na wystawie zbiorów specjalnych w Bibliotece, przy pl. Krasińskich.

ZAPROSILI NAS...

● Dyrektor i pracownicy biblioteki na uroczystość 55-lecia działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dzier-

żonowie. 13.12.2001 r. W programie: wykład dr. Bogusława Bednarka „Dziwne biblioteki, księgi i książki”. Wystąpienie Marii Zarzyckiej dyr. MBP w Dzierżonowie, ogłoszenie wyników konkursu dla czytelników i wręczenie nagród.

- Dyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu na jubileusz 80-lecia działalności Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu. Obchody odbyły się pod patronatem honorowym Waldemara Achramowicza – marszałka województwa kujawsko-pomorskiego. 18.12.2001 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Ryszardem Krynickim. 9.01.2002 r.
- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich na konferencję pt. „Biblioteki współczesne wobec czytelników niepełnosprawnych – budownictwo i wyposażenie”. Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. 18.01.2002 r.
- Biblioteka Narodowa i Departament Książki Ministerstwa Kultury na spotkanie dyskusyjne *Książki w liczbach* z okazji ukazania się XLVI rocznika „Ruch Wydawniczy w Liczbach 2000”. 21.01.2002 r.
- Biblioteka Narodowa, Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych na koncert z cyklu „Biblioteka Narodowa prezentuje zbiory dźwiękowe” nt. *Kolędy z krajów bliskich i dalekich*. 22.01.2002 r.
- Dyrektor Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego na promocję III tomu „Bibliografii Czasopism Warszawskich”. 25.01.2002 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Leszkiem Szarugą. 30.01.2002 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Piotrem Sommerem. 13.02.2002 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Wydawców* na spotkanie z Wydawnictwem Pogranicze Sejny. 27.02.2002 r.

Za zaproszenia dziękujemy!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthaus, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Stepniwska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. (0-22) 822-43-49, 0606-269-116

Sekretarz redakcji: Marianna BANACKA tel. 0604-250-585

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (0-22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA

Współpracują z redakcją: Jadwiga Andrzejewska, Lucjan Biliński, Grażyna Biłska, Lidia Błaszczuk, Ewa Gruda, Małgorzata Kisilowska, Bogdan Klukowski, Stefan Kubów, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

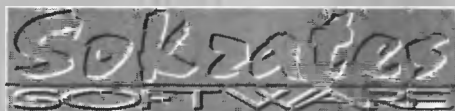
00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7 tel./fax 827-52-96

Dyrektor Wydawnictwa — Janusz NOWICKI

Konto SBP: BIG Bank Gdański SA IV O/Warszawa Nr 11601120-4040-132

Skład i łamanie: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

www.sokrates.pl

60-587 POZNAŃ, ul. Cienista 3
tel./fax 847-57-49, 847-46-90, 841-00-13,
adres do korespondencji: 60-969 POZNAŃ 60, skr. 40

Oferujemy dwa zintegrowane systemy biblioteczne: SOWA oraz SOWA2.

Oba systemy różnią się obszarem zastosowań.

System SOWA przeznaczony jest do obsługi zasobów bibliotek: książek, czasopism (wolumenów), zbiorów specjalnych, w tym m.in. zbiorów muzycznych. System automatyzuje takie procesy biblioteczne jak: katalogowanie, wyszukiwanie informacji, gromadzenie, prowadzenie inwentarzy, udostępnianie (ze statystykami), inwentaryzacja (skontrum). System charakteryzuje się własnym prostym i czytelnym formatem danych oraz umożliwia import i eksport opisów katalogowych w formacie USMARC, MARC-BN i in.

System SOWA2 przeznaczony jest przede wszystkim dla katalogów informacyjno-bibliograficznych, faktograficznych, biograficznych oraz nietypowych. System automatyzuje wydruki bibliograficzne np. wydruk bibliografii regionalnej poprzez edytor Word. System umożliwia wybranie formatu danych indywidualnie dla każdej instalacji. Oferujemy formaty USMARC, MARC-BN (BZCZ) oraz własne, stosowane w bibliografiach regionalnych. W ramach jednego katalogu można zastosować różne formaty rekordów i w ten sposób połączyć dane przygotowane w różnych formatach (katalog centralny).

Systemy SOWA i SOWA2 zawierają oprogramowanie w wersji graficznej (dla Windows) oraz na życzenie również oprogramowanie w wersji tekstowej. Obie wersje mogą współpracować w jednej sieci komputerowej, co pozwala na wykorzystanie każdego z systemów równocześnie na starszym (DOS) i nowszym (Windows) sprzęcie komputerowym.

Dla obu systemów przewidziano możliwość współpracy z Internetem poprzez specjalne oprogramowanie SOWA-WWW działające w technice klient/serwer. Oprogramowanie umożliwia wyszukiwanie informacji oraz zamawianie i rezerwowanie pozycji poprzez Internet. Specjalny program klienta umożliwia pobieranie gotowych rekordów ze zdalnego katalogu.

Zapraszamy do kliknięcia na naszej stronie internetowej

<http://www.sokrates.pl>

A lub poczty elektronicznej: sokrates@up.poznan.pl

Oferujemy do sprzedaży publikacje dla:

- bibliotek szkolnych pozycje 1-6 system MOL 2000 – autorstwa Elżbiety Janickiej
 - nauczycieli i dyrektora szkoły p. 7-11 w tym nowe rewelacyjne propozycje dotyczące awansu zawodowego nauczycieli p. 10 i 11
 - dla wszystkich, w tym dla uczniów na nagrody p. 12-15
- Koszt wysyłek pokrywa Wydawca.

OFERTA CENOWA – ZAMÓWIENIE

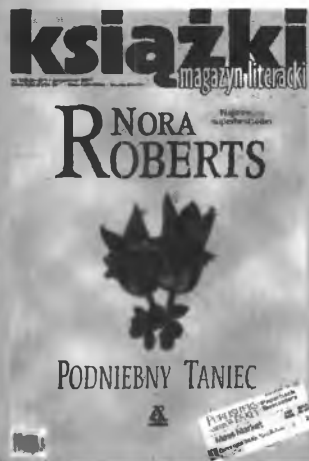
Pieczęć lub nazwisko NIP	miejsowość, dnia.....	cena	szt.
1. Słownik haseł wzorcowych. 2500 haseł powiązanych z symbolami UKD, odsyłacze skojarzeniowe i hasła odrzucone			
• książka		30 zł
• dyskietka		30 zł
2. Opis bibliograficzny lektur z jęz. polskiego od klasy pierwszej do maturalnej			
• dyskietka		30 zł
• książka		25 zł
3. Opisy bibliograficzne wydawnictw encyklopedycznych i monograficznych (z różnych dziedzin wiedzy)			
• dyskietka		30 zł
• książka		25 zł
4. Praktyczny poradnik katalogowania (książki jedno- i wielotomowe oraz wydawnictwa niesamoistne) do zastosowania w katalogach i kartotekach			
• książka		20 zł
5. Opisy bibliograficzne – artykułów z „Cogito” od 1994 r.			
• dyskietka		20 zł
6. Testy ze znajomości lektur szkolnych w gimnazjum i liceum wraz z odpowiedziami dla nauczycieli – forma broszury luźnej z możliwością powielania			
• książka		25 zł
• dyskietka		15 zł
7. Strategiczne planowanie rozwoju szkoły podstawowej, autorzy Janina Kowalcze i Stanisław Sobola			
• książka		30 zł
8. Ocena dorobku zawodowego nauczyciela po nowelizacji planu rozwoju zawodowego (awans nauczyciela). Praca zbiorowa S. Kitela, B. Smolarz, J. Hermanowicka, W. Frydrych			
• książka		20 zł
9. System motywacyjny a efektywność nauczania autorstwa Małgorzaty Kazimierczak			
• książka		30 zł
10. Twój awans zawodowy. Moje propozycje. Grażyna Książek			
• książka		50 zł
• 2 dyskietki (word)		50 zł
11. Scenariusz lekcji języka polskiego i inne materiały przydatne w awansie zawodowym nauczyciela, autor Grażyna Książek i Ewa Grabowska		łącznie	50 zł
• książka		50 zł
• 2 dyskietki (word)		50 zł
12. Księga Flisu Wiślanego pod red. T. Górskiego.			
Książka-album świetna na nagrodę i prezent – Tradycja splotu po rzece od średniowiecza		35 zł
13. Gabriela Danielewicz: „Piastowska nić” – powieść historyczna XII i XIII w. Czasy rozbicia dzielnicowego			
		30 zł
14. Gabriela Danielewicz: „Odejście w słońcu” – czasy zaboru pruskiego. Problematyka spraw polsko-niemieckich na terenie ziemi gdańskiej			
		38 zł
15. Gabriela Danielewicz: „Tajemnice sopockiego mola” – powieść obyczajowa. Sopot XIX w.			
		25 zł

Podpis Głównego Księgowego

Podpis Dyrektora

Biblioteka Analiz

to najszybszy sposób uzyskania informacji o sytuacji na rynku książki. Prowadzimy stałe badania rynku. Dysponujemy obszernym archiwum informacji o wydawnictwach i firmach dystrybucyjnych. Wydajemy dwa czasopisma – dwutygodnik „Biblioteka Analiz” i miesięcznik „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”. Publikujemy książki branżowe – w serii „Raporty” ukazało się już 15 tytułów. Prowadzimy sprzedaż wysyłkową publikacji własnych i innych wydawnictw – w ofercie mamy kilkadziesiąt tytułów poświęconych edytorstwu.

11. Stawowa 100/1000 - Biblioteka Analiz i Magazyn Literacki Książki
 Warszawa, tel. 022 632 750 33, 632 729 11, 632 729 12, 632 729 13, 632 729 14, 632 729 15, 632 729 16, 632 729 17, 632 729 18, 632 729 19, 632 729 20, 632 729 21, 632 729 22, 632 729 23, 632 729 24, 632 729 25, 632 729 26, 632 729 27, 632 729 28, 632 729 29, 632 729 30, 632 729 31, 632 729 32, 632 729 33, 632 729 34, 632 729 35, 632 729 36, 632 729 37, 632 729 38, 632 729 39, 632 729 40, 632 729 41, 632 729 42, 632 729 43, 632 729 44, 632 729 45, 632 729 46, 632 729 47, 632 729 48, 632 729 49, 632 729 50, 632 729 51, 632 729 52, 632 729 53, 632 729 54, 632 729 55, 632 729 56, 632 729 57, 632 729 58, 632 729 59, 632 729 60, 632 729 61, 632 729 62, 632 729 63, 632 729 64, 632 729 65, 632 729 66, 632 729 67, 632 729 68, 632 729 69, 632 729 70, 632 729 71, 632 729 72, 632 729 73, 632 729 74, 632 729 75, 632 729 76, 632 729 77, 632 729 78, 632 729 79, 632 729 80, 632 729 81, 632 729 82, 632 729 83, 632 729 84, 632 729 85, 632 729 86, 632 729 87, 632 729 88, 632 729 89, 632 729 90, 632 729 91, 632 729 92, 632 729 93, 632 729 94, 632 729 95, 632 729 96, 632 729 97, 632 729 98, 632 729 99, 632 729 100

Biblioteka Analiz
 miesięcznik o rynku wydawniczym i księgarskim
 11 wydania (2001) - 199 str.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
 Polska Towarzystwo Edukacyjna kupiło 85 proc. akcji Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych
 za 334,5 mln zł

O przywódcy: Przewodniczący zarządu, członkowie zarządu, kierownicy regionalnych przedsiębiorstw, kierownicy oddziałów

Andrzej Biegański	Andrzej Biegański	Andrzej Biegański	Andrzej Biegański	Andrzej Biegański

WKRA
 Wskaźnik Książki
 dla każdego i na każdą okazję

Pełną ofertę naszych książek można znaleźć na stronie internetowej: www.biblioteka-analiz.pl

Biblioteka Analiz

01-217 Warszawa, ul. Kolejowa 15/17 pok. 125
 tel./fax (022) 632 750 33, 632 729 11
 BibliotekaAnaliz@poczta.fm
www.biblioteka-analiz.pl

Warunki prenumeraty „Poradnika Bibliotekarza” i „Bibliotekarza”

„RUCH” S.A.

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Cena prenumeraty krajowej na II kwartał 2002 r. wynosi 24 zł, a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

1. Prenumerata krajowa:

- Przedpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczą do 5 każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

2. Prenumerata zagraniczna:

- Wpłaty przyjmuje jednostka „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy na konto: PKO S.A. IV O/Warszawa nr 12401053-40060347-2700-401112-005 lub kasa Oddziału.
- Informacji o warunkach prenumery udziela ww. Oddział – 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33. Tel: (prefiks) (0-22) 53-28-731, 53-28-816, 53-28-819, 53-28-820,
- infolinia 0-800-1200-29, w internecie <http://www.ruch.pol.pl>
- Adres do korespondencji: „RUCH” S.A. O.K.D.P., ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa.

POCZTA POLSKA

1. Przyjmowanie przedpłat od prenumeratorów, we wszystkich urzędach pocztowych w całym kraju w terminach:

- a. do 25 listopada – na prenumeratę realizowaną od 1 stycznia następnego roku,
- b. do 25 lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
- c. do 25 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
- d. do 25 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.

Urzędy pocztowe właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora przyjmują przedpłaty odpowiednio:

- a. do 30 listopada – na prenumeratę realizowaną od 1 stycznia następnego roku,
 - b. do końca lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
 - c. do 31 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
 - d. do 31 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.
- Przedpłaty na prenumeratę są przyjmowane przez listonoszy i doręczycieli (od osób niepełnosprawnych w miastach) od wszystkich mieszkańców wsi i małych miasteczek gdzie dostęp do urzędu pocztowego jest utrudniony.
 - Prenumerata prasy obejmuje pełne okresy kwartalne.
 - Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów wpłat.
 - Zaprenumerowane egzemplarze są doręczane do miejsca zamieszkania prenumeratora lub jego siedziby bez pobrania dodatkowych opłat.

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Prenumeratę można również zrealizować w **Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP**, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel: (prefiks) (0-22) 825-50-24.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

poleca:

HISTORIA LITERATURY WŁOSKIEJ XX WIEKU

Pod red. Joanny Ugniewskiej

Seria: Historie literatur XX wieku

Wyd. 1, podr. ak., s. 452, tw., 16,5x24 cm

ISBN 83-01-13424-0

2001

Historia literatury włoskiej XX wieku omawia szczegółowo i syntetycznie piśmiennictwo włoskie całego, zamkniętego już stulecia. Szczegółowo, bo uwzględniła nie tylko pisarzy wybitnych, ale i drugorzędnych, choć ważnych w danym momencie historycznym. Syntetycznie, bo zbiera, podsumowuje i opatruje komentarzem całość zjawisk literackich – literaturę wysoką i popularną, prądy, szkoły i kierunki literackie, ale też publicystykę, czasopisma, manifesty literackie i pisma krytyczne. Nie pominięto analizy tekstów, biogramów czy kwestii samoświadomości literackiej. Na uwagę zasługuje również oryginalnie opracowana *Bibliografia*, która jest prawdziwą kopalnią bibliograficznej wiedzy o współczesnym piśmiennictwie włoskim. Książka powstała w Katedrze Italianistyki Uniwersytetu Warszawskiego pod redakcyjną opieką prof. Joanny Ugniewskiej. Wierzymy, że będzie interesującą lekturą dla wszystkich czytelników zainteresowanych współczesną literaturą włoską i powszechną.

**William James
PSYCHOLOGIA
Kurs skrócony**

(Psychology. Briefer Course)

Tłum. Michał Zagrodzki

Seria: Biblioteka Klasyków Psychologii

Wyd. 1, ks. pom., s. 420, pt. + obw., 14,3x20,5 cm

ISBN 83-01-13618-9

Książka jest skróconą wersją najbardziej fundamentalnego dzieła Williama Jamesa. Autor – jeden z najwybitniejszych psychologów amerykańskich – w niezwykle oryginalny i nowatorski (jak na ówczesny stan wiedzy) sposób omawia m.in. takie problemy jak: nawyk, uwaga, pamięć i emocje, wyobrażenia, instynkt, wprowadza i wyjaśnia pojęcia strumienia świadomości i podmiotu świadomości, charakteryzuje relacje psychologii i filozofii. Jest to pierwsza książka Jamesa z dziedziny psychologii przetłumaczona na język polski. Ma ogromne znaczenie nie tylko dla historii myśli psychologicznej, ale może stanowić fascynującą lekturę i twórczą inspirację także dla współczesnych czytelników (psychologów, filozofów, humanistów) o czym świadczy nieustanne cytowanie autora w literaturze.

**Katarzyna Ostaszewska
GEOGRAFIA KRAJOBRAZU
Wybrane zagadnienia metodologiczne**

Wyd. 1, podr. ak., ark. wyd. 17, brosz., 16,5x24 cm

ISBN 83-01-13648-0

Autorka podjęła się ambitnego zadania ukazania geografii krajobrazu jako nauki borykającej się z poznaniem realnego przedmiotu badań, jakim jawi się krajobraz („obraz kraju”), bardzo subiektywny, zależny od wielu czynników. Wykorzystując twórczo dorobek filozofii i logiki matematycznej, próbuje określić zarówno przedmiot badań – jest nim środowisko przyrodnicze, jak i metodologię badań, umożliwiającą odejście od tradycyjnego podejścia stosowanego w nauce geografii fizycznej. Jest to zupełnie nowe podejście do geografii fizycznej (geografii krajobrazu) jako dyscypliny naukowej, wykraczające poza dotychczasowe rozumowanie tej dziedziny wiedzy.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN S.A.

00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

Dział Dystrybucji Wysyłkowej Prenumerat, 00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

tel. 0-801-351-929, fax: (0-22) 695-41-79

(od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰-18⁰⁰)

Zapraszamy do naszych księgarni własnych i promocyjnych na terenie całego kraju,
w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa